

DUTCH BIRDING

VOLUME 42 • NO 4 • 2020

Dutch Birding

*Internationaal tijdschrift over
Palearctische vogels*

REDACTIE

Dutch Birding
Duinlustparkweg 98A
2082 EG Santpoort-Zuid
Nederland
editors@dutchbirding.nl

FOTOREDACTIE

Dutch Birding
p/a René Pop
Zanddijk 216
1795 KJ De Cocksdorp-Texel
Nederland
pop.texel@texel.com

ABONNEMENTENADMINISTRATIE

Maartje Bakker
Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland
circulation@dutchbirding.nl

WWW.DUTCHBIRDING.NL
webredactie@dutchbirding.nl

BESTUUR

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland
dba@dutchbirding.nl

COMMISSIE DWAALGASTEN

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CDNA
p/a Gerjon Gelling
leplaan 112
2565 LR Den Haag
Nederland
cdna@dutchbirding.nl

COMMISSIE SYSTEMATIEK

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CSNA, p/a George Sangster
csna@dutchbirding.nl

Dutch Birding

HOOFDREDACTEUR Arnoud van den Berg (06-54270796, arnoud.van.den.berg@dutchbirding.nl)

ADJUNCT HOOFDREDACTEUR Łukasz Ławicki en Roland van der Vliet (editors@dutchbirding.nl)

UITVOEREND REDACTEUR André van Loon (020-6997585, andre.van.loon@dutchbirding.nl)

FOTOGRAFISCH REDACTEUR René Pop (06-22396323, pop.texel@texel.com)

REDACTIERAAD Peter Adriaens, Thijs Fijen, Dick Groenendijk, Alexander Hellquist, Gert Ottens, Yoav Perlman, Roy Slaterus en Peter de Vries

REDACTIE-ADVIESRAAD Mark Constantine, José Luis Copete, Andrea Corso, Dick Forsman, Ricard Gutiérrez, Killian Mullarney, Klaus Malling Olsen, Magnus Robb, Manuel Schweizer, Hadoram Shirihai en Lars Svensson

REDACTIEMEDEWERKERS Garry Bakker, Mark Collier, Harvey van Diek, Nils van Duivendijk, Enno Ebels, Willem-Jan Fontijn, Hans Groot, Jan van der Laan, Hans van der Meulen, Mark Nieuwenhuis, Jelmor Poelstra, Kees Roselaar, Tim Schipper, Jan Hein van Steenis en Koen Stork

LAY-OUT André van Loon

PRODUCTIE André van Loon en René Pop

ADVERTENTIES Debby Doodeman, p/a Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, advertising@dutchbirding.nl

ABONNEMENTEN De abonnementsprijs voor 2020 bedraagt: EUR 40.00 (Nederland), EUR 42.50 (België), EUR 43.50 (rest van Europa) en EUR 45.00 (landen buiten Europa).

U kunt zich abonneren door het overmaken van de abonnementsprijs op bankrekening (IBAN): NL95 INGB 0000 1506 97; BIC: INGBNL2A ten name van Dutch Birding Association te Amsterdam, o.v.v. 'abonnement Dutch Birding' en uw postadres. Ook is het mogelijk om via de webshop te betalen. Volg hiervoor de instructies op www.dutchbirding.nl. Het abonnement start vanaf het moment van betaling. Na betaling ontvangt u het volgende te verschijnen nummer.

Dutch Birding is een tweemaandelijks tijdschrift. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palearctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifisch gebied en andere gebieden.

Voor taxonomie, volgorde en naamgeving van vogels in Dutch Birding worden de volgende overzichten aangehouden: *Dutch Birding-vogelnamen* door A B van den Berg (2008, Amsterdam; online update 2020, www.dutchavifauna.nl/wpvogelnamen) (taxonomie en wetenschappelijke, Nederlandse en Engelse namen van West-Palearctische vogels); en *IOC world bird list 10.2* door F Gill, D Donsker & P Rasmussen (2020, www.worldbirdnames.org) (taxonomie en wetenschappelijke, Engelse en Nederlandse namen van overige vogels in de wereld; Nederlandse namen door P Vercruyjsse en A J van Loon).

Voor (de voorbereiding van) bijzondere publicaties op het gebied van determinatie en/of taxonomie kan het Dutch Birding-fonds aan auteurs een financiële bijdrage leveren (zie Dutch Birding 24: 125, 2001, en www.dutchbirding.nl onder 'Tijdschrift').

www.dutchbirding.nl

WEBREDACTIE Garry Bakker, Guus Jenniskens en Koen Stork. **FOTOREDACTIE** Alex Bos, Jaap Dennee en Menno van Duijn. **WEBMASTERS** Albert van den Ende, Toy Janssen en Jeroen van Vianen (Dutch Bird Alerts).

Dutch Birding Association

BESTUUR Pieter Baalbergen (penningmeester), Toy Janssen, Marten Miske (voorzitter, 06-10014311) en Wim Nap (secretaris); tevens is de redactie van Dutch Birding met een zetel vertegenwoordigd.

BESTUURSMEDEWERKERS Maartje Bakker, Julian Bosch, Marc Dijksterhuis, Debby Doodeman, Rob Half, Vincent Hart, Leo Heemskerk, Jonathan Janse, Wietze Janse, Guus Jenniskens, Robert van der Meer, Arnold Meijer, Marc Plomp, Jeroen van Vianen, Jorrit Vlot, Kees de Vries, Rutger Wilschut en Steven Wytema.

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

LEDEN Garry Bakker, Christian Brinkman, Thijs Fijen, Diederik Kok, James Lidster, Eddy Nieuwstraten (voorzitter), Hans Schekkerman en Vincent van der Spek. **MEDEWERKERS** Gerjon Gelling (archivaris) en August van Rijn. De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA)

LEDEN Arnoud van den Berg, André van Loon, Kees Roselaar en George Sangster (secretaris). De CSNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

© 2020 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij robstolk®, Gyroscopweg 80, 1042 AC Amsterdam, Nederland, robstolk.nl

INTERNET

www.dutchbirding.nl

Dutch Birding

CHIEF EDITOR Arnoud van den Berg (+31-654270796, arnoud.van.den.berg@dutchbirding.nl)

DEPUTY CHIEF EDITORS Łukasz Ławicki and Roland van der Vliet (editors@dutchbirding.nl)

EXECUTIVE EDITOR André van Loon (+31-206997585, andre.van.loon@dutchbirding.nl)

PHOTOGRAPHIC EDITOR René Pop (+31-622396323, pop.texel@texel.com)

EDITORIAL BOARD Peter Adriaens, Thijs Fijen, Dick Groenendijk, Alexander Hellquist, Gert Ottens, Yoav Perlman, Roy Slaterus and Peter de Vries

EDITORIAL ADVISORY BOARD Mark Constantine, José Luis Copete, Andrea Corso, Dick Forsman, Ricard Gutiérrez, Killian Mullarney, Klaus Malling Olsen, Magnus Robb, Manuel Schweizer, Hadoram Shirihai and Lars Svensson

EDITORIAL ASSISTANTS Garry Bakker, Mark Collier, Harvey van Diek, Nils van Duivendijk, Enno Ebels, Willem-Jan Fontijn, Hans Groot, Jan van der Laan, Hans van der Meulen, Mark Nieuwenhuis, Jelmor Poelstra, Kees Roselaar, Tim Schipper, Jan Hein van Steenis and Koen Stork

LAY-OUT André van Loon

PRODUCTION André van Loon and René Pop

ADVERTISING Debby Doodeman, c/o Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, advertising@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTIONS The subscription rate for 2020 is: EUR 40.00 (Netherlands), EUR 42.50 (Belgium), EUR 43.50 (rest of Europe) and EUR 45.00 (countries outside Europe).

Subscribers in European countries are kindly requested to pay the subscription fee to Dutch Birding Association, Amsterdam, on bank account (IBAN): NL95 INGB 0000 1506 97; BIC: INGBNL2A; please mention 'subscription Dutch Birding' and your full address. It is also possible to pay by credit card using our webshop. You can follow the instructions on our website www.dutchbirding.nl.

Subscribers in countries outside Europe can make their payment by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa) using our webshop. Please follow the instructions on our website www.dutchbirding.nl.

Subscription starts when we have received payment, after this you will receive the next forthcoming issue.

Dutch Birding is a bimonthly journal. It publishes original papers and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

For taxonomy, sequence and nomenclature of birds in Dutch Birding the following lists are used: *Dutch Birding bird names* by A B van den Berg (2008, Amsterdam; online update 2020, www.dutchavifauna.nl/vpvogelnamen) (taxonomy and scientific, Dutch and English names of Western Palearctic birds); and *IOC world bird list 10.2* by F Gill, D Donsker & P Rasmussen (2020, www.worldbirdnames.org) (taxonomy and scientific, English and Dutch names of remaining birds of the world; Dutch names by P Vercruyjsse and A J van Loon).

For (preparation of) special publications regarding identification and/or taxonomy, the Dutch Birding Fund can offer financial support to authors (see Dutch Birding 24: 125, 2001, and www.dutchbirding.nl under 'Journal').

www.dutchbirding.nl

WEB EDITORS Garry Bakker, Guus Jenniskens and Koen Stork. **PHOTOGRAPHIC EDITORS** Alex Bos, Jaap Dennee and Menno van Duijn. **WEBMASTERS** Albert van den Ende, Toy Janssen and Jeroen van Vianen (Dutch Bird Alerts).

Dutch Birding Association

BOARD Pieter Baalbergen (treasurer), Toy Janssen, Marten Miske (chairman, +31-610014311) and Wim Nap (secretary); the editors of Dutch Birding also have one seat in the board. **BOARD ASSISTANTS** Maartje Bakker, Julian Bosch, Marc Dijksterhuis, Debby Doodeman, Rob Half, Vincent Hart, Leo Heemskerk, Jonathan Janse, Wietze Janse, Guus Jenniskens, Robert van der Meer, Arnold Meijer, Marc Plomp, Jeroen van Vianen, Jorrit Vlot, Kees de Vries, Rutger Wilschut and Steven Wytema.

Dutch rarities committee (CDNA)

MEMBERS Garry Bakker, Christian Brinkman, Thijs Fijen, Diederik Kok, James Lidster, Eddy Nieuwstraten (chairman), Hans Schekkerman and Vincent van der Spek. **ASSISTANTS** Gerjon Gelling (archivist) and August van Rijn. The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithologists' Union.

Dutch committee for avian systematics (CSNA)

MEMBERS Arnoud van den Berg, André van Loon, Kees Roselaar and George Sangster (secretary). The CSNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithologists' Union.

© 2020 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by drukkerij robstolk®, Gyrocoopweg 80, 1042 AC Amsterdam, Netherlands, robstolk.nl

Dutch Birding

*International journal on
Palearctic birds*

EDITORS

Dutch Birding
Duinlustparkweg 98A
2082 EG Santpoort-Zuid
Netherlands
editors@dutchbirding.nl

PHOTOGRAPHIC EDITOR

Dutch Birding
c/o René Pop
Zanddijk 216
1795 KJ De Cocksdorp-Texel
Netherlands
pop.texel@texel.com

SUBSCRIPTION ADMINISTRATION

Maartje Bakker
Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands
circulation@dutchbirding.nl

WWW.DUTCHBIRDING.NL
webredactie@dutchbirding.nl

BOARD

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands
dba@dutchbirding.nl

DUTCH RARITIES COMMITTEE

CDNA
c/o Gerjon Gelling
Ieplaan 112
2565 LR Den Haag
Netherlands
cdna@dutchbirding.nl

DUTCH COMMITTEE FOR

AVIAN SYSTEMATICS
CSNA, c/o George Sangster
csna@dutchbirding.nl

INTERNET
www.dutchbirding.nl

Dutch Birding

Artikelen / papers

WP reports

Recente meldingen / recent reports

Corrigenda

Voorplaat / front cover

JAARGANG 42 NUMMER 4 2020 VOLUME 42 NUMBER 4 2020

- 229 Identification of Oriental Cuckoo and Common Cuckoo based on primary pattern *Petteri Lehtikainen & Roni Väisänen*
- 248 Oosterse Tortels in Nederland in 2009-20 [ORIENTAL TURTLE DOVES IN THE NETHERLANDS IN 2009-20] *Peter P de Vries & Enno B Ebels*
- 262 Voorkomen van Vale Gierzwaluw in Nederland [OCCURRENCE OF PALLID SWIFT IN THE NETHERLANDS] *Dick Groenendijk & Jan van der Laan*
- 269 Additional identification character for Mediterranean Flycatcher *Andrea Corso, Michele Viganò & Lorenzo Starnini*
- 271 June to late July 2020 *Łukasz Ławicki & Arnoud B van den Berg*
- 287 Mei-juni 2020 *Hans Groot, Tim Schipper & Koen Stork*
- 302
- Oostelijke Willets / Eastern Willets *Tringa semipalmata*, Marco Island, Florida, VS, 28 april 2018 (*Jaap Denee*)

dG DIGITAL
GUIDE
STAY
CURIOUS

Het eerste optische instrument
met digitale dierherkenning.

SEE THE UNSEEN

SWAROVSKI
OPTIK

Ontdek de natuur met **veldshop.nl**

boeken veldwerkmaterialen optiek

Vogels kijken met

VOGELINFORMATIECENTRUM

TEXEL

Het **beste** adres voor verrekijkers, telescopen, statieven, enz.

Swarovski NL Pure

één met de natuur

8x42

10x42

12x42

Breedste gezichtsveld ooit

SWAROVSKI
OPTIK

Kom zelf testen, begin september leverbaar.

Kom naar Texel voor het beste advies en test zelf

meer info: www.vogelinformatiecentrum.nl

Kikkertstraat 42, 1795 AE De Cocksdorp, Texel +31(0)222 316249 info@natuurdigitaal.nl

Wij zijn het gehele jaar open van maandag t/m zaterdag (10.00 - 18.00 uur).

BELEEF DE NATUUR NU NOG INTENSER

Topkwaliteit voor een aangename prijs. De Buzzard III is voorzien van de allernieuwste SHR- en fase coatings. Het resultaat: een kraakhelder beeld en contrastrijke natuurgetrouwe kleuren tot in het kleinste detail!

Ook ideaal voor insecten: een close-focus tot 2m!

€ 669,-

BUZZARDIII SHR

10X42 - 8X42

E info@technolyt.nl T +31(0)75 647 45 47 I technolyt.nl

Verrekijkers

opticron

Imagic IS

Gestabiliseerd kijken, nu voor iedereen!. Door een nieuw ontwerp en nieuwe technologie is deze gestabiliseerde verrekijker compact, licht en toch verrassend helder. Hierdoor is een sterkere vergroting opeens voor iedereen bruikbaar zodat je alle vogels in detail kan bekijken.

Modellen: 10x30 €649, 12x30 €675

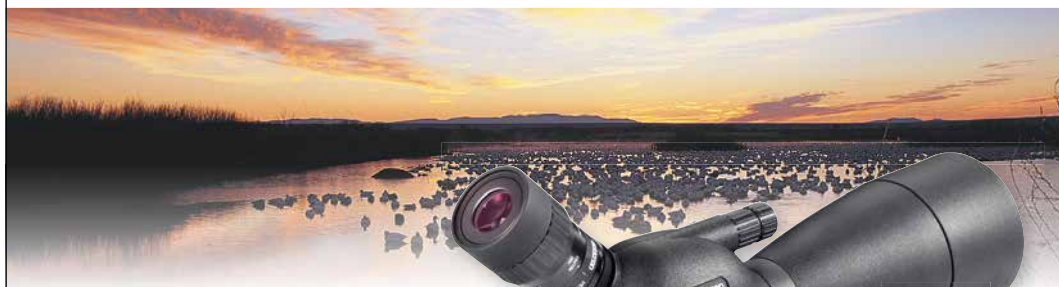

Traveller BGA ED

De Traveller BGA ED zet de standaard voor 32mm veldkijkers; Helderder, scherper en net zo licht en klein als een pocketkijker. Deze serie is zowel geschikt voor de liefhebber als de serieuze gebruiker.

Prijzen vanaf €415

Telescopen

MM4 77 GA ED

De nieuwste telescoop in de MM4 serie is de MM4 77 telescoop. Deze telescoop met 80mm diameter en ED kwaliteit glas geeft een geweldige scherpste en kleurcorrectie. Met een lengte van slechts 32 cm en een gewicht van slechts 1260 gram behoort deze telescoop tot de lichtste telescopen met deze diameter. In rechte of 45° uitvoering. **Nu voor €849 (body).**

Het beste oculair is de SDLv2 die ook kleur gecorrigeerd is. 18-54x: €429. U kunt ook de iets goedkopere HDF T gebruiken. Ook 18-54x voor €275.

Verdere informatie vind je op www.opticron.nl, email sales@opticron.co.uk of neem contact op met je lokale dealer.

Foto Fransen, Amsterdam 020 6650471
Foto Rooijmans, Budel 0495 494890
Ringfoto Focus, Den Haag 070 3638398
Foto Sipkes, Groningen 050 3128684

Foto Rembrandt, Maastricht 043 321 3903
Vogelinformatiecentrum, Texel 0222 316249
Ringfoto Focus, Voorburg 070 3863519
Kijk Uit Verrekijkers, Zwolle 038 4213697

Identification of Oriental Cuckoo and Common Cuckoo based on primary pattern

Petteri Lehtikainen & Roni Väisänen

Identification of Oriental Cuckoo *Cuculus optatus* has always been a topic of lively discussions among birders in Europe. As an extremely rare vagrant to Europe (outside Russia), the species has gained an almost mythical reputation. The currently known plumage differences between Oriental and Common Cuckoo *C. canorus* overlap considerably and are difficult to assess in the field (Cramp 1985). The lack of reliable identification features for Oriental, besides vocalisation, is surprising. This lack of knowledge might result in a vagrant Oriental being overlooked in Europe, especially during migration periods when records are more probable. During migration, birds usually remain silent, unlike in the breeding season when they are actively advertising territory through vocalizations.

The aim of this paper is to shed some light on the plumage features of Oriental Cuckoo and on separating it from the different subspecies of Common Cuckoo by studying museum specimens. Nowadays, a substantial proportion of birders are equipped with cameras, and the features presented in this paper can be interpreted even from flight photographs of lower quality.

Range and geographical variation

Oriental Cuckoo has a more eastern breeding range than Common Cuckoo. Oriental breeds in Russia from west of the Ural mountains all the way east to Kamchatka and winters south from south-eastern Asia to Australia (figure 1). The related more southern species Himalayan Cuckoo *C. saturatus* was formerly considered conspecific with Oriental (Erritzøe et al 2012) but is nowadays often treated as a full species (eg, Dickinson & Remsen 2013, Gill et al 2020). Himalayan is widely distributed in south-eastern Asia and a shorter-distance migrant than Oriental, wintering south to New Guinea. It is remarkably smaller in size than Oriental (Erritzøe et al 2012), although there is some overlap (Payne 2005). Oriental and Himalayan are very similar in plumage. Literature presents differences in the fringes of juvenile con-

tour feathers between the two but the information is slightly contradicting. Payne (2005) describes juvenile Himalayan as having broader white fringes on crown, back, and wing-coverts and tips of inner secondaries than Oriental, whereas Erritzøe et al (2012) report these being buffish in juvenile Himalayan and white in juvenile Oriental. A hepatic morph occurs in both Oriental and Himalayan (Erritzøe et al 2012). The songs of these two species differ from each other, which is the most important feature to identify the two (Lindholm & Lindén 2007, Xia et al 2016).

The precise distribution ranges of Oriental Cuckoo and Himalayan Cuckoo in China are unclear (Payne 2005, Xia et al 2016). Based on song differences, Himalayan occurs north to Shanxi and north-east to Hebei and Oriental south to Liaoning (Xia et al 2016). According to Payne (2005) and Erritzøe et al (2012), birds in Taiwan belong to Himalayan based on their small size. However, Xia et al (2016) found that their song is more like Oriental.

Common Cuckoo is more widespread than Oriental Cuckoo and most authors recognize four subspecies: *C. c. canorus* (hereafter nominate *canorus*), *C. c. bangsi* (hereafter *bangsi*), *C. c. subtelephonus* (hereafter *subtelephonus*) and *C. c. bakeri* (hereafter *bakeri*) (eg, Payne 2005, Erritzøe et al 2012, Gill et al 2020). Nominate *canorus* breeds in Europe and across Russia, Kazakhstan, Mongolia and northern China, as far east as Kamchatka (figure 1). The breeding range of *bangsi* is restricted to the Iberian peninsula and extreme north-western parts of the Maghreb. *Bakeri* breeds from north-eastern India, Bhutan and northern Vietnam to south-eastern China. *Subtelephonus* has a breeding range from the southern Caspian Sea to southern Mongolia and the extreme north-western parts of China. *Bangsi* and most nominate *canorus* winter in Africa, south of the Sahara. *Subtelephonus* winters in India and eastern parts of Africa, whereas *bakeri* and eastern populations of nominate *canorus* winter in south-eastern Asia (Cramp 1985, Erritzøe et al 2012). However, there

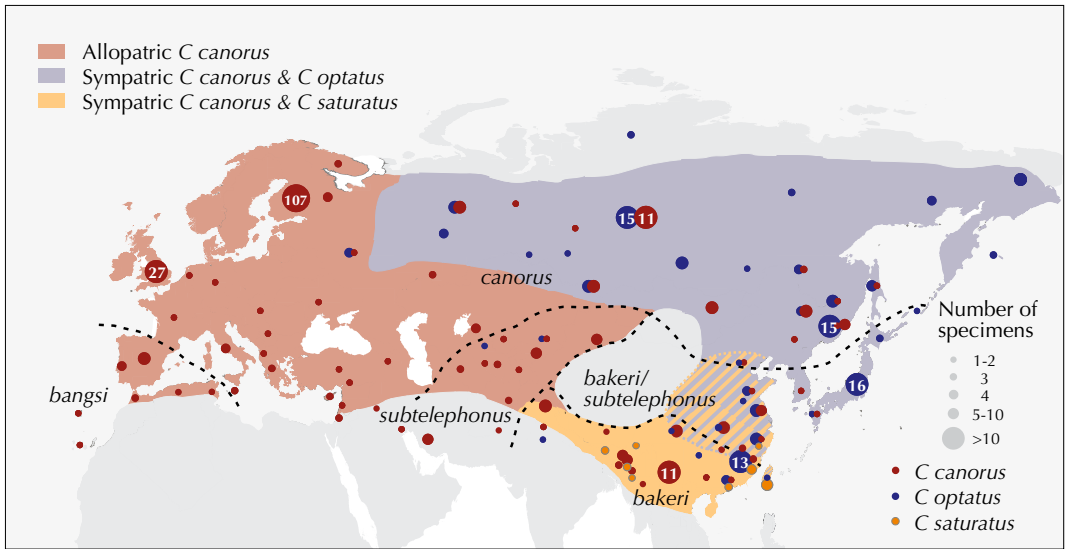

FIGURE 1 Map showing rough distributions of Common Cuckoo *Cuculus canorus* subspecies, Oriental Cuckoo *C. optatus* and Himalayan Cuckoo *C. saturatus* (Payne 2005, Erritzøe et al 2012, Xia et al 2016) together with collection localities of studied museum specimens. Pale red: allopatric occurrence of Common; pale violet: sympatric occurrence of Common and Oriental; pale orange: sympatric occurrence of Common and Himalayan. Dashed area: uncertain situation of distributions of Oriental and Himalayan (see text). Literature is inconsistent regarding subspecies of Common occurring in central China and maybe both *C. c. bakeri* and *C. c. subtelephonus* occur (see text). Collection localities shown in dots, where colours represent taxon collected (see legend). Size of dots represents number of samples collected on each site. Number of samples indicated in dots for localities with sample sizes >10.

is recent evidence that birds breeding in north-eastern Mongolia and Beijing, China, also migrate to winter in eastern Africa (Beijing Cuckoo Project 2019). Literature is not consistent with the subspecific status of birds in central China, which might be due to phenotypic variation (Payne 2005). According to Cramp (1985), the distribution of *subtelephonus* continues east through Mongolia and northern and central China as far as Japan, and due to their intermediate size, the eastern birds could be separated as their own subspecies, *C. c. telephonus*. However, currently *telephonus* is not usually considered a valid subspecies (eg, Gill et al 2020, Payne et al 2020).

The variation in phenotype of these apparently clinal subspecies has not been extensively described (eg, Cramp 1985, Erritzøe et al 2012). *Bangsi* differs from the other subspecies by its small size. The hepatic morph is unknown in *bangsi* (Erritzøe et al 2012) but some females are said to have extensive rufous on the breast (Cramp 1985). *Subtelephonus* has whiter underparts and thinner black bars on the breast than nominate *canorus*. It is also paler on the upperparts than nominate *canorus*. *Subtelephonus* is similar in

size as nominate *canorus*, although Cramp (1985) mentions that typical individuals in Central Asia are as small as *bangsi*. The underwing-coverts and axillaries of *subtelephonus* are said to be less barred (Erritzøe et al 2012). In contrast, *bakeri* is darker on the upperparts than nominate *canorus* and has denser barring on the underparts. Similar to *bangsi*, *bakeri* is not known to have a hepatic morph (Erritzøe et al 2012). In size, *bakeri* is described as slightly smaller than nominate *canorus* and *subtelephonus* (Payne 2005).

Vagrancy of Oriental Cuckoo in Europe

Despite the potential for vagrancy of Oriental Cuckoo into Europe as a Wetsren Palearctic (WP) breeder and long-distance migrant, a recent record in Finland is the only one outside Russia we are aware of. Furthermore, in the (greater) WP and outside breeding range, Oriental has occurred as a vagrant only in Israel (a juvenile ringed and photographed at Eilat on 17 August 1985; Shirihaï 1999) and Iran (two records in 1898: on 20 April (collected) and 28 September; Khaleghizadeh et al 2017). The observations (n=35) in New Zealand, c 2000 km from the nearest winter-

ing grounds in eastern Australia (Miskelly et al 2017) represent the vagrancy potential of the species. Therefore, the small number of observations in the (greater) WP outside breeding range is somewhat surprising.

The Finnish record concerned a territorial male at Sotkamo in the eastern part of the country. The bird was found singing in the summer of 2015 and returned to the same location in 2016 (Väisänen et al 2016, 2017; cf Dutch Birding 37: 272, plate 422-423, 2015; plate 304, 308). Following this record, there were some suggestions that Oriental Cuckoo may have been overlooked in Finland and that it could be a more frequent visitor. Finland has a breeding bird monitoring scheme consisting of a grid of transect lines in every 25 km, and, in addition, a different scheme concentrating on protected areas. If the species occurred annually in Finland with several singing individuals, we would presume it to be encountered in either of these monitoring schemes, or accidentally by birders more often than once. It is noteworthy that there are three earlier reports of singing birds from Finland which were initially believed to be Oriental (Vasamies 1998, Lindroos & Luoto 2000; plate 305-306). However, closer examination of these birds revealed that their songs differed from what is typical for Oriental and they also showed partly intermediate plumage features between Oriental and Common Cuckoo (Lindholm & Lindén 2003). These reports have been rejected by the Finnish rarities committee (Luoto et al 2005; see below). Due to the intermediate song and appearance, these birds could have been hybrids but there is no hard evidence for this assumption. Because of these birds, however, erroneous information on the species' breeding occurrence in Finland has crept into the literature (eg, Payne 2005).

Material and methods

The previous identification problems in this species meant that the Sotkamo bird got special attention by the Finnish rarities committee. In June 2015, long recordings of song and calls were obtained and it was captured for close examination. Thanks to widely available reference material, it was concluded that the vocalisations of the Sotkamo bird corresponded with typical Oriental Cuckoo. However, reference material for measurements and plumage details were scarce. Therefore, in 2016-18, we studied the collections of the Natural History Museum, Tring, England; the Zoological Institute of the Russian Academy of Sciences, St Petersburg, Russia; and the Finnish Museum of Natural History, Helsinki, Finland. Altogether, we investigated 314 specimens of the four subspecies of Common Cuckoo, 153 of Oriental and 19 of Himalayan Cuckoo (table 1, figure 1). Only specimens collected roughly in the breeding season (mainly May-August) were considered, although this does not safely exclude individuals on migration. We excluded specimens from wintering grounds, since the taxa apparently mix in winter and collection locality does not provide as good support for (sub)specific identification as in the breeding season. We classified specimens to the taxon as on the original labels. Birds labelled as a taxon that is no longer recognized were attributed to the taxon in which it is subsumed nowadays; it means that specimens labelled as Common Cuckoo *C c 'telephonus'* from central China were included in *bakeri*, based mainly on the distribution of '*telephonus*' given in the literature (eg, Erritzøe et al 2012). Likewise, specimens labelled as Common *C c 'johanseni'* were included in nominate *canorus* (cf Gill et al 2020, Payne et al 2020). The original identification to species level appeared to be almost always correct and we found only one specimen labelled

TABLE 1 Wing lengths (maximum chord; mm) of museum specimens of Common Cuckoo *Cuculus canorus*, Oriental Cuckoo *C optatus* and Himalayan Cuckoo *C saturatus*. Given are: range, average and sample size. 'Adult' includes both sexed and unsexed specimens. Specimens from collections of Natural History Museum, Tring, England; Zoological Institute of the Russian Academy of Sciences, St Petersburg, Russia; and Finnish Museum of Natural History, Helsinki, Finland.

Taxon	male	female	adult	juvenile
<i>C canorus bangsi</i>	207-220; 213.2 (7)	188-219; 206.0 (6)	188-222; 210.9 (15)	199 (1)
<i>C c canorus</i>	199-246; 225.3 (85)	191-244; 213.7 (50)	191-246; 220.9 (146)	181-228; 207.8 (86)
<i>C c bakeri</i>	207-235; 218.8 (17)	197-217; 208.6 (5)	197-235; 214.7 (52)	182-204; 193.6 (3)
<i>C c subtelephonus</i>	–	–	207-232; 218.0 (11)	–
<i>C optatus</i>	194-225; 205.5 (55)	182-213; 195.0 (39)	182-225; 201.5 (109)	169-210; 193.5 (44)
<i>C saturatus</i>	176-190; 181.0 (3)	169-192; 181.2 (10)	169-195; 182.3 (18)	181 (1)

as Oriental for which we had a firm reason to believe that it actually was a nominate *canorus* due to its long wing, thin barring on belly, completely barred underwing-coverts and paler upperparts compared with the majority of Oriental specimens. Also, the primary pattern of this individual was distinctively different from the rest of Oriental specimens. Due to obvious mismatch between label and appearance, this specimen was discarded from the study.

Identification

Oriental Cuckoo and Himalayan Cuckoo are smaller in size than Common Cuckoo, which can be seen in wing lengths (table 1). The size difference might even be useful in the field but there is overlap in size between the species. It is also worth noting that the geographical variation among Common is extensive, including clear differences in size between subspecies. In addition to size, also other plumage characters separating the species are overlapping (eg, Payne 2005, Erritzøe et al 2012). Oriental has on average wider and darker bars on the underparts than Common. Bars are also on average fewer in Oriental, being sparser and more well defined. The pattern and colour of undertail-coverts and vent are also described to differ between the species, with Oriental more often having weaker markings as well as some rusty-buff tones on vent and undertail-coverts. The underwing-coverts of Oriental normally have the same rusty-buff tone. The colour of the upperparts also differs on average, Oriental being usually darker and more bluish than the paler and greyish Common. The mentioned characters however seem to show considerable variation between the two species (plate 302-303) and are not very helpful for field identification (Kennerley & Leader 1991). Eye colour should also differ between Oriental and Common (Bengtsson 2002). Lindholm & Lindén (2003) concluded that females normally have darker eyes than males and second calendar-year birds have darker eyes than adults. The most marked difference in eye colour is seen in adult males, as Oriental has a dark brownish-toned iris while in Common the iris is paler and yellow. However, ageing is not always straightforward, since second calendar-year birds returning to the breeding grounds in spring may have had a complete moult during winter and only birds with unmoulted feathers can be reliably aged (Demongin 2016).

Differences in the underwing pattern have been emphasized only quite recently, and especially the pattern of underwing-coverts seems to be, at

least, a strongly indicative identification criterium (Kennerley & Leader 1991, Lindholm & Lindén 2003, Mann 2014). In Common Cuckoo, the leading edge of the underwing is clearly barred and the background colour is close to pure white, while Oriental Cuckoo shows a plain or very lightly barred leading edge with a warm buff wash. Lindholm & Lindén (2003) concentrated on analysing the differences in vocalizations of the two species but also presented some of the first insights to quantify differences in underwing pattern. These differences overlapped between the two species but indicated marked differences in the pattern of primaries. We concentrated on this feature in our study of museum specimens, as it appeared to us one of the clearest measurable differences between the two species and yet, as far as we know, still unpublished.

Primary pattern

We focused our study on the amount of barring of the three outermost primaries (hereafter: p10 = outermost, p9 = second outermost and p8 = third outermost). These primaries showed the most pronounced differences between the species and are clearly visible in flight and sometimes even on a perched bird. We counted the number of white bars on each of the primaries (hereafter bars) on the right wing only. In general, the primary pattern seemed to be consistent on both wings and to avoid pseudoreplication arising from repeated counts on same individuals, we ignored the pattern of primaries on the left wing. However, in some cases we counted the barring on the left wing, when the primaries of the right wing had either been lost or damaged in a way that counting the bars was not possible. Also, some second calendar-year birds had left some primaries unmoulted on the right wing. Since the patterns of juvenile and adult primaries differ from each other, the juvenile primaries were also ignored, and the left wing was used instead for counting the bars. If the outermost primaries were lost, broken or unmoulted on both wings, the specimen was not included in the data. In some cases the definition of a bar was not straightforward. To account for this, only a clearly white marking with well-defined edges was classified as a bar (figure 2). This classification was done to increase the comparability between low quality field photographs and specimens studied in hand. Unclear bars might be difficult to detect from low quality photographs and thus lead to different results in different observation situations. An exception was made in assessing the bars of the hepatic morph,

302 Pattern of underparts of five Common Cuckoos / Koekoeken *Cuculus canorus canorus* (left) and five Oriental Cuckoos / Boskoekoeken *C. optatus* (right) (Petteri Lehtikainen/Natural History Museum, Tring, England). Although barring on breast and belly is in general thinner in Common than in Oriental, due to large variation this feature is of rather limited use in field identification of single individual. Undertail-coverts of Oriental supposedly more rusty-buff and less marked (eg, Svensson et al 2015) but largely overlapping between both species as seen here.

303 Colouration of upperparts of five Common Cuckoos / Koekoeken *Cuculus canorus canorus* (left) and five Oriental Cuckoos / Boskoekoeken *C. optatus* (right) (Petteri Lehtikainen/Natural History Museum, Tring, England). Same individuals and order as in plate 302. Common is generally paler on mantle and upperparts, and showing less bluish tone on mantle, rump and uppertail-coverts. However, also this feature shows large variation in both species (cf rightmost Common and leftmost Oriental) and assessing this character in field is challenging.

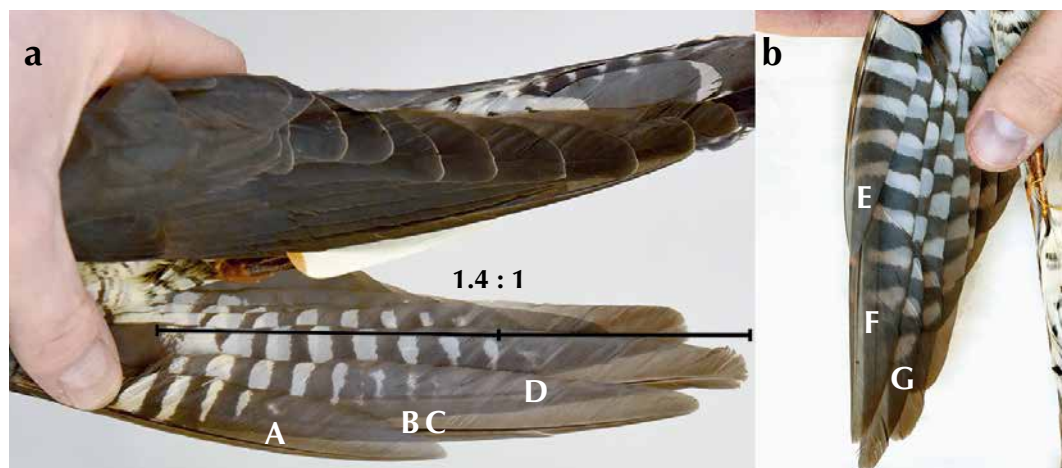

FIGURE 2 Classifications of bars and ratio between barred area and unbarred primary tip (Petteri Lehtikoinen/Natural History Museum, Tring, England & Zoological Institute of the Russian Academy of Sciences, St Petersburg). We counted only pure white bars as they are easy to detect in even poor-quality field photographs, despite small size. In figure 2a, markings A and B on p10 and p9, respectively, were classified as bars, whereas markings C and D on p9 and p8, respectively, were not due to blurry appearance deriving from dirty pale colouration. This Common Cuckoo *Cuculus canorus canorus* shows five bars on p10, seven on p9 and eight on p8 (sum 20 bars) and primaries of this specimen are very weakly patterned for this species. Barred area was considered to start from edge of first bar (closest to base of primary) continuing to furthest edge of last bar (closest to primary tip); in turn, dark tip was measured continuing from that point outwards to primary tip. Ratio is 1.4 on p8 and 0.9 on p9. On hepatic morph (figure 2b), markings closest to primary tip are always brownish and in this morph these markings (E, F and G, on p10, p9 and p8, respectively) were also considered as bars due to their large size. This hepatic morph of Oriental Cuckoo *C. optatus* shows five bars on p10 and seven bars on both p9 and p8 (sum 19 bars). Ratios are 1.8 on p9 and 2.5 on p8.

in which the pale markings closest to the primary tip are always at least partly buffish or sandy in colour (figure 2b). However, these markings are usually large and unlikely to be overlooked from field photographs and therefore they were classified as bars. This was also the case for some juveniles which showed large buffish outermost bars, an underwing pattern similar to the hepatic morph. Most juveniles showed whitish outermost bars with only a hint of buff colour.

In some cases, the number of bars on the primaries can be difficult to count in the field. These cases include especially the photographs where the underwing is out of focus. To be able to assess such cases, we also measured, from the specimens, the length of the barred area and the unbarred feather tip on p8-9. The ratio between the barred area and unbarred feather tip (hereafter ratio) can be used as a supportive identification feature. It can be obtained from any field photograph where the underwing is visible, and acquiring the ratio does not require exact measurements, which are only possible to obtain in hand.

Results

Grey morph adults

In general, Oriental Cuckoo had fewer bars on the three outermost primaries (figure 3-5) than Common Cuckoo. Himalayan Cuckoo had very similar numbers of bars as Oriental. Subspecies of Common showed variation in the number of bars, and some individuals of the smallest subspecies *bangsi* and *bakeri* had less bars and thus resembled more of Oriental than Common subspecies *canorus* and *telephonus* (figure 4-5). Overlap in the number of bars between Oriental and Common Cuckoo was smallest on p8 and p9 (figure 4).

On p10, the overlap between species ranged between four and seven bars. Highest overlap was in six bars and the numbers below or above this could be useful in separating the species: 45% of Common Cuckoos had more than six bars on p10, whereas this was the case only for 2% of Oriental Cuckoo and 7% of Himalayan Cuckoo. For subspecies of Common, the number of bars below six was twice as common for *bangsi* (15%) than for *bakeri* (8%) and nominate *canorus* (7%).

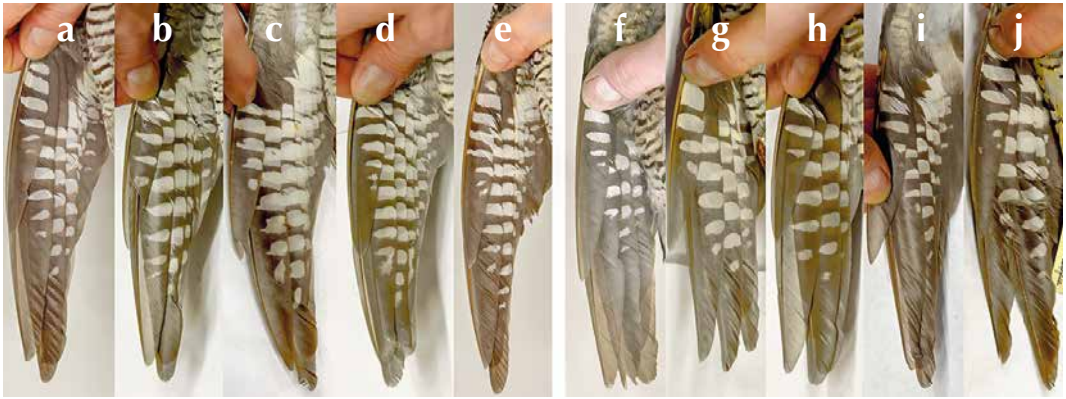

FIGURE 3 Variation in primary pattern of Common Cuckoo / Koekoek *Cuculus canorus canorus* (a-e) and Oriental Cuckoo / Boskoekoek *C optatus* (f-j) (Petteri Lehtikoinen/Natural History Museum, Tring, England & Zoological Institute of the Russian Academy of Sciences, St Petersburg). In general, Oriental had fewer white bars on primaries and bars were larger and more rounded. However, shape of bars varied remarkably. Common in **a** (collected in Brighton, England) was only specimen of this subspecies showing seven bars on p8. Such individual is probably impossible to distinguish from Oriental solely based on primary pattern.

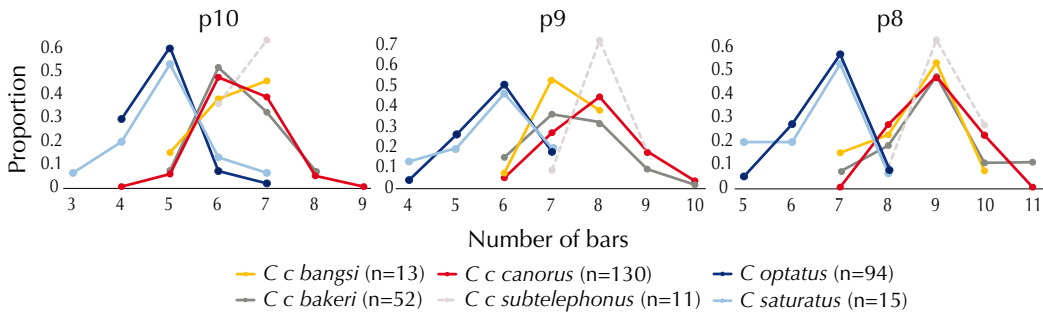

FIGURE 4 Number of bars in three outermost primaries (p8-10) and their share in studied specimens of adult grey morph Common Cuckoo *Cuculus canorus* and subspecies, Oriental Cuckoo *C optatus* and Himalayan Cuckoo *C saturatus*

On p9, species overlapped in six to seven bars. 18% of Oriental Cuckoo and 20% of Himalayan Cuckoo had seven bars, whereas 8% of Common Cuckoo had six bars on p9. However, subspecies of Common differed in this aspect and six bars was more common in *bakeri* (15%) than in *bangsi* (8%) and nominate *canorus* (6%) (figure 4).

The pattern on p8 was similar to p9, except that the species overlapped in seven to eight bars and differences between species were slightly more emphasized (figure 4). Percentage of Oriental Cuckoos having seven bars on p8 was 10%, and of Himalayan Cuckoos 7%. Only 3% of all Common Cuckoos had six bars on p8 but again, this differed between the subspecies and was most common for *bangsi* (15%) and *bakeri* (8%) but quite rare for nominate *canorus* (1%).

Within an individual, the number of bars on the three outermost primaries showed marked collinearity ($r=0.8$). This means that an individual having few bars on one of the three outermost primaries is likely to have few bars also on the other two primaries. Therefore, when summing all the bars on three outermost primaries the overlap between the species was reduced compared with a single primary (figure 5). The main overlap ranged between 19 and 22 bars. 78% of Oriental Cuckoo and 73% of Himalayan Cuckoo had bars fewer than 19, whereas this was observed in only one specimen of Common Cuckoo (17 bars on *bangsi*; 7% of the studied specimens of this subspecies). In contrast, 90% of all Common had more than 20 bars on p8-10, which was seen in only one specimen of both Oriental (21 bars) and Himalayan

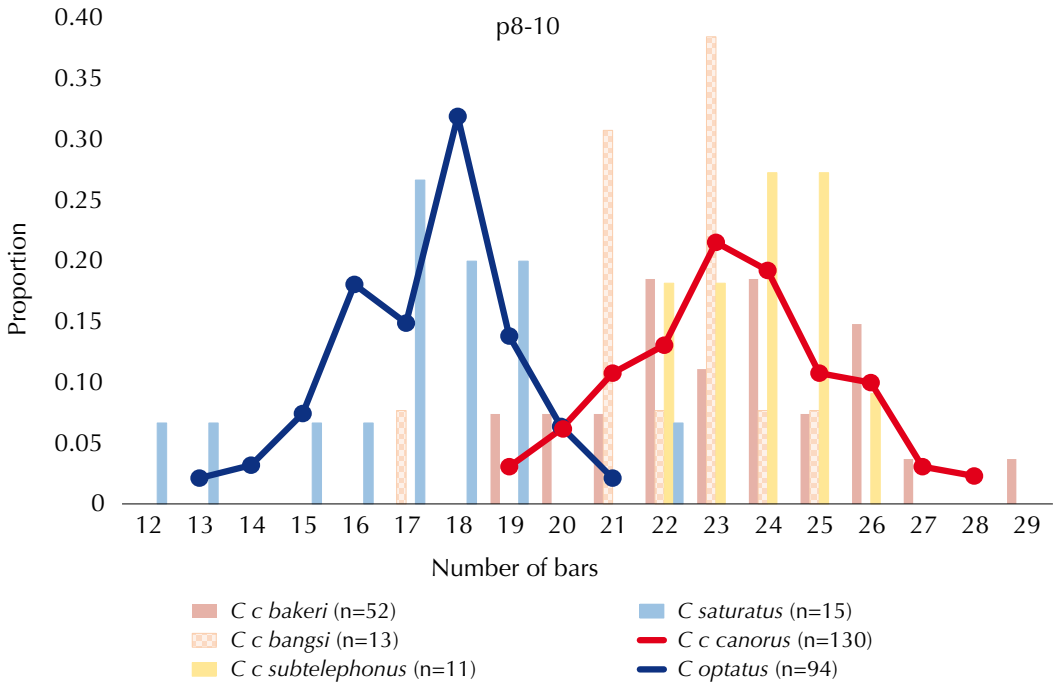

FIGURE 5 Sums of bars on three outermost primaries (p8-10) and their share in studied specimens of adult grey morph Common Cuckoo *Cuculus canorus* and subspecies, Oriental Cuckoo *C. optatus* and Himalayan Cuckoo *C. saturatus*. *C. c. canorus* and *C. optatus* shown as dots and with connecting lines, while other subspecies shown as bars due to their low sample sizes.

(22), representing 2% and 7% of the studied specimens of these taxa, respectively.

Since Oriental Cuckoo and Himalayan Cuckoo had fewer bars on the outermost primaries, also the barred area was shorter in length than in Common Cuckoo (figure 6-7). Although the overlap between the species reduced the role of this feature as an identification criterion, the high or low ratio values could indicate the species at least when separating Oriental and Himalayan from Common. Values lower than the median value of Oriental Cuckoo on p9 (1.0) were seen in 53% of Himalayan and subspecies of Common as follows: 3% of nominate *canorus*, 8% of *bangsi*, 18% of *bakeri* and none for *subtelephonus* (figure 6). Correspondingly on p8, 40% of Himalayan, 5% of nominate *canorus*, 23% of *bangsi*, 14% of *bakeri* and again none of *subtelephonus* had values lower than the median value of Oriental (1.4) (figure 7). The situation was reverse above the median values of nominate *canorus*. These were 1.5 on p9 and 2.0 on p8, above which only 7% and 4% of Oriental specimens had values, respectively.

Hepatic morph adults

Adult females of all studied taxa, except *bangsi* and *bakeri*, have a hepatic morph (Erritzøe et al 2012). Within specimens of adults (including both sexes), the hepatic morph covered 13% of both Oriental Cuckoo (n=114) and nominate Common Cuckoo (n=153). These would comprise 40% of the specimens labelled as females in Common and 38% in Oriental. However, sexing of the grey morph is not straightforward, and the true share of hepatic morph among females is difficult to interpret from these figures. We did not find hepatic morphs among the adult specimens of *subtelephonus*, probably caused by the small sample size (n=11).

On average, hepatic morphs of both Oriental Cuckoo and nominate Common Cuckoo had more bars on the three outermost primaries than grey morph adults but the maximum number of bars on a single primary was very similar to that of grey morph (figure 8-9). The difference between the two species was most marked on p8 but compared with grey morph, the hepatic Oriental showed more often eight bars on this primary

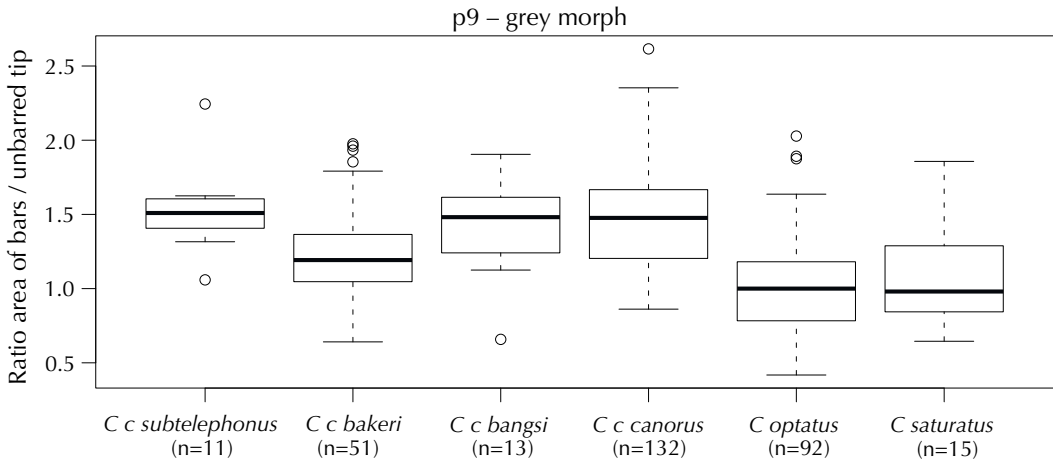

FIGURE 6 Ratios of lengths of barred area and unbarred feather tip on second outermost primary (p9) in grey morph adults of Common Cuckoo *Cuculus canorus* and subspecies, Oriental Cuckoo *C. optatus* and Himalayan Cuckoo *C. saturatus*. Box: values between first and third quartile; midline: median value; whiskers: lowest and highest values within range of 1.5 times interquartile range from box, and values farther than this are represented individually as outliers (circles).

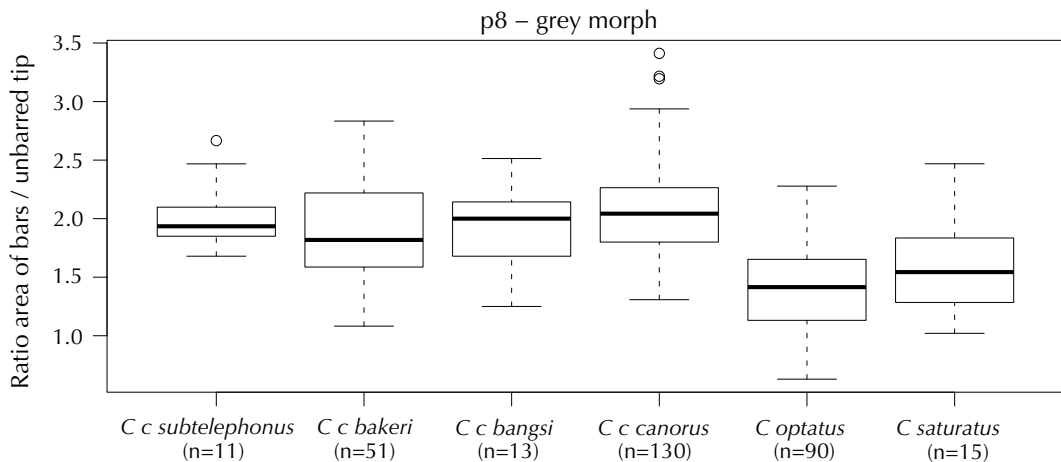

FIGURE 7 Ratios of lengths of barred area and unbarred feather tip on third outermost primary (p8) in grey morph adults of Common Cuckoo *Cuculus canorus* and subspecies, Oriental Cuckoo *C. optatus* and Himalayan Cuckoo *C. saturatus*. Box: values between first and third quartile; midline: median value; whiskers: lowest and highest values within range of 1.5 times the interquartile range from the box, and values farther than this are represented individually as outliers (circles).

(27% of the specimens; figure 9). The sum of bars on p8-10 overlapped only at 21 bars, and 80% of Oriental had fewer and 95% of nominate Common had more than this (figure 10).

The ratios on p8 and p9 were higher on hepatic than on grey morph adults but may similarly aid separating the Oriental Cuckoo and nominate Common Cuckoo (figure 11). On p9, 10% of

nominate Common had ratios lower than the median value of Oriental (1.8) and 55% of nominate Common had higher values than the maximum observed value of Oriental (2.2). On p8, 5% of nominate Common ratios fell under the median value of Oriental (2.3), and 45% of nominate Common ratios were higher than the highest of Oriental (2.8).

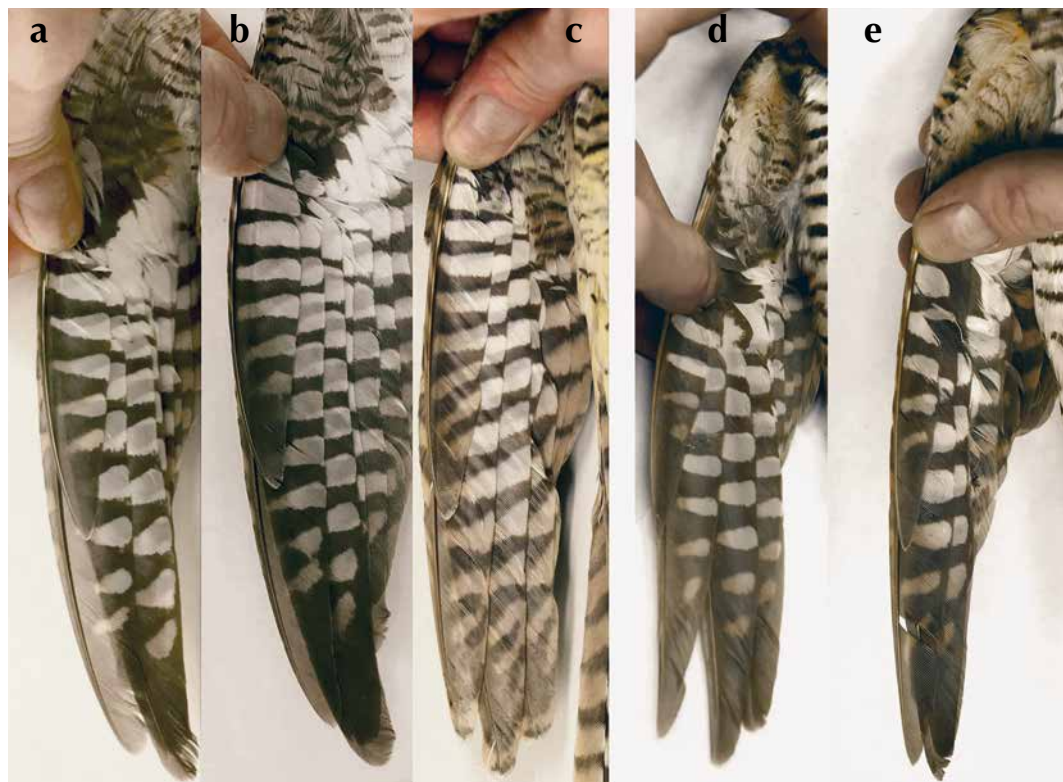

FIGURE 8 Variation in primary pattern of adult hepatic morph Common Cuckoo / Koekoek *Cuculus canorus canorus* (a-c) and Oriental Cuckoo / Boskoekoek *C. optatus* (d-e) (Petteri Lehtikoinen/Natural History Museum, Tring, England & Zoological Institute of the Russian Academy of Sciences, St Petersburg & Finnish Museum of Natural History, Helsinki). Primaries more barred than on grey morph but still showing similar differences between both species. Our data did not contain any nominate *canorus* with seven bars on p8, while this was most frequent number in Oriental. Barred area was also on average longer in Common than in Oriental on p8-9 (see also figure 11-12). Lesser underwing-coverts were more often less patterned in Oriental than in Common, which instead showed more barring. Extensive barring of primaries in c is somewhat aberrant and this individual is shown as extreme outlier in figure 11.

The percentage of hepatic morph among adult specimens of Himalayan Cuckoo was 17% (n=13) but due to the small sample size this taxon is not presented in figure 9-11. The primary patterns of the three specimens were similar to that of Oriental Cuckoo. One of them had five bars on p10, whereas two others had six. Two of them had six bars on p9 while one had seven, and all three had seven bars on p8. The sum of bars in p8-10 of these three specimens was 18, 19 and 20. The ratios of hepatic Himalayan were 1.8, 2.1 and 2.8 for p9 and 2.4, 2.5 and 2.6 for p8. These were similar to Oriental, except for a single high value of 2.8 on p9, which was far higher than in any Oriental (cf figure 11).

Juveniles

The primary pattern of juvenile Oriental Cuckoo and nominate Common Cuckoo resembled the pattern of hepatic morph adults (figure 12-13). They had more bars on the three outermost primaries than grey morph adults, and juvenile Oriental had fewer bars than juvenile nominate Common. The differences between the two species were most emphasized again on p8, where 51% of Oriental had fewer than eight bars, which was the lowest number observed in nominate Common with 14% of all juvenile specimens. More than eight bars were found in 86% of nominate Common but in only 2% of Oriental.

The overlap in the sum of bars on p8-10 ranged between 20-22 (figure 14). Fewer than 21 bars

Identification of Oriental Cuckoo and Common Cuckoo based on primary pattern

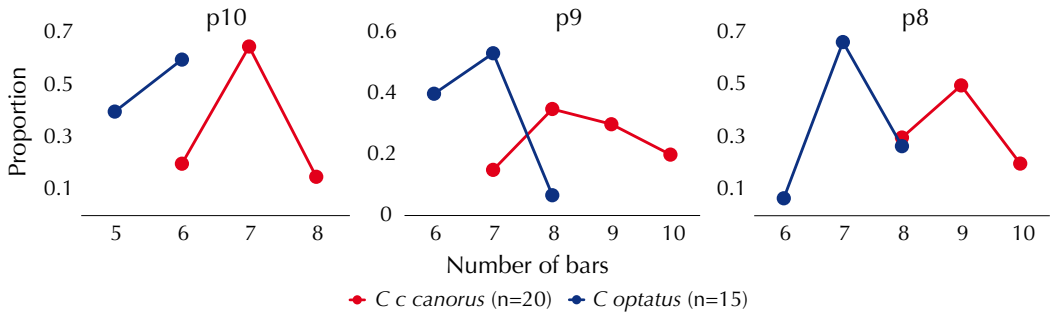

FIGURE 9 Number of bars on three outermost primaries (p8-10) and their share in studied specimens of adult hepatic morph Common Cuckoo *Cuculus canorus canorus* and Oriental Cuckoo *C. optatus*

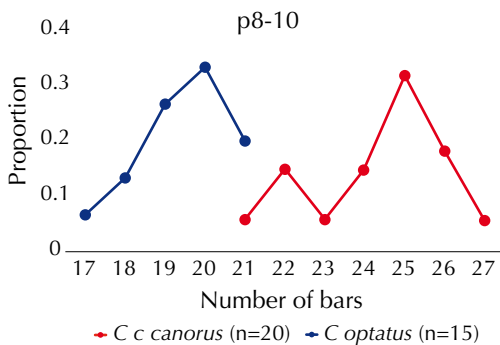

FIGURE 10 Sums of bars on three outermost primaries (p8-10) and their share in studied specimens of adult hepatic morph Common Cuckoo *Cuculus canorus canorus* and Oriental Cuckoo *C. optatus*

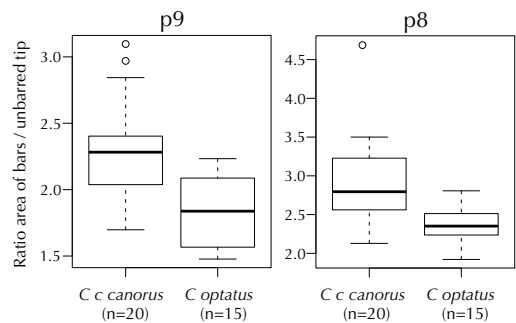

FIGURE 11 Ratios of lengths of barred area and unbarred feather tip on second (p9) and third outermost primary (p8) in hepatic morph adults Common Cuckoo *Cuculus canorus canorus* and Oriental Cuckoo *C. optatus*. Box: values between first and third quartile; midline: median value; whiskers: lowest and highest values within range of 1.5 times interquartile range from box, and values farther than this are represented individually as outliers (circles).

were observed in 71% of Oriental Cuckoo and 1% of nominate Common Cuckoo. More than 21 were seen in 91% of nominate Common and 4% of Oriental juveniles.

The ratios of p9 and p8 were also very similar to those of hepatic morph adults. On p9, only 1% of nominate Common Cuckoo had values lower than the median of Oriental Cuckoo (1.5) and furthermore, 60% of nominate Common had values higher than the maximum of Oriental (2.2) (figure 15). A similar but more pronounced pattern was witnessed on p8, where none of the nominate *canorus* samples had values lower than the median of Oriental (1.8), and only 3% were below the value of 2.1, below which 75% of ratio values of Oriental were observed. Both species had outliers on the high end of the scale, thus making higher

values slightly less usable for indicative identification (figure 15).

In addition, we studied three juveniles of *bakeri* and one *bangsi* of Common Cuckoo, and one Himalayan Cuckoo. The variation of the number of bars and ratios on the outermost primaries of these taxa are presented in table 2.

Assessing features in field photographs

Cuckoos are rather visible both on territory and during migration, and obtaining a photograph of a cuckoo in flight showing the underwing pattern is not particularly difficult. Especially the pattern of the outermost primaries can often be interpreted well from the photographs and a reliable identification for many individuals can be achieved solely based on the number of white bars on the three

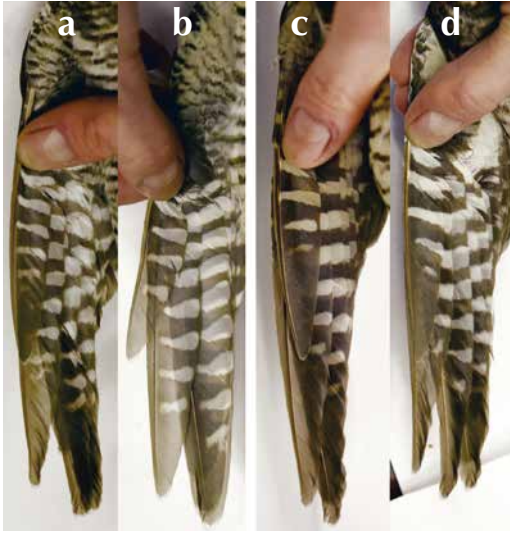

FIGURE 12 Variation in primary pattern of juvenile Common Cuckoo / Koekoek *Cuculus canorus canorus* (a-b) and Oriental Cuckoo / Boskoekoek *C. optatus* (c-d) (Petteri Lehikoinen/Natural History Museum, Tring, England & Zoological Institute of the Russian Academy of Sciences, St Petersburg & Finnish Museum of Natural History, Helsinki). In general, primary pattern of juvenile Oriental and Common looks superficially similar but we did not find any nominate *canorus* with seven bars on p8. Although difficult to see in museum specimens, note also underwing-coverts which show more extensive and stronger barring in Common than in Oriental.

outermost primaries. There are, however, occasions when the exact number of bars can be difficult to count. Most of these relate to the low quality of the photograph caused by, eg, long distance or the target being out of focus. The classification of a bar is not always straightforward, not even from a high-quality photograph (plate 307-308).

These occasions concern usually small pale markings on primaries and the line when a marking is classified as a bar is artificial. A rule of thumb for assessing was reached by squinting the eyes, which reflects the situation of an unfocused photograph. When a primary marking on a specimen fulfilled the criteria of size, sharpness and white colour to be classified as a bar, it most often was also visible when squinting the eyes. Our experience is that squinting gives corresponding results between high-quality photographs (in field and in hand) and when those are blurred artificially with image processing tools. The problematic small markings are in general uncommon and classification of such does not usually have much impact on the eventual outcome. Moreover, in a high-quality photograph it should be possible to see the other supporting identification features from underwing and underparts and use the combination of all these to reach a solid identification. Interpreting the number of bars on a poor-quality photograph may, however, be less safe and the possibility of missing some of them increases.

Usability of features in identification

Due to the considerable sample size, we are quite confident that the pattern of three outermost primaries can be used to identify the majority of Oriental Cuckoos and Common Cuckoos. The third outermost primary (p8) seems to be the most practical with the smallest overlap between the species. Seven or fewer bars on this primary is a strong indication for Oriental in all ages and colour morphs. Our data show that the variation in the number of bars on p10 is much more diverse than reported in a previous study (Balatsky 2016). According to that paper, Common shows six to seven bars on p10 in all ages and colour morphs, while Oriental shows only four to five. However, we collected more data which show that there is

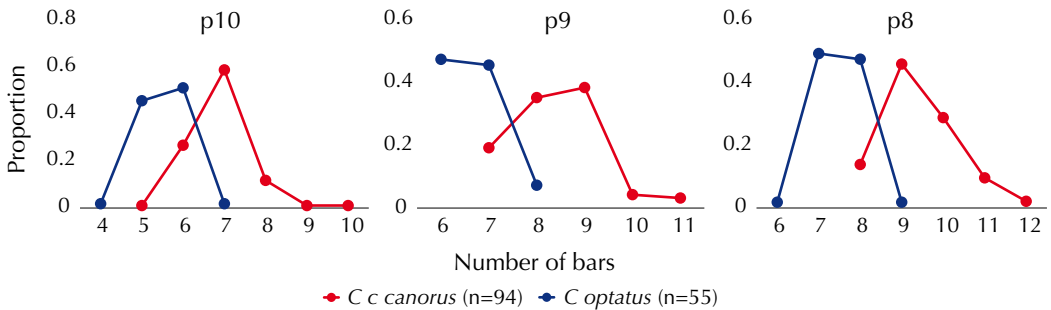

FIGURE 13 Number of bars on three outermost primaries (p8-10) and their share in studied specimens of juvenile Common Cuckoo *Cuculus canorus canorus* and Oriental Cuckoo *C. optatus*

TABLE 2 Number of bars and ratios on outermost primaries of specimens of juvenile Common Cuckoo *Cuculus canorus* of subspecies *C c bangsi* and *C c bakeri* and Himalayan Cuckoo *C saturatus*. For *bakeri* values given are: range and average.

Taxon	Number of bars			Ratios	
	p10	p9	p8	p9	p8
<i>C c bangsi</i> (n=1)	7	9	10	2.1	2.8
<i>C c bakeri</i> (n=3)	7	7-9; 8	8-10; 9	1.9-2.1; 2.0	2.2-2.9; 2.6
<i>C saturatus</i> (n=1)	5	6	7	1.5	2.1

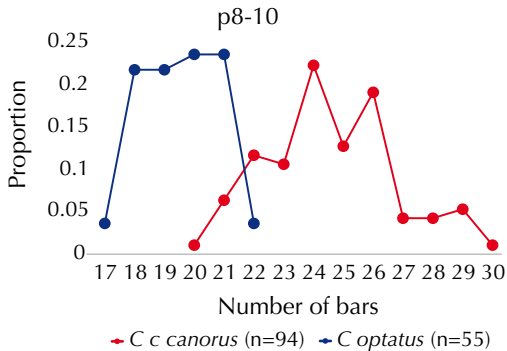

FIGURE 14 Sums of bars on three outermost primaries (p8-10) and their share in studied specimens of juvenile Common Cuckoo *Cuculus canorus canorus* and Oriental Cuckoo *C optatus*

variation between both ages and colour morphs in the primary pattern but also that p10 seems to be the least reliable of the three outermost primaries in identification of the two species.

The presented features appear to be especially useful when separating Oriental Cuckoo and nominate *canorus*, which occur largely in sympatry. However, the identification may be more complicated in south-western Europe and south-eastern Asia, where the *bangsi* and *bakeri* subspecies of Common Cuckoo occur, respectively. These subspecies showed a larger proportion of individuals with fewer bars on the primaries than nominate *canorus*, and as they are also smaller in size than nominate *canorus*, their resemblance to Oriental is emphasized (figure 16). The number of bars on the primaries may be related to wing length, as higher proportions of less barred Common are found in the smallest subspecies. Furthermore, this could be supported by the detail that the smallest nominate Common are found in Britain (Cramp 1985), where we also found the only individual of nominate *canorus* with seven

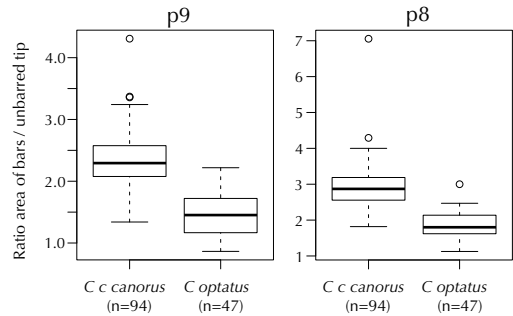

FIGURE 15 Ratios of lengths of barred area and unbarred feather tip on second (p9) and third outermost primary (p8) in juvenile Common Cuckoo *Cuculus canorus canorus* and Oriental Cuckoo *C optatus*. Box: values between first and third quartile; midline: median value; whiskers: lowest and highest values within range of 1.5 times interquartile range from box, and values farther than this are represented individually as outliers (circles).

bars on p8. These small individuals resembling Oriental have also caused confusion in Britain before (Kennerley & Leader 1991). However, *bangsi* and *bakeri* have, similarly to nominate *canorus*, more barring on the underwing-coverts. This feature, if present, might be sufficient to rule out a vagrant Oriental.

The individuals of Common Cuckoo with fewer bars on the primaries seem to be concentrated in eastern-central China (from Yunnan and Sichuan to the east coast). A considerably large proportion of adult grey-morph individuals in this geographic region seems to have very finely barred underparts and slightly paler upperparts compared with nominate *canorus* and also *bakeri* from Himalayas (plate 309). This would fit well with the phenotype of *subtelephonus* of Common, of which the distribution in most recent literature is considered to be restricted to Central Asia west from southern Mongolia (Gill et al 2020, Payne et al 2020). However, Cramp (1985) mentions the range of this subspecies to cover also central China and Japan, and the appearance of these individuals would also corre-

FIGURE 16 Common Cuckoo / Koekoek *Cuculus canorus bangsi* (Petteri Lehtikoinen/Natural History Museum, Tring, England). One of two specimens of this subspecies with only seven bars on p8. Primary pattern basically identical to average Oriental Cuckoo *C. optatus*. Underwing-coverts of this specimen were completely barred, which is not visible in figure, but is uncommon in Oriental. The other specimen with seven bars on p8 had also seven bars on both p9-10, which would be exceptional for Oriental according to our data. Nevertheless, such individuals may cause headache in western Europe.

spond better with this subspecies, or currently unrecognized 'telephonus', rather than *bakeri*. Payne (2005) also mentions individuals resembling *subtelephonus* being reported as far east as coastal plains of southern China, which is rather far from

the described eastern range edge of *subtelephonus*. It is worth mentioning that the majority of the specimens studied are more than a century old. Although the phenotype of the taxa should hardly show any changes in this time, the ranges might

304 Oriental Cuckoo / Boskoekoek *Cuculus optatus*, adult male, Sotkamo, Finland, 22 June 2015 (Petteri Lehtikoinen). This individual held territory at Sotkamo in summers of 2015-16. This bird showed four bars on p10, eight (peculiarly small) on p9, and six on p8 (sum 18 bars), which is good for *optatus*. Ratios were 0.9 on p9 and 1.0 on p8, which are low for any Common Cuckoo *C. canorus* subspecies. In addition, features supporting *optatus* are warm buffish wash on underwing-coverts, barring only on greater underwing-coverts and axillaries, and plain lesser, median and carpal coverts. Such dark and brownish eye would also be very uncommon for adult male Common.

305 Cuckoo / koekoek *Cuculus*, adult male, Lieksa, Finland, 6 June 2001 (*Osmo Huupponen & Antero Lindholm*). This bird held territory in summers of 1998-2001, and then was considered Oriental Cuckoo *C. optatus*. However, further studies showed that its song did not quite fit this species (cf Lindholm & Lindén 2003). Its appearance was, however, very similar to *optatus*, with five bars on p10, six on p9 and seven on p8 (sum 18 bars). Ratios were 1.4 on p9 and 1.8 on p8, which are rather high for *optatus* but within median 50% of Common Cuckoo *C. canorus canorus*. Underwing-coverts had warm wash, good for *optatus*. Lesser underwing-coverts very faintly barred, suggesting *optatus*, although there was quite extensive barring on carpal coverts. Eye rather dark for Common. Despite being very similar to *optatus* in many aspects, it showed some characters intermediate between Common and Oriental, including song, and thus could very well be hybrid of these two species.

have altered. The three subspecies *canorus*, *subtelephonus* and *bakeri* might also meet and interact in eastern-central China leading to a population with mixed features. Nevertheless, the very thin barring on the underparts could be an additional feature to identify the individuals with fewer bars on the primaries in the Far East.

Although the identification of the smaller Common Cuckoo taxa and Oriental Cuckoo can be difficult, the biggest challenges in identification might be, especially in a rarity context, to recognise possible hybrids. Hybridisation between these species has apparently not been reported (Lindholm & Lindén 2003, Payne 2005) but would be a reasonable explanation for the intermediate Finnish birds. Recent hybridisation might also explain the lack of consistent differences in mtDNA between the two species but is not the only possible explanation (Payne 2005). Regarding the possibility of hybridisation, a silent bird outside

the breeding range should be perfectly documented and all the available criteria used for a firm identification.

Sotkamo bird and problematic Finnish individuals

As mentioned earlier, a singing male in eastern Finland represents the sole accepted record of Oriental Cuckoo in Europe outside Russia. This bird was found on 14 June 2015 in the middle of a large forested area at Sotkamo (63°59'N, 28°15'E) by Jyrki Lukkari. It was singing in its territory for almost three weeks. We caught the bird for ringing and closer examination on 22 June 2015. The following year, the bird returned to sing in the same area; it was rediscovered on 20 May and was singing for six weeks.

The song and calls of this individual were recorded and according to analyses, both were identical to that of Oriental Cuckoo. The plumage features also fitted the characteristics of Oriental

306 Cuckoo / koekoek *Cuculus*, Joutsa, Finland, 31 May 1999 (*Jari Kostet*). This second calendar-year male (unmoulted juvenile secondaries on left wing) held territory at Joutsa in summer of 1999. It was then considered as Oriental Cuckoo *C. optatus*. In contrast with individual at Lieksa (plate 305), appearance of this bird was much more similar to Common Cuckoo *C. canorus*. It had six bars on p10, seven on p9 and eight on p8 (sum 21 bars), which would fit Common better but would not be totally exceptional for Oriental either. Ratios were 1.3 on p9 and 1.7 on p8, falling well within overlap zone between Oriental and nominate Common. Barring on belly rather strong and could suggest Oriental, together with hint of warm wash on underwing-coverts. However, extensively barred underwing-coverts fitting Common much better, as well as very pale iris (especially for second calendar-year male).

well (plate 304, 308). The upperparts of the Sotkamo bird were rather dark with a blue hue and it had a rather bold and blackish barring on the underparts. Due to the moult limits in the remiges, it could be aged as an adult (older than second calendar-year; EURING age 6) in the summer of 2015. For a fully adult male, the brownish iris of the Sotkamo bird fitted Oriental much better than Common Cuckoo. The underwing of the Sotkamo bird gave an overall weakly patterned impression which also matched Oriental well (plate 304, 308). The underwing-coverts were quite plain and the dark barring was concentrated to the axillaries and greater coverts. The primaries had bars on a very restricted area, leaving a long part of the feather from the tip towards the base unmarked. Most importantly, the longest primary (p8) had only six bars, which according to our data rules out Common. The maximum chord wing length of 224 mm was at the higher end of Oriental (table 1) but still inside the variation of this taxon. It must be noted that the wing lengths presented in table

1 are measured from dried specimens, which can be up to 10% shorter than on live birds due to shrinking (Vepsäläinen 1968).

The earlier problematic Finnish birds included singing males in Lieksa (1998-2001), Karstula (1998-99) and Joutsa (1999). Lindholm & Lindén (2003) analysed the sound recordings of these birds and, based chiefly on the wrong song structure, the birds were not accepted as Oriental Cuckoo by the Finnish rarities committee (Luoto et al 2005). The song of these birds had three syllables which differed in pitch from each other, in contrast with the evenly pitched bisyllabic song of Oriental (Lindholm & Lindén 2003). The song also lacked the polysyllabic start typical for Oriental. There were photographs available of the Lieksa and Joutsa birds and they both showed some plumage features which were not perfect for Oriental, which are examined in plate 305-306. The comprehensive analysis of all these problematic Finnish birds can be found in Lindholm & Lindén (2003).

Acknowledgements

We are most thankful for the help of the staff of museums visited and possibility to use the museum specimens for this study. Especially we want to thank Mark Adams and Hein van Grouw (Natural History Museum, Tring) and Vladimir Loskot and Alexander Vesyolkin (Zoological Institute of the Russian Academy of Sciences, St Petersburg) for their enormous help. Aleksii Lehtikainen, Antero Lindholm and Jyrki Normaja gave valuable comments improving the manuscript. Annika Nuotimäki enhanced the text with a final language polishing. Jari Kostet, Antero Lindholm and Markku Rantala kindly provided photographs to strengthen the article.

Samenvatting

DETERMINATIE VAN BOSKOEKOEK EN KOEKOEK OP BASIS VAN HANDPENPATROON De kenmerken die in de literatuur worden genoemd om Boskoekek *Cuculus optatus* en Koekoek *C. canorus* te onderscheiden zijn alle relatief, met uitzondering van de onderscheidende zang, en determinatie in het veld is daardoor moeilijk. Een zingend mannetje Boskoekek werd in juni 2015 waargenomen in Finland en keerde terug in 2016; dit was het eerste geval in Europa buiten Rusland. Vanwege eerdere problematische individuen in Finland in de jaren 1998-2001 werd dit exemplaar in detail bestudeerd. Voor dit onderzoek zijn zoölogische collecties bezocht van de natuurhistorische musea in Tring, Engeland, St Petersburg, Rusland, en Helsinki, Finland. In totaal werden balgen van 314 Koekoeken, 153 Boskoekeken en 19 Himalayakoekoeken *C. saturatus* bestudeerd, van alle ondersoorten. DE nadruk lag op het patroon van de ondervleugel waar de meest karakteristieke en kwantificeerbare kenmerken werden gevonden. Het aantal witte banden op de drie buitenste handpennen vertoonde

307 Common Cuckoo / Koekoek *Cuculus canorus canorus*, male, Tohmajärvi, Finland, 8 June 2010 (Markku Rantala). Assessing identification features from good field photograph is easy. This bird has five bars on p10, six on p9 and nine on p8 (sum 20 bars). Last small marking nearest to tip of p9 is very small (eg, compared with last markings on p10 and p8) and we would not count it as bar. Despite barred area on p8-10 seeming quite restricted and sum of bars falling in overlap zone between Common and Oriental Cuckoo *C. optatus*, nine bars on p8 is clear sign for Common. Ratio on p9 is 0.9 and very close to minimum value of nominate Common (figure 6). Ratio on p8 is 1.7, which falls also in lowest 25% of nominate Common but in highest 25% of Oriental (figure 7). Other features, including completely barred underwing-coverts, thin and dense barring of underparts and pale yellow eye, all support Common.

verschillen tussen de twee soorten, met slechts een relatief kleine overlap. Hoewel er in dit kenmerk variatie was tussen ondersoorten, leeftijdsklassen en kleurvarianten, is de conclusie dat dit kan worden gebruikt voor het met zekerheid determineren van de meerderheid van de individuen. Er bestaan echter problematische vogels en deze komen vaker voor in het meest westelijke deel van Europa en het meest oostelijke deel van Azië. Bovendien vertoonden drie eerdere problematische vogels in Finland intermediaire verenkleedkenmerken en vocalisaties en bestaat de mogelijkheid dat het hybriden tussen beide soorten zijn. Het onderscheiden van dergelijke exemplaren vormt een uitdaging, vooral als deze geen geluid laat horen, en daarom moet voorzichtigheid worden betracht bij het determineren van een (mogelijk) Boskoekoek in Europa.

References

- Balatsky, N N 2016. [Identification of the common *Cuculus canorus* and oriental *Versicolus horsfieldi* cuckoos in museum collections.] Russian J Ornithol 25, Express issue 1287: 1792-1799. [In Russian.] Beijing Cuckoo Project 2019. Website: <https://birding-beijing.com/beijing-cuckoo-project>.
- Bengtsson, D 2002. Bestämning av taigagök. Roadrunner 10 (3): 18.
- Cramp, S (editor) 1985. The birds of the Western Palearctic 4. Oxford.
- Demongin, L 2016. Identification guide to birds in the hand. The 301 species most frequently caught in Western Europe. Beauregard-Vendon.
- Dickinson, E C & Remsen Jr, J V (editors) 2013. The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world. Fourth edition, vol 1: Non-passerines. Eastbourne.
- Erritzøe, J, Mann, C F, Brammer, F & Fuller, R A 2012. Cuckoos of the world. London.
- Gill, F, Donsker, D & Rasmussen, P (editors) 2020. IOC world bird list (version 10.2). Website: www.worldbirdnames.org.
- Kennerley, P R & Leader, P J 1991. Separation of Cuckoo and Oriental Cuckoo. Dutch Birding 13: 143-145.
- Khaleghizadeh, A, Roselaar, K, Scott, D A, Tohidifar, M, Mlikovský, J, Blair, M & Kvartalnov, P 2017. Birds of Iran: an annotated checklist of the species and subspecies. Tehran.

308 Oriental Cuckoo / Boskoekoek *Cuculus optatus*, adult male, Sotkamo, Finland, 27 May 2016 (Markku Rantala). Same bird from Sotkamo as in plate 304 but photographed year later. All diagnostic features of Oriental can be seen here. There are four bars on p10, five on p9 and six on p8 (sum 15 bars). We would not classify small and smudgy marking on base of p10 and small greyish spot nearest to tip of p8 as bars. Part of vane of p8 has been ripped away near second last marking, complicating its classification. However, this marking looking large enough to be visible even in lower quality photographs and when squinting eyes and thus considered as bar. Ratio on p9 is 0.7, below lowest value of Common Cuckoo *C. canorus canorus* (figure 6). Ratio on p8 is 1.2, also near minimum value of nominate Common (figure 7). Underwing-coverts have warm wash and faint barring on underwing is concentrated on axillaries and to central underwing-coverts. Barring of underparts is blackish and rather well defined but could be wider and more typical for Oriental. Eye colour has not changed compared with previous year (cf plate 304) and remains brownish.

- Lindholm, A & Lindén, A 2003. Oriental Cuckoo in Finland. *Alula* 9: 122-133.
- Lindholm, A & Lindén, A 2007. Some notes on the distribution and songs of two Oriental Cuckoo taxa, *Cuculus (saturatus) saturatus* and *Cuculus (saturatus) optatus*. *Forktail* 23: 12-16.
- Lindroos, T & Luoto, H 2000. Rare birds in Finland in 1999. *Linnut* 35 (4): 19-31. [In Finnish with English summary.]
- Luoto, H, Aalto, T, Lindholm, A, Normaja, J & Rauste, V 2005. Rare birds in Finland in 2004. *Linnut-vuosikirja* 2004: 73-86. [In Finnish with English summary.]
- Mann, C 2014. Common and Oriental cuckoos: photo guide. *Birdwatch* 6/2014: 45-52.
- Miskelly, C M, Crossland, A C, Sagar, P M, Saville, I, Tennyson, A J D & Bell, E A 2017. Vagrant and extralimital records accepted by the Birds New Zealand Records Appraisal Committee 2015-2016. *Notornis* 64: 57-67.
- Payne, R B 2005. *The cuckoos*. Oxford.
- Payne, R, Christie, D A & Kirwan, G M 2020. Common Cuckoo (*Cuculus canorus*). In: del Hoyo, J, Elliott, A, Sargatal, J, Christie, D A & de Juana, E (editors), *Birds of the world*, Ithaca. Website: <https://doi.org/10.2173/bow.comcuc.01>.
- Shirihai, H 1999. Fifty species new to Israel, 1979-1998: their discovery and documentation, with tips on identification. *Sandgrouse* 21: 45-105.
- Svensson, L, Grant, P J, Mullarney, K & Zetterström, D 2015. *Collins bird guide*. Second edition (revised). London.
- Väisänen, R, Huhtinen, H, Kuitunen, K, Lampila, P, Lehtikoinen, A, Lehtikoinen, P, Normaja, J & Velmala, W 2017. Rare birds in Finland in 2016. *Linnut-vuosikirja* 2016: 78-94. [In Finnish with English summary.]
- Vasamies, H 1998. The first Oriental Cuckoos in Western Europe. *Alula* 4: 114-116.
- Vepsäläinen, K 1968. Wing length of Lapwing (*Vanellus vanellus*) before and after skinning, with remarks on measuring methods. *Ornis Fenn* 45: 124-126.

309 Five Common Cuckoos / Koekoeken *Cuculus canorus* from eastern central China (left) and five Oriental Cuckoos / Boskoekoeken *C. optatus* (right) (Petteri Lehtikainen/Natural History Museum, Tring, England). Based on collection sites, these Common should be *C. c. bakeri*. However, note very thin underpart barring associated with *C. c. subtelephonus*. Upperparts also relatively pale, with slightly stronger contrast between paler greater coverts and darker alula and primary coverts than in Oriental. Literature describes *bakeri* being darker on upperparts than *C. c. canorus* and thus resembling more *optatus*, which is contradictory to these rather pale individuals and also better fitting *subtelephonus*.

Väisänen, R, Huhtinen, H, Lampila, P, Lehtikainen, A, Lehtikainen, P, Normaja J & Velmala, W 2016. Rare birds in Finland in 2015. Linnut-vuosikirja 2015: 86-101. [In Finnish with English summary.]
Xia, C, Liang, W, Carey, G J & Zhang, Y 2016. Song char-

acteristic of Oriental Cuckoo *Cuculus optatus* and Himalayan Cuckoo *Cuculus saturatus* and implications for distribution and taxonomy. Zool Stud 55: e38.

Petteri Lehtikainen, Finnish Museum of Natural History, PO Box 17, 00014 University of Helsinki, Finland (petteri.lehtikainen@helsinki.fi)
Roni Väisänen, Avescapes, Vihdintie 3-5 B 21, 00320 Helsinki, Finland (roni@avescapestravels.com)

Oosterse Tortels in Nederland in 2009-20

Peter P de Vries & Enno B Ebels

Van eind december 2009 tot begin april 2010 verbleef de eerste (wilde) Oosterse Tortel *Streptopelia orientalis* voor Nederland in Wergea (Warga), Friesland. In november 2010 werd een Oosterse Tortel gefotografeerd aan boord van een schip op de Noordzee, Nederlands Continentaal Plat. In oktober 2012 volgde het derde geval op Vlieland, Friesland, dat pas enkele jaren later werd ingediend en aanvaard. Daarna waren er gevallen op Schiermonnikoog, Friesland, in oktober 2013; in Zoutelande, Zeeland, in december 2014; in Vlaardingen, Zuid-Holland, van december 2014 tot februari 2015; wederom op Vlieland in oktober 2016 (ringvangst); in Limmen, Noord-Holland, van 22 januari tot 9 maart 2019; in Emmen, Drenthe, van 9 tot 21 februari 2019; in Sneek, Friesland, van 28 december 2019 tot 11 maart 2020; en in Alkmaar, Noord-Holland, van 14 februari tot 31 maart 2020. In dit artikel worden alle gevallen van 2010-20 gedocumenteerd. De meeste hiervan zijn inmiddels aanvaard door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA); alleen de vogel van Alkmaar in februari-maart 2020 wacht nog op aanvaarding.

310 Meenatortel / Rufous Turtle Dove *Streptopelia orientalis meena*, eerstejaars, Wergea, Friesland, 31 januari 2010 (René van Rossum)

Wergea, 23 december 2009 tot 3 april 2010

Van 23 december 2009 tot 3 april 2010 verbleef een adulte Oosterse Tortel op verschillende plekken in het dorp Wergea (plaat 310). Tijdens zijn langdurige verblijf werd hij, vanaf de bekendmaking op 20 januari, door enkele 100-en vogelaars bezocht. Hij werd gedetermineerd en aanvaard als de westelijke ondersoort *S o meena* (Meenatortel). Dit geval is uitvoerig behandeld in Ebels et al (2010) en wordt hier niet verder besproken.

Noordzee, 16 november 2010

Op 16 november 2010 werd door Winfried Gottschling een eerstejaars tortel gefotografeerd aan boord van een schip ter hoogte van het Friese Front op de Noordzee, c 50 zeemijl ten noordwesten van Texel, Noord-Holland (53°25'N, 3°39'E). De vogel verbleef van 11:45 tot 12:30 op het schip en vloog daarna weg in westelijke richting. Via Roland Neumann en Hans Verdaat, medewerker van Wageningen Marine Research, kwamen de foto's beschikbaar (cf Dutch Birding 36: 369, plaat 494-495, 2014). De vogel werd gedetermineerd en aanvaard als Meenatortel (cf Haas et al 2014, van Duivendijk 2016).

311 Meenatortel / Rufous Turtle Dove *Streptopelia orientalis meena*, eerstejaars, Noordzee, c 50 zeemijl ten noordwesten van Texel, Noord-Holland (53°25'N, 3°39'E), 16 november 2010 (Winfried Gottschling)

312-313 Oosterse Torteel / Oriental Turtle Dove *Streptopelia orientalis*, eerstejaars, Kooisplek, Vlieland, Friesland, 20 oktober 2012 (Han Zevenhuizen)

Beschrijving

GROOTTE & BOUW Grootte door ontbreken van andere vogels niet goed te bepalen. Op foto's zes handpentopen zichtbaar. Duidelijke versmalling zichtbaar op buitenvlag van minimaal twee handpennen, afwezig op buitenste handpen. Vleugelpunt in zit niet voorbij staartpunt reikend.

KOP Bruin, lichter ter hoogte van teugel. Zijhals ongetekend.

BOVENDELEN Schouderveren bruin met donkergrijs centrum. Overgang tussen donker centrum en lichte rand diffuus. Mantel bruin. Rug en stuit niet goed zichtbaar op foto's.

ONDERDELEN Borst, hals en flank bruin. Centraal deel van buik lichter dan borst, crèmekleurig tot vuilwit, geleidelijk lichter wordend richting witachtige anaalstreek. **VLEUGEL** Grote en middelste dekveren en tertials roodbruin met groot donkergrijs tot zwart centrum. Buitenste grote dekveren egaal blauwgrijs met lichtere top. Lichte toppen van grote en middelste dekveren twee duidelijke vaag begrensde vleugelstrepen vormend. Handpennen donker bruingrijs met smalle witte zoom. Ondervleugel niet zichtbaar op foto's.

STAART Bovenstaart grijs met witte top aan staartpenen. Meer details niet zichtbaar op foto's.

NAAKTE DELEN Poot donker vleeskleurig rood. Iris licht oranjebruin. Oogrand roodachtig en beperkt in omvang, achter oog niet en voor oog wel puntig uitlopend. Snavel donkergrijs.

RUI & SLEET Geen rui en zichtbare sleet.

GELUID Niet vastgesteld.

waarin veel oostelijke dwaalgasten op het eiland werden ontdekt en daarom (en vanwege de late datum) leek de kans aanwezig dat het een Oosterse Torteel betrof maar het beperkte fotomateriaal werd op dat moment onvoldoende geacht om de determinatie veilig te stellen. Uitgebreide bestudering van het fotomateriaal en vergelijking met balgen in museumcollecties leidde enkele jaren later alsnog tot de determinatie als Oosterse Torteel en vervolgens indiening bij de CDNA en aanvaarding (cf van Duivendijk 2016, Gelling et al 2018; cf Dutch Birding 38: 299-300, plaat 468-470, 2016). Een uitspraak over de ondersoort was op basis van de foto's niet met zekerheid te doen.

Beschrijving

GROOTTE & BOUW Grootte door ontbreken van andere vogels niet goed te bepalen. Op foto's zes handpentopen zichtbaar. Vleugelpunt in zit niet voorbij staartpunt reikend.

KOP Bruin, lichter ter hoogte van teugel. Zijhals ongetekend.

BOVENDELEN Schouderveren bruin met donkergrijs centrum. Overgang tussen donker centrum en lichte rand diffuus. Mantel bruin. Rug en stuit blauwgrijs. Op foto's één adult-type dekveer zichtbaar (geen lichte top, zwart richting centrum breed waardoor bruinrode rand naar basis van veer smaller wordend).

ONDERDELEN Borst, hals en flank bruin. Centraal deel van buik lichter dan borst, crèmekleurig tot vuilwit, geleidelijk lichter wordend richting witachtige anaalstreek. **VLEUGEL** Grote en middelste dekveren en tertials roodbruin met groot donkergrijs tot zwart centrum. Buitenste grote dekveren egaal blauwgrijs met lichtere top. Lichte toppen van grote en middelste dekveren twee duidelijke vaag begrensde vleugelstrepen vormend. Handpennen donker bruingrijs met smalle witte zoom.

Vlieland, 20 oktober 2012

Op 20 oktober 2012 fotografeerde Han Zevenhuizen bij de Kooisplek op Vlieland een kortstondig aanwezige eerstejaars tortel. Jelle Scharringa was de enige andere vogelaar die hem kort in vlucht in beeld kreeg. Het was een weekend

STAART Bovenstaart grijs met witte top aan staartpen-
nen. Patroon buitenste staartpen met 'ronde vorm' van
grens tussen wit en zwart en wit deel niet duidelijk lan-
ger dan breedte van staartpen.

NAAKTE DELEN Poot donker vleeskleurig rood. Iris licht
oranjebruin. Oogrand roodachtig en beperkt in omvang,
achter oog niet en voor oog wel puntig uitlopend. Snavel
donkergrijs.

RUI & SLEET Geen rui en zichtbare sleet.

GELUID Niet vastgesteld.

Schiermonnikoog, 11-13 oktober 2013

Op 11 oktober 2013 ontdekte Martijn Bunschoek
bij boerderij Duinhoeve langs de Kooiweg op
Schiermonnikoog een tortel die met vier Turkse
Tortels *S decaocto* op het erf foerageerde. MB nam
aanvankelijk aan dat het een Zomertortel *S turtur*
betraf en waarschuwde enkele andere vogelaars
op het eiland voor deze leuke eilandsoort. Hij be-
gon te twijfelen aan de determinatie omdat de vo-
gel forser oogde dan de Turkse Tortels. Door activi-
teiten van de boer op het erf vlogen de duiven op
waarbij de spannende tortel landde in een
Zomereik *Quercus robur* aan de rand van het
Groene Glop. Opvallend bij het landen was de
witte staartrand, dus het was ofwel een Zomertortel
of een Meenatortel. Op basis van de eerste foto's

en na consultatie van vogelaars op de vaste wal
bleek het om een adulte Meenatortel te gaan. In de
vroeg ochtend van 12 oktober vloog hij rond
08:00 uit zijn slaapboom en landde op het erf, tot
vreugde van enkele vogelaars die met de vroege
ochtendboot waren overgestoken. Die dag werd
hij door enkele 10-tallen vogelaars gezien. De
laatste zekere melding was op 13 oktober; die dag
hield hij zich op in een grote groep Turkse Tortels
op boerderij De Branding aan de Heereweg maar
werd hier slechts zeer onregelmatig gezien. Een
complicerende factor was de onvolwassen Zomer-
tortel die opmerkelijk genoeg op deze dag opdook
bij de boerderijen (Bunschoek 2013; cf Dutch
Birding 35: 424, plaat 550, 2013, 36: plaat 371,
496, 2014).

Beschrijving

GROOTTE & BOUW Grootte vergelijkbaar met Turkse
Tortel maar iets zwaarder gebouwd, met name door
zwaardere borst en buik, met andere kopvorm (steiler
voorhoofd) en iets kortere staart. In zit meestal zes, soms
vijf of zeven handpentoppen zichtbaar. Duidelijke ver-
smalling zichtbaar op buitenvlag van minimaal drie
handpennen, afwezig op buitenste handpen. Vleugel-
punt in zit niet voorbij staartpunt reikend en ongeveer
samenvallend met langste onderstaartdekveer.

314 Meenatortel / Rufous Turtle Dove *Streptopelia orientalis meena*, adult, Schiermonnikoog, Friesland,
11 oktober 2013 (Martijn Bunschoek)

KOP Licht bruingrijs, lichter op kin. Op voorkruin blauwachtig bruin en op achterkop en in hals bruine tint. Zijhals en keel meest warm gekleurd. Op zijhals vlek bestaand uit horizontale licht blauwgrijze baantjes en vier tot vijf zwarte baantjes.

BOVENDELEN Schouderveren roodbruin met groot donkergrijs tot zwart centrum. Overgang tussen donker centrum en lichte rand diffuus. Mantel bruin. Rug blauwgrijs. Stuit overwegend blauwgrijs met spaarzame bruine veertoppen.

ONDERDELEN Borst, hals en flank bruin met roze zweem. Centraal deel van buik lichter dan borst, crème-keurig tot vuilwit, geleidelijk lichter wordend richting witachtige anaalstreek.

VLEUGEL Grote en middelste dekveren en tertials roodbruin met groot donkergrijs tot zwart centrum en smalle vuilwitte top. Buitenste grote dekveren blauwgrijs met lichtere top. Lichte toppen van grote en middelste dekveren twee duidelijke vaag begrensde vleugelstrepen vormend. Kleine dekveren met breed, in spitse punt uitlopend, donker bruingrijs centrum en diffuus begrensde lichte rand. Arm- en handpennen donker bruingrijs met smalle duidelijke witte zoom. Ondervleugel en oksel, zichtbaar in vlucht en bij poetsen, grijs tot donkergrijs, meest donker op onderzijde van handpennen.

STAART Bovenstaart grijs met brede witte top aan staartpennen, witte eindband vormend. Centrale staartpen (t1) met vaag begrensde lichtgrijze top, waardoor eindband min of meer gebroken. Buitenvlag van buitenste staartpen wit met smalle zwarte lijn nabij schacht op c 50% van veerlengte beginnend (naar veerbasis toe lopend en iets verbredend). Binnenvlag van buitenste staartpen zwart (met uitzondering van brede witte top). Bovenstaartdekveren bruingrijs met iets lichtere top. Onderstaartdekveren wit. Zwart van onderstaart voorbij top van langste witte onderstaartdekveren reikend.

NAAKTE DELEN Poot donker vleeskleurig rood. Iris licht oranjebruin. Oogrand roodachtig en beperkt in omvang, achter oog niet en voor oog wel puntig uitlopend, verbonden met smalle 'teugellijn'. Snavel grijs met lichte vleeskleurige punt.

RUI & SLEET Toppen van staartpennen redelijk gesleten. Meeste mantel- en vleugelveren oud (gesleten); enkele binnenste dekveren en bovenste tertial (in linkervleugel) nieuw (ongesleten). Schouderveren alle vers en ruigrens vormend met de oudere dekveren en tertials (met uitzondering van bovenste tertial). P3 in zit net zichtbaar en met verse top.

GELUID Niet vastgesteld.

GEDRAG Meestal in nabijheid van Turkse Tortels. Regelmatig foeragerend op grond; bij verstoring opvliegend en in boom rustend, anders dan Turkse niet op daken of schoorstenen.

Zoutelande, 14 december 2014

Op 14 december 2014 fotografeerde Bram Dingemanse vanuit zijn huiskamer een tortel in zijn tuin in Zoutelande. BD voerde zijn waarneming in op www.waarneming.nl (<http://www.waarneming.nl/waarneming/view/96502315>; cf Dutch Birding

37: 56, plaat 80, 2015). Op basis van verschillende reacties werd de vogel gedetermineerd als Oosterse Tortel. Zoekacties na deze dag leverden niets op.

Beschrijving

GROOTTE & BOUW Grootte door ontbreken van andere vogels niet goed te bepalen. Vleugelpunt in zit niet voorbij staartpunt reikend en ongeveer samenvallend met langste onderstaartdekveer.

KOP Licht bruingrijs, lichter op kin en voorhoofd. Op voorkruin blauwachtig bruin en op achterkop en in hals bruine tint. Zijhals en keel meest warm gekleurd. Op zijhals vlek bestaand uit horizontale licht blauwgrijze baantjes en vier zwarte baantjes.

BOVENDELEN Schouderveren roodbruin met groot donkergrijs tot zwart centrum. Overgang tussen donker centrum en lichte rand diffuus. Mantel bruin. Rug blauwgrijs en zichtbaar deel van stuit blauwgrijs.

ONDERDELEN Flank en zichtbaar deel borst bruin met roze zweem. Flank geleidelijk lichter wordend richting witachtige anaalstreek.

VLEUGEL Grote en middelste dekveren en tertials roodbruin met groot donkergrijs tot zwart centrum en smalle vuilwitte top. Buitenste grote dekveren blauwgrijs met lichtere top. Lichte toppen van grote en middelste dekveren twee vaag begrensde vleugelstrepen vormend. Kleine dekveren met breed, in spitse punt uitlopend, donker bruingrijs centrum en diffuus begrensde lichte rand. Arm- en handpennen donker bruingrijs met smalle duidelijke witte zoom.

STAART Bovenstaart grijs met brede witte top aan staartpennen, witte eindband vormend.

NAAKTE DELEN Poot donker vleeskleurig. Iris licht oranjebruin. Oogrand bruin tot roodachtig en beperkt in omvang, achter oog niet en voor oog wel iets puntig uitlopend. Snavel grijs.

RUI & SLEET Geen rui en zichtbare sleet.

GELUID Niet vastgesteld.

Vlaardingen, 30 december 2014 tot 25 februari 2015

Op 30 december 2014 ontdekte Ben van As tijdens een bezoek aan een kennis in Vlaardingen een adulte tortel. Hij determineerde hem als Oosterse Tortel en gaf de waarneming door via www.waarneming.nl. De volgende twee dagen werd de vogel zeer onregelmatig gezien door een beperkt aantal waarnemers op verschillende plekken in de wijk Holy. Vanaf 2 januari 2015 werden de vaste pleisterplaatsen van de vogel in de wijk bekend en in de weken daarna werd hij door enkele 100-en vogelaars gezien en uitgebreid gedocumenteerd; de laatste datum was 25 februari (cf Dutch Birding 37: 43, plaat 50, 58, plaat 81-82, 65, plaat 96, 134, plaat 212, 365, plaat 569, 2015).

315 Oosterse Tortel / Oriental Turtle Dove *Streptopelia orientalis*, adult, Vlaardingen, Zuid-Holland, 5 januari 2015
(Co van der Wardt)

316 Oosterse Tortel / Oriental Turtle Dove *Streptopelia orientalis*, Zoutelande, Zeeland, 14 december 2014
(Bram Dingemanse)

Beschrijving

GROOTTE & BOUW Grootte vergelijkbaar met Turkse Tortel maar iets zwaarder gebouwd, met name door zwaardere borst en buik, met andere kopvorm (steiler voorhoofd) en iets kortere staart. In zit meestal zes, soms vijf of zeven handpentoppen zichtbaar. Duidelijke versmalling zichtbaar op buitenvlag van minimaal drie handpennen, afwezig op buitenste handpen. Vleugelpunt in zit niet voorbij staartpunt reikend en ongeveer samenvallend met langste onderstaartdekveer.

KOP Licht bruingrijs, lichter op kin. Op voorkruin blauwachtig bruin en op achterkop en in hals bruine tint. Zijhals en keel meest warm gekleurd. Op zijhals vlek bestaande uit horizontale licht blauwgrijze baantjes en vier tot vijf zwarte baantjes.

BOVENDELEN Schouderveren roodbruin met groot donkergrijs tot zwart centrum. Overgang tussen donker centrum en lichte rand diffuus. Mantel bruin. Rug blauwgrijs. Stuit overwegend blauwgrijs met spaarzame bruine veertoppen.

ONDERDELEN Borst, hals en flank bruin met roze zweem. Centraal deel van buik lichter dan borst, crèmekleurig tot vuilwit, geleidelijk lichter wordend richting witachtige anaalstreek.

VLEUGEL Grote en middelste dekveren en tertials roodbruin met groot donkergrijs tot zwart centrum en smalle vuilwitte top. Buitenste grote dekveren blauwgrijs met lichtere top. Lichte toppen van grote en middelste dekveren twee duidelijke vaag begrensde vleugelstrepen vormend. Kleine dekveren met breed, in spitse punt uitlopend, donker bruingrijs centrum en diffuus begrensde lichte rand. Arm- en handpennen donker bruingrijs met smalle duidelijke witte zoom.

STAART Bovenstaart grijs met brede lichte (witte tot grijsachtige) top aan staartpennen, lichte eindband vormend. Centrale staartpen (t1) met vaag begrensde lichtgrijze top, waardoor eindband min of meer gebroken. Buitenvlag van buitenste staartpen wit met smalle zwarte lijn nabij schacht op c 50% van veerlengte beginnend (naar veerbasis toe lopend en iets verbredend). Binnenvlag van buitenste staartpen zwart (met uitzondering van brede witte top). Bovenstaartdekveren bruingrijs met iets lichtere top. Onderstaartdekveren wit. Zwart van onderstaart voorbij top van langste witte onderstaartdekveren reikend.

NAAKTE DELEN Poot intens vleeskleurig rood. Iris licht oranjebruin. Oogrand roodachtig en beperkt in omvang, achter oog niet en voor oog wel puntig uitlopend, verbonden met smalle 'teugellijn'. Snavel grijs met roze tint aan basis.

RUI & SLEET Geen rui en zichtbare sleet.

GELUID Niet vastgesteld.

GEDRAG Regelmatig foeragerend op grond; bij verstoring opvliegend en in boom rustend.

Vlieland, 30-31 oktober 2016

Op 30 oktober 2016 rond 17:30 vingen Frank Majoor en Wessel Slob een eerstejaars Oosterse Tortel op de ringbaan in de Kroonspolders op Vlieland. Sietze Dijkstra werd gewaarschuwd en

kwam om foto's te maken. De vogel werd gewogen, gemeten, beschreven, gefotografeerd en kort na 18:00 losgelaten (cf Dutch Birding 38: 474, plaat 722, 2016). De volgende dag was hij in de vroege ochtend nog enige tijd aanwezig nabij de ringershut. Dit betrof de eerste ringvangst van deze soort in Nederland.

Beschrijving

GROOTTE & BOUW Middelgrote duif met vrij lange staart.

KOP Bruin, lichter ter hoogte van teugel. Zijhals ongetekend.

BOVENDELEN Schouderveren bruin met donkergrijs centrum. Overgang tussen donker centrum en lichte rand diffuus. Mantel bruin. Rug blauwgrijs. Stuit overwegend blauwgrijs.

ONDERDELEN Borst, hals en flank bruin. Centraal deel van buik lichter dan borst, crèmekleurig tot vuilwit, geleidelijk lichter wordend richting witachtige anaalstreek. VLEUGEL Grote en middelste dekveren en tertials roodbruin met groot donkergrijs tot zwart centrum. Buitenste grote dekveren egaal blauwgrijs met lichtere top. Handpennen donker bruingrijs met smalle witte zoom. Ondervleugel niet zichtbaar op foto's.

STAART Bovenstaart grijs met witte top aan staartpennen. Meer details niet zichtbaar op foto's.

NAAKTE DELEN Poot donker vleeskleurig rood. Iris licht oranjebruin. Oogrand roodachtig en beperkt in omvang, achter oog niet en voor oog wel puntig uitlopend. Snavel donkergrijs.

RUI & SLEET Staartpennen en armpennen zwaar gesleten.

GELUID Niet vastgesteld.

BIOMETRIE Vleugellengte 200 mm, staartlengte 19.5 mm, gewicht 174.4 g.

Limmen, 22 januari tot 9 maart 2019

Op 22 januari 2019 kwam bij www.waarneming.nl een foto binnen waarop een Oosterse Tortel in een boom in de sneeuw te zien was. Nog dezelfde dag, net voordat het donker werd, kon de waarneming worden bevestigd. De vogel verbleef in een woonwijk te Limmen, Castricum, meestal in de directe omgeving van de Zuidkerkenlaan. Hier werd hij tijdens zijn lange verblijf door vele 100-en vogelaars gezien. De laatste datum was 9 maart (cf Dutch Birding 41: 130, plaat 154, 139, plaat 166, 2019). De beschrijving is vooral gebaseerd op aantekeningen van Hans Schekkerman (<https://waarneming.nl/observation/166851741>) en foto's van Erik Menkveld.

Beschrijving

GROOTTE & BOUW Iets forsere dan Turkse Tortel. In zit dikker ogend met kleinere kop. In alerte houding opvallend langgerekt door lange hals en staart. In zit zeven handpentoppen zichtbaar. Duidelijke versmalling zicht-

317 Meenatortel / Rufous Turtle Dove *Streptopelia orientalis meena*, eerstejaars, Kroonspolders, Vlieland, Friesland, 30 oktober 2016 (Sietze Dijkstra)

318 Meenatortel / Rufous Turtle Dove *Streptopelia orientalis meena*, tweede-kalenderjaar, Limmen, Noord-Holland, 1 maart 2019 (Arnoud B van den Berg)

baar op buitenvlag van ten minste drie handpennen. Vleugelpunt in zit niet voorbij staartpunt reikend.

KOP Licht bruingrijs, lichter op kin. Op voorkruin blauwachtig bruin en op achterkop en in hals bruine tint. Zijhals en keel meest warm gekleurd. Aanzet tot zwart-witte zijhalsvlek aanwezig maar afhankelijk van houding niet altijd even duidelijk zichtbaar.

BOVENDELEN Schouderveren roodbruin met groot donkergrijs tot zwart centrum. Overgang tussen donker centrum en lichte rand diffuus. Mantel bruin. Rug blauwgrijs. Stuit overwegend blauwgrijs met naar staart toe meerdere bruine veertoppen.

ONDERDELEN Borst en flank grijsig met enige rozebruine tekening op borst, naar onder lichter wordend en overgaand naar witachtige buik en anaalstreek; onderstaartdekveren lichtgrijs met witte top.

VLEUGEL Schouderveren, tertials en binnenste helft van grote en middelste dekveren met groot donker centrum en warmbruine zijden. Vleugeldekveren met vuilwitte top, opvallende lichte Schubtekening vormend op kleine dekveren en twee lichte vleugelstrepen op middelste en grote dekveren vormend. Lichte top aan schouderveren smaller.

STAART Bovenstaart grijs met brede lichte (witte tot grijsachtige) top aan staartpennen, lichte eindband vormend. Centrale staartpen (t1) met vaag begrensde lichtgrijze top, waardoor eindband min of meer gebroken. Op t2 kleine witte top, op t3-5 uitgebreidere witte top. Buitenvlag van buitenste staartpen (t6) wit met smalle zwarte lijn nabij schacht op c 50% van veerlengte beginnend (naar veerbasis toe lopend en iets verbredend). Buitenvlag van buitenste staartpen donkerder dan overige pennen (met uitzondering van brede witte top). Bovenstaartdekveren bruingrijs met iets lichtere top. Onderstaartdekveren wit. Zwart van onderstaart voorbij top van langste witte onderstaartdekveren reikend.

NAAKTE DELEN Snavel grijs, aan punt iets lichter. Iris lichtoranje. Poot donkergrijs, aan voorzijde roodachtig. RUI en SLEET Vrijwel geheel in juveniel kleed, met enkele

geruide adult-type schouderveren. Op 23 februari handpentop van p8 links en p6 rechts afgebroken. Eind januari nog geen rui in handpennen; op vluchtfoto's van 26 januari aan linkervleugel en van 24 januari aan rechtervleugel nog 10 handpennen zichtbaar. Op foto's van 15-18 februari handpenrui zichtbaar, met links nog zes zichtbare handpentoppen (p4 ontbrekend of onvolgroeid), en rechts nog vijf (p4-5 ontbrekend/onvolgroeid). Medio februari weinig progressie in rui van dekveren, wel enkele extra nieuwe schouderveren aanwezig en nekvlek al beetje zichtbaar. Op foto's van 8-9 maart (laatste waarnemingen) handpenrui verder gevorderd: links nog vier handpentoppen zichtbaar voorbij tertials, met p6 en (vermoedelijk) p5 ontbrekend, en top p4/5 ter hoogte van tertialtop; rechts zes handpentoppen zichtbaar, p6 ontbrekend en nieuwe p4-5 (vrijwel) volgroeid. Begin maart ook aanzienlijk meer nieuwe schouderveren en kleine en middelste vleugeldekveren aanwezig; zijhalsvlek (ruim) half uitontwikkeld, en hele kop vrij mottig door rui.

GELUID Niet vastgesteld.

GEDRAG Veel in bomen rustend maar ook op grond foeragerend, dan voorzichtig en waakzaam. Regelmatig onvindbaar, actieradius duidelijk groter dan gebied waarin steeds teruggevonden.

Emmen, 9-21 februari 2019

Op 9 en 21 februari 2019 fotografeerde Wouter Vergers in zijn achtertuin in de wijk Rietlanden in Emmen een Oosterse Torteel. Beide waarnemingen waren 's middags en duurden maar enkele minuten (<https://waarneming.nl/observation/168019786> en <https://waarneming.nl/observation/168019777>). Ondanks zoekacties door andere vogelaars is de vogel alleen op deze twee dagen waargenomen. Hoewel er maar een paar foto's zijn kon deze vogel toch als Oosterse Torteel worden gedetermineerd.

319 Oosterse Torteel / Oriental Turtle Dove *Streptopelia orientalis*, adult, Emmen, Drenthe, 9 februari 2019 (Wouter Vergers)

320 Oosterse Torteel / Oriental Turtle Dove *Streptopelia orientalis*, adult, Emmen, Drenthe, 21 februari 2019 (Wouter Vergers)

Beschrijving

GROOTTE & BOUW Grootte door ontbreken van andere vogels niet goed te bepalen maar relatief groot en plomp lijkend, met Houtduif *Columba palumbus*-achtig postuur. Vleugelpunt in zit niet voorbij staartpunt reikend en ongeveer samenvallend met langste onderstaartdekveer. KOP Licht bruingrijs. Op voorruin blauwachtig bruin en op achterkop en in hals bruine tint aanwezig. Zijhals en keel meest warm gekleurd. Op zijhals vlek bestaand uit horizontale licht blauwgrijze baantjes en vier zwarte baantjes.

BOVENDELEN Schouderveren roodbruin met groot donkergrijs tot zwart centrum. Overgang tussen donker centrum en lichte rand diffuus. Mantel bruin. Rug blauwgrijs. Stuit niet zichtbaar op foto's.

ONDERDELEN Flank en zichtbaar deel van borst grijs met roze zweem. Flank geleidelijk lichter wordend richting witachtige anaalstreek.

VLEUGEL Grote en middelste dekveren en tertials roodbruin met groot donkergrijs tot zwart centrum en smalle vuilwitte top. Buitenste grote dekveren blauwgrijs met lichtere top. Lichte toppen van grote en middelste dekveren twee vaag begrensde vleugelstrepen vormend. Kleine dekveren met breed, in spitse punt uitlopend, donker bruingrijs centrum en diffuus begrensde lichte rand. Arm- en handpennen donker bruingrijs met smalle duidelijke witte zoom.

STAART Bovenstaart grijs met brede witte top aan staartpennen, witte eindband vormend.

NAAKTE DELEN Poot donker vleeskleurig. Iris licht oranjebruin. Oogrand roodachtig, achter oog niet en voor oog wel puntig uitlopend, verbonden met smalle 'teugellijn'. Snavel grijs.

RUI & SLEET Geen rui en zichtbare sleet.

GELUID Niet vastgesteld.

Sneek, 28 december 2019 tot 11 maart 2020

Eind januari 2020 kwamen er bij Vogelbescherming Nederland foto's binnen van een tortel die eind december 2019 was gefotografeerd in een buitenwijk van Sneek. Gert Ottens kreeg de foto's onder ogen en vermoedde dat het om een Oosterse Tortel ging en het nieuws werd op 30 januari verspreid. Later die middag vond Andries Zijlstra de vogel terug en de weken daarna werd hij dagelijks waargenomen in tuinen en bomen in de wijk De Domp. De laatste waarnemingsdatum was 11 maart. Inmiddels was gebleken dat de tortel zeker vanaf 28 december 2019 aanwezig was (Dirk Pruiksmä in litt). De waarneming is door de CDNA aanvaard voor de periode 30 januari tot 11 maart. De beschrijving is gebaseerd op foto's van onder meer Arnoud van den Berg, Enno Ebels, Eric Menkveld en AZ (www.dutchbirding.nl; Dutch Birding 42: 141: plaat 196, 2020).

Beschrijving

GROOTTE & BOUW Vergelijkbaar met Turkse Tortels maar iets plomper. Vleugelpunt in zit niet voorbij staartpunt

reikend en ongeveer samenvallend met langste onderstaartdekveer. Snavel met klein haakje aan bovensnavel. KOP Licht bruingrijs. Zijhals en keel meest warm gekleurd. Op zijhals vlek bestaand uit horizontale lichte blauwgrijze baantjes en drie zwarte baantjes.

BOVENDELEN Schouderveren roodbruin met groot donkergrijs tot zwart centrum. Overgang tussen donker centrum en lichte rand diffuus. Mantelveren roodbruin met donker centrum. Rug en stuit blauwgrijs.

ONDERDELEN Flank en borst grijs met roze zweem; buik vuilwit. Overgang tussen borst en buik als vage grens zichtbaar. Flank geleidelijk lichter wordend richting witachtige anaalstreek.

VLEUGEL Grote en middelste dekveren en tertials roodbruin met groot donkergrijs tot zwart centrum (donkerst rond veerschacht) en smalle vuilwitte top. Buitenste grote dekveren blauwgrijs met diffuse lichtere top. Kleine dekveren met breed, in spitse punt uitlopend, donker bruingrijs centrum en diffuus begrensde lichte rand. Binnenste tertial met donkerst centrum en met warm gekleurde bruine zomen. Arm- en handpennen donker bruingrijs met smalle witte zoom; binnenste handpennen in zit donkergrijs met opvallende lichte zomen.

STAART Bovenstaart grijs met brede witte top aan staartpennen, witte eindband vormend. Onderkant van staartveren zwart met scherp afgesneden brede witte top en smalle witte rand op buitenvlag. Breedte van wit aan top ter hoogte van grens zwart-wit en afstand van top tot aan grens zwart-wit ongeveer 1:1.

NAAKTE DELEN Poot donker vleeskleurig, met licht hoornkleurige nagels. Iris lichtoranje. Oogrand roodachtig, achter oog niet en voor oog wel puntig uitlopend, verbonden met smalle 'teugellijn'. Snavel lichtgrijs tot vleeskleurig, meer roze naar basis toe.

RUI & SLEET Centrale staartpen aan beide zijden groeiend (alleen schacht aanwezig op 30 januari, halve veerlengte aanwezig op 28 februari). P5 ontbrekend in beide vleugels.

GELUID Niet vastgesteld.

Alkmaar, 14 februari tot 31 maart 2020

Vanaf 14 februari (mogelijk 12 februari) tot 31 maart 2020 bevond zich een adulte Oosterse Tortel in de tuin van Anneke de Does tussen de Aïdastraat en Traviatastraat in de wijk Daalmeer in Alkmaar. De vogel kwam regelmatig naar een voederplaats met havervlokken. Vanwege het verblijf in een privétuin (en het feit dat het niet bekend was waar de vogel zich verder in de omgeving ophield), het feit dat de soort inmiddels geen superzeldzaamheid meer is en de coronabeperkingen vanaf medio maart werd het nieuws alleen in zeer kleine kring verspreid en pas begin mei breder kenbaar gemaakt. Op 16 en 21 maart werden enkele veren verzameld door AdD (<https://vwgalkmaar.waarneming.nl/soort/view/72441>).

Beschrijving

GROOTTE & BOUW Vergelijkbaar met Turkse Tortels

321 Meenatortel / Rufous Turtle Dove *Streptopelia orientalis meena*, adult, Sneek, Friesland,
2 februari 2020 (Arnoud B van den Berg)

322 Meenatortel / Rufous Turtle Dove *Streptopelia orientalis meena*, Alkmaar, Noord-Holland,
20 februari 2020 (Ruud E Brouwer)

maar iets plomper. Vleugelpunt in zit niet voorbij staartpunt reikend en ongeveer samenvallend met langste onderstaartdekveer. Duidelijke versmalling zichtbaar op buitenvlag van minimaal drie handpennen, afwezig op buitenste handpen. Snavel met klein haakje aan boven-snavel.

KOP Licht bruingrijs. Voorhoofd en bovenkop blauwgrijs. Zijhals en keel meest warm gekleurd. Op zijhals vlek bestaand uit vijf horizontale lichte grijswitte baantjes en vier zwarte baantjes.

BOVENDELEN Schouderveren roodbruin met groot donkergrijs tot zwart centrum. Overgang tussen donker centrum en lichte rand diffuus. Buitenste schouderveren meest roodbruin gekleurd. Mantelveren roodbruin met donker centrum. Rug en stuit blauwgrijs.

ONDERDELEN Flank en borst grijs met roze zweem; buik vuilwit. Overgang tussen borst en buik als vage grens zichtbaar. Flank geleidelijk lichter wordend richting witachtige anaalstreek.

VLEUGEL Grote en middelste dekveren en tertials roodbruin met groot donkergrijs tot zwart centrum (donkerst rond veerschacht) en smalle vuilwitte top. Buitenste grote dekveren blauwgrijs met diffuse lichtere top. Kleine dekveren met breed, in spitse punt uitlopend, donker bruingrijs centrum en diffuus begrensde lichte rand. Armpennen en handpennen donkergrijs met smalle witte zoom.

STAART Bovenstaart grijs met brede witte top aan staartpennen, witte eindband vormend. Top aan centrale staartpen vuilwit. Onderstaart zwart met brede witte top aan veren.

NAAKTE DELEN Poot donker vleeskleurig, met licht hoornkleurige nagels. Iris lichtoranje. Oogrand roodachtig, achter oog niet en voor oog wel puntig uitlopend, verbonden met smalle 'teugellijn'. Snavel lichtgrijs tot vleeskleurig, meer roze naar basis toe, en met lichtere punt.

RUI & SLEET Links langste tertial ontbrekend.

GELUID Niet vastgesteld.

GEDRAG Dominant gedrag ten opzichte van Turkse Tortels en Eksters *Pica pica*. Groot deel van dag voortdurend in zelfde tuin aanwezig. Aan einde van periode steeds korter in deze tuin aanwezig, en dan hoofdzakelijk 's ochtends.

Determinatie

Algemeen

Het onderscheid tussen Zomertortel en Oosterse Tortel is lastig en moet worden gebaseerd op een combinatie van variabele kenmerken (cf Lewington et al 1991, Jännes 1995, Gibbs et al 2001, Ebels et al 2010, van Duivendijk 2011, 2016, Svensson et al 2017). De belangrijkste kenmerken van Oosterse Tortel in vergelijking met Zomertortel zijn in adult klee: **1** uitgebreide donkere centra van schouderveren en dekveren met relatief smalle roodbruine rand (centra puntiger en rand breder bij Zomertortel); **2** borst relatief donker bruin-rose, gekleurd deel doorlopend tot op buik, op

anaalstreek geleidelijk overgaand in vuilwit (lichter en meer paarsgrijs bij Zomertortel, bovendien bij Zomertortel beperkt tot borst en scherper overgaand naar witte buik en rest van onderdelen, in tegenstelling tot Oosterse vaak effect van borstband veroorzakend); **3** stuit overwegend blauwgrijs getint met zeer beperkte bruine tekening (meer bruin bij Zomertortel); **4** donkergrijze ondervleugel (lichter grijs bij Zomertortel); **5** rode oogrand beperkt van omvang, met name achter oog (breder en achter oog ook in punt uitlopend bij Zomertortel); **6** enig zwart op buitenvlag van buitenste staartpen (meestal geheel wit bij Zomertortel); **7** contrast tussen donker centrum en rand bij schouderveren en dekveren diffuus (scherper bij Zomertortel); **8** lichte toppen aan middelste en grote dekveren, twee vage vleugelstrepvormend (afwezig bij Zomertortel); **9** opvallende witte zomen aan handpennen (onopvallend bij Zomertortel); **10** opvallende lichte snavelpunt (ontbrekend bij Zomertortel); **11** zijhalsvlek bestaand uit zeer smalle zwarte en blauwgrijze baantjes (streping breder en lichte baantjes witter bij Zomertortel); **12** contrast van blauwgrijsachtig bruine voorkruin en bruine achterkop/hals (egaal bij meeste Zomertortels); en **13** handdekveren zwart met beperkte lichte top (bij Zomertortel lichter met vaak meer uitgebreide lichte tekening).

Bij onvolwassen (eerstejaars) vogels is de determinatie (nog) lastiger omdat het patroon van de schouderveren en dekveren minder uitgesproken is en omdat de halstekening ontbreekt. De iriskleur van juveniele Oosterse Tortel is helderder dan bij Zomertortel. Zie verder van Duivendijk (2016) voor de belangrijkste kenmerken en valkuilen.

Kenmerken die *meena* onderscheiden van nominaat *orientalis* zijn: **1** witte toppen van staartpennen (grijs bij nominaat *orientalis*; zie Leader (2004) voor nuancering van dit kenmerk); **2** lichte, bijna witte onderbuik en anaalstreek (meer grijsachtig bij nominaat *orientalis*); **3** relatief klein formaat (vergelijkbaar met Turkse Tortel; nominaat *orientalis* duidelijk groter dan Turkse); **4** kleur van borst naar roze-oranje neigend (bij nominaat *orientalis* paarsbruin); en **5** rand aan dekveren en schouderveren oranjebruin (bij *orientalis* meer naar roodbruin neigend). Determinatie op ondersoortniveau kan soms erg lastig zijn.

Noordzee, november 2010

De vogel van 2010 was ogenschijnlijk nog volledig juveniel en toont een aantal typische kenmerken voor Oosterse Tortel in dit verenkleed, zoals de zeer heldere kleur van de ogen (misschien ge-

accentueerd door het lage zonlicht) en de duidelijk afgetekende en zeer brede lichte randen aan de buitenste handpennen. Andere relevante kenmerken zijn de juveniel-type tertials met zeer donker centrum (door het felle zonlicht is de donkere schachtstreep zichtbaar maar deze zou 'verdwijnen' in meer gematigd licht) en het contrast tussen de warm gekleurde, donker bruinigrijze borst en blekere buik (cf van Duivendijk 2016). De vogel is op basis van de witte staartpennetoppen en de lichte buik aanvaard als Meenatortel (cf Ova et al 2013).

Vlieland, oktober 2012

Op de foto's is het klassieke tertialpatroon van Oosterse Tortel zichtbaar; samen met de duidelijke lichte zoom aan de buitenste handpennen, het patroon van de eerste volwassen-type dekveer, de staart en het patroon van de buik zijn dit overtuigende kenmerken voor determinatie als Oosterse. Het patroon van t6 is typisch voor Oosterse, met de ronde grens tussen zwart en wit op de binnenvlag van t6 en donker 'doorlopend' over de schacht op de buitenvlag (net zichtbaar op de foto). De witte punt aan de staartveren is relatief klein en de lengte en breedte van de witte tip van t6 lijken ongeveer gelijk maar zijn niet goed te meten op de foto. De tekening op de buik is ook kenmerkend voor Oosterse, met een geleidelijke overgang van donker naar licht in plaats van een nogal scherpe grens tussen de donkere grijze borst en blekere buik zoals bij Zomertortel (cf van Duivendijk 2016). Determinatie tot op ondersoort is vanwege het beperkte fotomateriaal niet mogelijk.

Schiermonnikoog, oktober 2013

Deze vogel toont de volledige set kenmerken van een adulte Oosterse Tortel, zoals hierboven beschreven. Op grond van de witte toppen aan de staartveren (lichtgrijs aan de centrale pennen) is de vogel aanvaard als Meenatortel (cf Haas et al 2014).

Zoutelande, december 2014

Op het beperkte aantal beschikbare foto's toont deze vogel de belangrijkste kenmerken van een Oosterse Tortel, zoals hierboven beschreven. Determinatie tot op ondersoort is vanwege het beperkte fotomateriaal niet mogelijk (cf Haas et al 2015).

Vlaardingen, december 2014 tot februari 2015

Deze vogel toont de volledige set kenmerken van een adulte Oosterse Tortel, zoals hierboven beschreven. Ondanks de uitstekende documentatie

kon de kleur van de toppen van de staartpennen niet goed worden vastgesteld; deze varieerde van witachtig tot grijs, afhankelijk van belichting en houding. Daarom is deze vogel niet op ondersoort aanvaard (cf Haas et al 2015). Op 13 februari 2015 werd een veertje dat de vogel verloor tijdens het poetsen verzameld door Dick Groenendijk, Jasper Koster en Sven Pekel. Analyse van het veertje op basis van mtDNA bevestigde de determinatie als Oosterse Tortel, maar voor zover nu bekend zijn er geen mtDNA-verschillen tussen nominaat *orientalis* en *meena* (Peter de Knijff pers meded). Het bijzondere is dat bij mtDNA-analyse wel duidelijk twee groepen zijn te onderscheiden maar dat deze groepen niet overeenkomen met de gedefinieerde ondersoorten (Saitoh et al 2015), wat de materie complex maakt.

Vlieland, oktober 2016

Op de foto's is het klassieke tertialpatroon van Oosterse Tortel zichtbaar; samen met de duidelijke lichte zoom aan de buitenste handpennen, de staarttekening en het patroon van de buik is dit voldoende voor zekere determinatie als Oosterse. Het patroon van t6 is typisch voor Oosterse, met de ronde grens tussen zwart en wit op de binnenvlag van t6 en donkere 'doorlopen' over de schacht op de buitenvlag. De tekening op de buik is ook kenmerkend voor Oosterse, met een geleidelijke overgang van donker naar licht in plaats van een nogal scherpe grens tussen de donkere grijze borst en blekere buik als bij Zomertortel. Op basis van de biometrie (met name staartlengte) en de witte toppen aan de staartveren is de vogel aanvaard als Meenatortel (cf Demongin 2016, Haas et al 2017).

Limmen, januari-maart 2019

Op de vele beschikbare foto's is duidelijk te zien dat het een Oosterse Tortel in eerste winterkleed betrof; de heldere iris, duidelijk afgetekende en brede lichte randen aan de buitenste handpennen en de juveniel-type tertials duiden op deze leeftijd. Belangrijke determinatiekenmerken zijn het klassieke tertialpatroon van Oosterse, de tekening op de geruide schouderveren, de duidelijke lichte zoom aan de buitenste handpennen, de staarttekening en het patroon van de buik. De vogel was laat met de rui en had begin januari maar vijf geruide adult-type schouderveren. Tevens was de zijhalsvlek nog vaag en vaak lastig zichtbaar. Late rui is een mogelijk kenmerk voor Meenatortel (cf Duivendijk 2011) die in het algemeen later ruit dan *orientalis*. Begin maart was deze rui al ver gevorderd en was de vogel in actieve rui van de

handpennen. Op basis van de witte toppen van de buitenste vijf staartpennen, de smalle witte rand van de buitenste staartpennen en de vrijwel witte buik en anaalstreek is deze vogel aanvaard als Meenatortel.

Emmen, februari 2019

Op de beschikbare foto's is het klassieke tertialpatroon van Oosterse Tortel zichtbaar. Andere kenmerken zijn de vleugeldekveren met erg donker centrum, naar de basis toe verbredend naar de rand (op de grote dekveren minder duidelijk, op de kleine dekveren wel), de dubbele lichte vleugelstreep gevormd door de lichte toppen van de vleugeldekveren, de erg donkere handpentoppen met brede scherp afgetekende zoom aan de top, de bruine nek en achterkop, contrasterend met grijze kruin, en de korte handpenprojectie. Het betrof een adulte vogel. De CDNA heeft geen ondersoort bepaald; de foto's tonen te weinig detail om dit goed vast te kunnen stellen (de staarttekening is bijvoorbeeld niet te zien). De Houtduifachtige plumpe bouw en de ver naar achteren doorlopende rozegrijze tekening op de onderzijde pleiten echter meer voor nominaat *orientalis* dan voor Meenatortel (Gerjon Gelling in litt).

Sneek, december 2019 tot maart 2020

Deze vogel toont de volledige set kenmerken van een Oosterse Tortel, zoals hierboven beschreven. Op grond van de witte toppen aan de staartveren (lichtgrijs aan de centrale pennen) is de vogel gedetermineerd als Meenatortel. De vogel werd na wat discussie gedetermineerd als adult. De aanwezigheid van twee generaties veren vormt geen bewijs dat het een eerste-winter betrof. De oude generatie dekveren hadden geen brede witachtige toppen en ze contrasteerden ook niet sterk met de nieuwe dekveren, wat bij een eerstejaars te verwachten zou zijn. De lichte randen van de oude handpennen waren te smal en niet rossig genoeg voor juveniele veren. Ook het kleurverschil op p6, waarop de 'schaduw' van de ontbrekende p5 is te zien was, gaf aan dat de handpennen al erg lang (ie, te lang voor een eerstejaars) aan zonlicht hebben blootgestaan.

Alkmaar, februari-maart 2020

Deze vogel toont de volledige set kenmerken van een Oosterse Tortel, zoals het klassieke tertialpatroon, de vleugeldekveren met groot donker centrum en zeemkleurige tekening aan de top en de grijze kruin. Op grond van de witte toppen aan de staartveren (lichtgrijs aan de centrale pennen) is de vogel gedetermineerd als Meenatortel. De

uitgebreide zwart-witbandering op de zijhals en smalle witachtige rand aan de grijze handpennen passen beter op een adult dan op een eerstejaars.

Escapes

Een bewezen ontsnapt exemplaar met een aluminium ring bevond zich van 27 tot 30 december 2008 in Oudesluis, Noord-Holland; deze vogel was ontsnapt bij een handelaar op 3-4 km afstand (cf Ebels et al 2010; www.waarneming.nl). Op 5-6 januari 2014 verbleef een Oosterse Tortel in een tuin aan de Weverslaan in Hoornderveen bij Wedde, Groningen (<https://waarneming.nl/waarneming/view/81025024>). De vogel had een rode ring en werd daarom als ontsnapt beschouwd.

Verspreiding en voorkomen

Oosterse Tortel is een overwegend Palearctische broedvogel die voornamelijk in Centraal- en Oost-Azië voorkomt, van het Oeralgebergte, Rusland, en Oost-Iran in het westen tot Japan in het oosten. De meest zuidelijke broedvogels zijn standvogels; de andere populaties trekken in de winter naar Pakistan, India (incidenteel zuidelijk tot Sri Lanka), Zuidoost-Azië en Zuid-Japan. Er zijn twee verschillende en in het veld herkenbare ondersoorten of ondersoortgroepen. Nominaat *orientalis* (inclusief *orii*) broedt in Centraal- en Oost-Siberië, Rusland, Japan, de oostelijke Himalaya, Zuidoost-Xihan, China, Zuid- en Oost-China en Taiwan (overwinterend in Zuid- en Oost-Azië en het noordelijke deel van Zuidoost-Azië). *Meena* is de westelijke ondersoort en broedt in West-Siberië en Centraal-Azië tot de westelijke en centrale Himalaya van Noord-Pakistan tot Nepal (overwinterend in India en Sri Lanka). *Agricola* (inclusief *khasiana* en *meridionalis*) broedt in de voetheuvels van de oostelijke Himalaya (westelijk tot Centraal-Nepal), Noordoost-India, Zuidwest-Yunnan, China, en Myanmar. *Erythrocephala* (inclusief *sylvicola*) is standvogel in Zuid-India en *stimpsoni* is standvogel op de Ryukyu-eilanden, Japan (Dickinson & Rensen 2013). Het broedgebied van de soort strekt zich aan de westkant uit tot net binnen het West-Palearctische gebied (Wilson & Korovin 2003, Jones et al 2015).

Oosterse Tortel is een regelmatige dwaalgast in Europa, met de meeste gevallen in het late najaar en de winter. Voor een overzicht van gevallen tot 2009, zie Ebels et al (2010). Binnen het West-Palearctische gebied buiten Europa is de soort als dwaalgast vastgesteld in bijvoorbeeld Egypte, Irak, Israël en Koeweit, en buiten de WP ook in Noord-Amerika (cf Ebels et al 2010).

Dankzegging

Wij danken Ben van As, Bram Dingemanse, Nils van Duivendijk, Gerjon Gelling (CDNA), Peter de Knijff, Frank Majoor, Hans Schekkerman, Hans Verdaat en Han Zevenhuizen voor hun hulp bij het schrijven van dit artikel.

Summary

ORIENTAL TURTLE DOVES IN THE NETHERLANDS IN 2009-20 From late 2009 to early 2020, 11 Oriental Turtle Doves *Streptopelia orientalis* have been observed as (presumed) wild birds in the Netherlands. In this paper, 10 records from 2010-20 are described in detail (the first, an adult at Wergea, Friesland, from 23 December 2009 to 3 April 2010 has already been published in a separate paper). The additional records were on a ship at the North Sea, Continentaal Plat, c 50 nautical miles north-west of Texel, Noord-Holland, on 16 November 2010 (first-year); on Vlieland, Friesland, on 20 October 2012 (first-year); on Schiermonnikoog, Friesland, on 11-13 October 2013 (adult); at Zoutelande, Zeeland, on 14 December 2014 (age uncertain); at Vlaardingen, Zuid-Holland, from 30 December 2014 to 25 February 2015 (adult); on Vlieland on 30-31 October 2016 (first-year, ringed); at Limmen, Noord-Holland, from 22 January to 9 March 2019 (second calendar-year); at Emmen, Drenthe, on 9 and 21 February 2019 (adult); at Sneek, Friesland, from 28 December 2019 to 11 March 2020 (adult); and at Alkmaar, Noord-Holland, from 14 February to 31 March 2020 (presumed adult). All birds were discovered in autumn or winter. Four of them stayed for a longer period, up to more than three months. For each record, the circumstances of the discovery and a plumage description is given and the identification and ageing of each bird is discussed. The birds from 2009-10, November 2010, 2013, 2016 and two birds from 2019 (at Limmen and Sneek) were accepted as the subspecies *S o meena* (Rufous Turtle Dove); the bird at Alkmaar in 2020 most probably also belonged to *meena*. For the other birds, it was not possible to determine the subspecies with certainty, although the bird at Emmen (2019) showed characters indicative of *S o orientalis* (Eastern Oriental Turtle Dove). All birds but one have been accepted by the Dutch rarities committee (CDNA); the bird from Alkmaar in February-March 2020 still awaits acceptance. In addition, there have been two observations of proven escapes, one in December 2008, which was a ringed bird escaped from a nearby aviary, and one in January 2014 wearing a red ring.

Verwijzingen

- Bunschoek, M 2013. DB Actueel: Oosterse Tortel (Meena-tortel) op Schiermonnikoog. Dutch Birding 35: 423-425.
- Demongin, L 2016. Identification guide to birds in the hand. The 301 species most frequently caught in Western Europe. Beauregard-Vendon.
- Dickinson, E C & Remsen Jr, J V (editors) 2013. The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world. Fourth edition, vol 1: Non-passerines. Eastbourne.
- van Duivendijk, N 2011. Advanced bird ID handbook – the Western Palearctic. London.
- van Duivendijk, N 2016. Identification of first-year Oriental Turtle Dove. Dutch Birding 38: 293-301.
- Ebels, E B, Nijboer, G & de Vries, P 2010. Oosterse Tortel in Wergea in januari-februari 2010. Dutch Birding 33: 116-125.
- Gelling, G, van der Spek, V & CDNA 2018. Rare birds in the Netherlands in 2017. Dutch Birding 40: 357-380.
- Gibbs, D, Barnes, E & Cox, J 2001. Pigeons and doves: a guide to the pigeons and doves of the world. Mountfield.
- Haas, M, Slaterus, R & CDNA 2014, 2015. Rare birds in the Netherlands in 2013, 2014. Dutch Birding 36: 265-393; 37: 361-391.
- Haas, M, Slaterus, R, van der Spek, V & CDNA 2017. Rare birds in the Netherlands in 2016. Dutch Birding 39: 363-386.
- Jännes, H 1995. Idäntururikyhyky – Vieras aasiasta. Alula 2/95: 56-65.
- Jones, J, Monticelli, D & Crochet, P-A 2015. Birding in European Russia: Ural mountains, Yekaterinburg and Orenburg region. Dutch Birding 37: 302-320.
- Leader, P J 2004. Tail pattern of Oriental Turtle Dove. Br Birds 97: 98-100.
- Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. London.
- Ovaa, A, Groenendijk, D, Haas, M, Berlijn, M & CDNA 2013. Rare birds in the Netherlands in 2012. Dutch Birding 35: 357-379.
- Saitoh, T, Sugita, N, Someya, S, Iwami, Y, Kobayashi, S, Kamigaichi, H, Higuchi, A, Asai, S, Yamamoto, Y & Nishiumi, I 2015. DNA barcoding reveals 24 distinct lineages as cryptic bird species candidates in and around the Japanese Archipelago. Mol Ecol Resour 15: 177-186.
- Svensson, L, Grant, P J, Mullarney, K & Zetterström, D 2017. ANWB vogelgids van Europa. Zevende druk. Den Haag.
- Wilson, M G & Korovin, V A 2003. Oriental Turtle Dove breeding in the Western Palearctic. Br Birds 96: 234-241.

Peter P de Vries, Veerweg 13, 6703 CM Wageningen, Nederland (p.devries@nioo.knaw.nl)
Enno B Ebels, Joseph Haydnlaan 4, 3533 AE Utrecht, Nederland (ebels@wxs.nl)

Voorkomen van Vale Gierzwaluw in Nederland

Dick Groenendijk & Jan van der Laan

Tot het najaar van 2013 was er slechts één geval in Nederland van Vale Gierzwaluw *Apus pallidus*. Dit betrof een exemplaar dat op 20 en 21 oktober 2006 uitgebreid werd bekeken en gefotografeerd op de oostpunt van Vlieland, Friesland (van Duivendijk 2008). Vanaf 2013 is het voorkomen in een stroomversnelling geraakt en zijn er meerdere aanvaarde waarnemingen, met influxen in het najaar van 2013 en het najaar van 2018. In dit artikel wordt een overzicht gegeven van alle door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) tot en met 2019 aanvaarde waarnemingen. Deze gevallen worden niet elk afzonderlijk tot in detail beschreven; de nadruk ligt op het voorkomen in tijd en ruimte, een samenvatting van de belangrijkste determinatiekenmerken en enkele opmerkelijke aspecten van het gedrag.

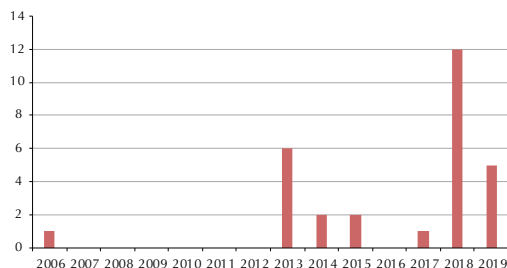
Gevallen

Tot en met 2019 zijn 29 gevallen van Vale Gierzwaluw vastgesteld (zie tabel 1 voor een overzicht, met verwijzingen naar in Dutch Birding gepubliceerde foto's). Na 2006 bleef het enkele jaren stil totdat in 2013-19 de soort vrijwel jaarlijks werd gedocumenteerd, met uitzondering van 2016 (figuur 1). Opvallend is het hoge aantal waarnemingen in de najaren van 2013 en 2018. Alle gevallen werden vastgesteld in het late najaar met als uiterste data van ontdekking 13 oktober

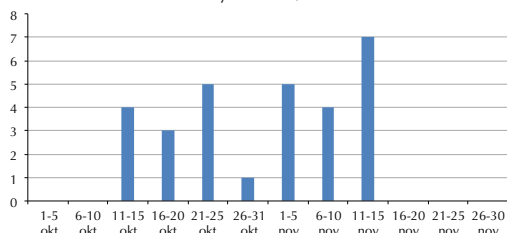
en 15 november. De beste periode was de eerste helft van november (figuur 2) met bijna twee derde van de gevallen. De meeste exemplaren (bijna 90%) werden op kustlocaties gezien in Groningen, Friesland, Noord-Holland, Zuid-Holland en Zeeland. Vooral Vlieland (vijf gevallen, vijf vogels) en Texel (vijf gevallen, zes vogels, met een zevende vogel die overkwam van Vlieland) zijn toplocaties (figuur 3). Bij acht gevallen (c 25%) verbleven de vogels langer dan één dag, met als langste verblijf vijf dagen (twee gevallen, in 2014 en 2018).

In 2013 werden tussen 24 oktober en 3 november zes vogels waargenomen, een influx die samenviel met een hoger aantal dan gebruikelijk in andere landen in Noordwest-Europa (Haas et al 2014) en met een warme oktobermaand. Er waren in dat najaar gevallen op opnieuw de oostpunt van Vlieland; langs de Kustweg in de Lauwersmeer, Groningen (Hoogstra et al 2015); nabij Enkhuizen, Noord-Holland; bij De Koog op Texel, Noord-Holland; op Neeltje Jans, Zeeland; en in Rotterdam, Zuid-Holland. Deze laatste werd op 2 november ontdekt boven de wijk Groot-IJsselmonde en de volgende dag c 2 km hiervandaan verzwakt gevonden op de negende verdieping van een flatgebouw. De vogel werd opgevangen in Vogelklas Karel Schot en was op 8 november voldoende hersteld om te worden losgelaten ten oosten van Stellendam, Zuid-Holland. Een uitgebreider overzicht van de influx van 2013 is te vinden in Ebels

FIGUUR 1 Aantal gevallen van Vale Gierzwaluw *Apus pallidus* in Nederland per jaar in 2006-19 (n=29, 31 exemplaren) / number of records of Pallid Swift *Apus pallidus* in the Netherlands per year in 2006-19 (n=29, 31 individuals)

FIGUUR 2 Aantal gevallen van Vale Gierzwaluw *Apus pallidus* in Nederland per periode van vijf dagen in oktober en november in 2006-19 (per datum van ontdekking) (n=29, 31 exemplaren) / number of records of Pallid Swift *Apus pallidus* in the Netherlands per five-day period in October and November in 2006-19 (per date of discovery) (n=29, 31 individuals)

FIGUUR 3 Verspreiding van gevallen van Vale Gierzwaluw *Apus pallidus* in Nederland in 2006-19 (n=29, 31 exemplaren; locatie van ontdekking) / distribution of records of Pallid Swift *Apus pallidus* in the Netherlands in 2006-19 (n=29, 31 individuals; place of discovery)

et al (2013) en Haas et al (2014). In 2014 werden er twee vastgesteld: één in Heerhugowaard, Noord-Holland, en één langdurig verblijvend op de noordpunt van Texel. In 2015 werden er opnieuw twee waargenomen; één werd gezien bij Colijnsplaat, Zeeland, en een tweede was een hele dag aanwezig bij IJmuiden, Noord-Holland (Groenendijk 2015). Na een blanco jaar in 2016 was er in 2017 slechts één geval, alweer het derde voor de oostpunt van Vlieland. Het najaar van 2018 was tot op heden het beste voor Vale Gierzwaluw ooit. Tussen 13 oktober en 15 november werden maar liefst 12 gevallen (14 vogels) vastgesteld in zeven provincies. Vermoedelijk speelde het relatief warme weer met zuidelijke stromingen hierbij een belangrijke rol. In De Bilt werd het bijvoorbeeld op 13 oktober 26.3°C, wat zo laat in het jaar een temperatuurrecord in ruim een eeuw betekende. Bijzonder was verder dat ook enkele keren meerdere bij elkaar verbleven. Zo werden langdurig twee exemplaren bij Oostkapelle, Zeeland, gezien. Op 11 november waren er zelfs drie op de noordpunt van Texel, waarvan maximaal twee bij elkaar werden gezien. Een exemplaar dat 's middags in westelijke

richting vliegend op Vlieland werd gefotografeerd, kwam om c 14:40 aan op Texel, waar die dag al twee andere waren gezien (Gelling et al 2019). In 2019 werden vijf gevallen vastgesteld, alle op of rond de Waddeneilanden.

Determinatie

Bij goede waarnemingsomstandigheden en langdurige observatie is de herkenning van Vale Gierzwaluwen voor een geoefende waarnemer relatief eenvoudig maar bij grote waarnemingsafstand, korte waarnemingsduur, slechte belichting, tegenlicht of somber herfstweer blijkt dat kenmerken gemakkelijk verkeerd kunnen worden geïnterpreteerd. Gezien de subtiele verschillen blijken snelle digitale camera's met telelens een onmisbaar hulpmiddel om tot een zekere determinatie te komen. Waarnemingen zonder goede foto's zijn tot op heden van deze soort niet aanvaard door de CDNA. Het werkelijke aantal waarnemingen is dus vrijwel zeker hoger dan de 29 hier geanalyseerde. Meerdere matig gefotografeerde vermoedelijke Vale in de afgelopen jaren betroffen waarschijnlijk eveneens Vale maar ze werden niet aanvaard omdat de sleutelkenmerken niet op foto's waren te beoordelen. Ook is het waarschijnlijk dat sommige vogels in het late najaar die als Gierzwaluw *A. apus* zijn gerapporteerd in werkelijkheid Vale betroffen, zeker toen Vale nog als extreme dwaalgast gold. Inmiddels weten we dat de kans dat een gierzwaluw in Nederland vanaf half oktober een Vale betreft aanzienlijk is. Een factor die daarbij meespeelt is het broedgedrag van Vale in Zuid-Europa waarbij in de late zomer nog jongen uitkomen van een tweede legsel. Hierdoor blijft de soort in zomer en najaar veel langer in Europa dan Gierzwaluw (Chantler & Driessens 2000). De kans op dispersie naar het noorden in het (late) najaar is daardoor relatief groot.

In de loop der jaren zijn meerdere determinatieartikelen verschenen over de verschillen tussen Vale Gierzwaluw en Gierzwaluw, zoals Ahmed & Adriaens (2010), Larsson & Wallin (2013) en Larsson (2018). In tabel 2 vatten we de sleutelkenmerken van Vale samen waarmee Gierzwaluw, inclusief (voor zover de kennis nu reikt) de Aziatische ondersoort *A. a. pkinensis*, is uit te sluiten. De kenmerken worden geïllustreerd met een aantal niet eerder gepubliceerde foto's van gevallen in Nederland in de afgelopen jaren. Voor zover de CDNA een uitspraak heeft gedaan over de leeftijd, betrof het eerste-kalenderjaar vogels (tabel 1) en de kenmerken in tabel 2 betreffen daarom voorname-lijk kenmerken voor deze leeftijdscategorie,

323
325

324
326

323 Vale Gierzwaluw / Pallid Swift *Apus pallidus*, Vlieland, Friesland, 25 oktober 2013 (*Jaap Denee*). Let op lichte oorstreek die ongeveer zelfde kleur heeft als teugel. Lichte keel duidelijk gescheiden van lichte oorstreek door diffuse donkere baardstreep; anaalstreek lichter en minder getekend dan buik en borst. Kleine dekveren donkerder dan middelste en grote dekveren; middelste en kleine dekveren tevens duidelijk geschubd. Vers verenkleed wijst op eerste-kalenderjaar. In veld oogde deze vogel geheel zwart met iets lichter voorhoofd en keel. **324** Vale Gierzwaluw / Pallid Swift *Apus pallidus*, Neeltje Jans, Oosterscheldekering, Zeeland, 2 november 2013 (*Garry Bakker*). Let op lichte, diffuus geschubde middelste dekveren en lichtere anaalstreek. Ook hier duidelijk zichtbaar dat lichte keel van lichte oorstreek wordt gescheiden door diffuse donkere baardstreep. **325** Vale Gierzwaluw / Pallid Swift *Apus pallidus*, Heerhugowaard, Noord-Holland, 9 november 2014 (*Mattias Hofstede*). Let op lichte oorstreek met vergelijkbare kleur als teugel; mantel is donkerder dan onderrug en stuit, contrasterend donker zadel vormend; binnenste grote dekveren lichter dan armpennen; vogel waargenomen onder goede omstandigheden en genoemde kenmerken konden in veld worden waargenomen. **326** Vale Gierzwaluw / Pallid Swift *Apus pallidus*, eerste-kalenderjaar, Kennemermeer, IJmuiden, Noord-Holland, 8 november 2015 (*Marten Miske*). Let op lichte dwarsbandering op mantel en vooral op binnenste grote dekveren die lichter zijn dan armpennen en duidelijke licht omrande kleine en middelste dekveren.

tenzij anders vermeld. Bij een kandidaat Vale is het belangrijk om aandacht te besteden aan het koppatroon en het patroon op de ondervleugel (tabel 2), gevolgd door structuur (en dan vooral staartvorm, meestal iets dikker lichaam, bredere staartbasis, grotere kop en iets bredere vleugel ten opzichte van Gierzwaluw). Waarnemers met een snelle camera en telens hebben de beste kans deze kenmerken vast te leggen.

Gedrag

Zeven van de 29 gevallen betroffen vogels die meerdere dagen op één plek verbleven. De vraag doet zich voor waar deze vogels de nacht hebben doorgebracht. Gierzwaluwen staan er immers om bekend het grootste deel van hun leven, zowel overdag als 's nachts, vliegend door te brengen. Onderzoek laat zien dat drie onderzochte Alpen-gierzwaluwen *Tachymarptis melba* na het broedseizoen meer dan zes maanden achtereen in de

327
329

328
330

327 Vale Gierzwaluw / Pallid Swift *Apus pallidus*, eerste-kalenderjaar (rechts), met Gierzwaluw / Common Swift *A. apus*, Vlieland, Friesland, 20 oktober 2017 (*Leo Heemskerk*). Let op lichtere kleur van Vale Gierzwaluw ten opzichte van Gierzwaluw, zwart oog duidelijk afstekend tegen rest van kop, diffuse, lichtere en grotere keelvlak en lichtere anaalstreek; staartvork ondieper vergeleken met Gierzwaluw. **328** Vale Gierzwaluw / Pallid Swift *Apus pallidus*, eerste-kalenderjaar, De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland, 12 november 2018 (*Julian Bosch*). Let op kleurverschil tussen teugel en oorstreek, zwarte ogen duidelijk afstekend tegen overwegend lichte kop, diffuus begrensde lichte keelvlak en lichtere anaalstreek. **329** Vale Gierzwaluw / Pallid Swift *Apus pallidus*, eerste-kalenderjaar, Vlieland, Friesland, 26 oktober 2019 (*Jan van der Laan*). Middelste dekveren nauwelijks of niet lichter dan kleine dekveren. Vogel kwam in het veld onder bewolkte omstandigheden donker over en werd pas achteraf aan hand van foto's als Vale gedetermineerd. **330** Vale Gierzwaluw / Pallid Swift *Apus pallidus*, eerste-kalenderjaar, Vlieland, Friesland, 26 oktober 2019 (*Bert-Jan Luijendijk*). Zelfde exemplaar als plaat 329. Lichte dwarsbandering op mantel zichtbaar, evenals lichte binnenste grote dekveren ten opzichte van donkere armpennen.

lucht bleven, zonder een pauze te nemen nadat ze vanuit hun broedplaats in Europa naar Noord-Afrika waren gevlogen (Liechti et al 2013). Dat betekent dat ze ook 's nachts in de lucht verbleven, iets wat ook bekend is van Gierzwaluw (Chantler & Driessens 2000) en van Vale Gierzwaluw (Hedenström et al 2019). Hoe de vogels dat fysiologisch doen en of ze dan daadwerkelijk slapen is nog onderwerp van wetenschappelijk debat (Rattenborg 2006). Een van de verklaringen is dat de vogels dan telkens korte perioden van

enkele seconden slapen, of dat ze (afwisselend) een enkele hersenhelft gebruiken om te vliegen, terwijl de andere helft slaapt.

In ieder geval brengen de meerdaags verblijvende Vale Gierzwaluwen de vraag met zich mee waar ze de nacht hebben doorgebracht. Het exemplaar van 2013 dat op 24 oktober werd ontdekt op de oostpunt van Vlieland werd volgende dag pas rond 16:00 teruggevonden, ondanks het feit dat er veel waarnemers op het eiland aan het zoeken waren. Deze vogel heeft waarschijn-

TABEL 1 Gevallen (n=29, 31 exemplaren) van Vale Gierzwaluw *Apus pallidus* in Nederland met verwijzingen naar gepubliceerde artikelen en foto's in Dutch Birding / records (n=29, 31 individuals) of Pallid Swift *Apus pallidus* in the Netherlands with references to published papers and photographs in Dutch Birding

20-21 oktober 2006, Vlieland, Friesland, eerste-kalenderjaar (van Duivendijk & Kok 2006, van Duivendijk 2008; meer foto's in Dutch Birding 28: 398, plaat 574, 2006, 29: 360, plaat 512-513, 2007)	oog, Het Hogeland, Groningen, eerste-kalenderjaar (Dutch Birding 40: 427, plaat 578, 2018, 41: 379, plaat 520, 2019)
24-26 oktober 2013, Vlieland, Friesland (Ebels et al 2013) (plaat 323)	2 november 2018, Zeewolde, Flevoland, eerste-kalenderjaar
25 oktober 2013, Lauwersmeer, Het Hogeland, Groningen (Ebels et al 2013, Hoogstra et al 2015)	4 november 2018, Velsen, Noord-Holland, eerste-kalenderjaar; na ontdekking boven Zuidpier van IJmuiden later ook gezien langs telpost Parnassia, Bloemendaal, Noord-Holland
25-26 oktober 2013, Enkhuizen, Noord-Holland (Ebels et al 2013)	9-13 november 2018, Texel, Noord-Holland, eerste-kalenderjaar, twee (Dutch Birding 40: 412, plaat 551, 2018, 41: 64, plaat 87, 2019) (plaat 328); op 11 november zelfs drie aanwezig (vogel van 11 november van Vlieland, Friesland, sloot om c 14:40 aan bij twee op noordpunt van Texel)
25 oktober 2013, De Koog, Texel, Noord-Holland (Ebels et al 2013)	11 november 2018, Lopik, Utrecht, eerste-kalenderjaar
2 november 2013, Neeltje Jans, Schouwen-Duiveland, Zeeland (Ebels et al 2013; meer foto's in Dutch Birding 36: 58, plaat 70 en 369, plaat 493, 2014) (plaat 324)	11 november 2018, Vlieland, Friesland, eerste-kalenderjaar; later in middag bij vuurtoren op Texel, Noord-Holland, waar de vogel in ieder geval op 12 november nog aanwezig was
2-3 november 2013, Rotterdam, Zuid-Holland, eerste-kalenderjaar (Ebels et al 2013); op 3 november 2013 verzwakt opgeraapt en overgebracht naar Vogelklas Karel Schot en op 8 november 2013 geringd losgelaten nabij Stellendam, Zuid-Holland	11-13 november 2018, Oostkapelle, Veere, Zeeland, eerste-kalenderjaar, twee (Dutch Birding 41: 64, plaat 88, 2019)
9 november 2014, Heerhugowaard, Noord-Holland (Dutch Birding 36: 405, plaat 534, 2014, 37: 65, plaat 94, 2015) (plaat 325)	12 november 2018, Ouddorp, Goeree-Overflakkee, Zuid-Holland, eerste-kalenderjaar
12-16 november 2014, Texel, Noord-Holland (Dutch Birding 36: 404, plaat 532, 2014) (plaat 331)	14 november 2018, Kamperland, Noord-Beveland, Zeeland, eerste-kalenderjaar; verzwakt gevonden en overgebracht naar vogelasiel De Mikke in Middelburg, Zeeland, en daar overleden en opgezet
7 november 2015, Colijnsplaat, Noord-Beveland, Zeeland, eerste-kalenderjaar	15 november 2018, Katwijk, Zuid-Holland, eerste-kalenderjaar
8 november 2015, IJmuiden, Velsen, Noord-Holland, eerste-kalenderjaar (Groenendijk 2015; meer foto's in Dutch Birding 37: 404, plaat 622, 2015, 38: 119, plaat 186 en 422, plaat 645, 2016) (plaat 326)	15 oktober 2019, Texel, Noord-Holland
20 oktober 2017, Vlieland, Friesland, eerste-kalenderjaar (Dutch Birding 39: 419, plaat 600, 2017, 40: 360, plaat 484, 2018) (plaat 327)	18 oktober 2019, Texel, Noord-Holland, eerste-kalenderjaar
13 oktober 2018, Kwade Hoek, Goeree-Overflakkee, Zuid-Holland, eerste-kalenderjaar	24-25 oktober 2019, Schiermonnikoog, Friesland
14 oktober 2018, Den Haag, Zuid-Holland, eerste-kalenderjaar	26 oktober 2019, Vlieland, Friesland, eerste-kalenderjaar (plaat 329-330)
15 oktober 2018, Waddenzee ten oosten van Rottumer-	3 november 2019, Waddenzee ter hoogte van Schiermonnikoog, Friesland, eerste-kalenderjaar

lijk ergens in een gebouw overnacht en een deel van de dag nog gerust voordat hij bij Strandhotel Seedyun onverwacht werd teruggevonden. Van het eerste geval van 20 en 21 oktober 2006 op Vlieland werd vermoed dat Strandhotel Seedyun als mogelijke rust- en slaappleats werd gebruikt, omdat deze vogel geregeld in deze omgeving werd teruggevonden en hier in de late namiddag van 21 oktober ongeveer een half uur rondvlog. Dat Vale gebouwen gebruikt om te overnachten blijkt bijvoorbeeld uit waarnemingen in juli 2010 in Zuid-Spanje en in juli 2011 en juli 2014 op Sicilië, Italië, van zowel juveniele als adulte die in de avondschemer dakgoten invlogen en onder

dakpannen van gebouwen verdwenen (Jan van der Laan pers obs).

Het vermoeden dat meerdaags verblijvende Vale Gierzwaluwen 's nachts niet per definitie in de lucht verblijven maar een gebouw gebruiken om te slapen en rusten, werd bevestigd door het exemplaar dat van 12 tot 16 november 2014 op de noordpunt van Texel verbleef. Deze vogel gebruikte de vuurtoren als rust- en slaappleats (plaat 331). Van de één tot drie die tussen 9 en 13 november 2018 dagelijks vaak rond de noordpunt van Texel vlogen is daarentegen niet met zekerheid vastgesteld dat de vuurtoren als slaappleats werd gebruikt (Arend Wassink in litt).

TABEL 2 Belangrijkste determinatiekenmerken van Vale Gierzwaluw *Apus pallidus* en Gierzwaluw *A. apus* inclusief Aziatische Gierzwaluw *A. a. pkinensis* gebaseerd op Ahmed & Adriaens (2010) en Larsson (2018) / most important identification characters of Pallid Swift *Apus pallidus* and Common Swift *A. apus* including Asian Common Swift *A. a. pkinensis* based on Ahmed & Adriaens (2010) and Larsson (2018)

	Vale Gierzwaluw	Gierzwaluw
Structuurkenmerken		
Formaat	Over algemeen dikker lichaam, bredere staartbasis, grotere kop en iets bredere vleugels	Slanker lichaam, kleinere kop en iets slankere vleugels
Snavel	Forsere snavel, van boven gezien driehoekig of zelf iets convex	Fijnere snavel met snavelzijden van boven gezien meer concaaf
Staartvork	Staartvork ondieper	Staartvork over algemeen iets dieper door iets langere buitenste staartpen, hoewel juveniele Gierzwaluw soms kortere buitenste staartpen heeft
Breedte hand	Over algemeen iets bredere hand	Hand over algemeen spits
Kleedkenmerken		
Kop	Kop over algemeen duidelijk lichter met geleidelijke overgang tussen voorhoofd en rest van kop; lichte oorstreek ongeveer zelfde kleur als teugel en donkere oog hierbij duidelijk afstekend; lichte brede keelvlak vaak doorlopend tot op borst en diffuus begrensd met licht grijsbruine wang	Juveniel met duidelijk wit voorhoofd, contrasterend met rest van donkere kop, duidelijk contrast tussen lichte teugel en donkere oorstreek en oog en oorstreek één geheel vormend ('bandietenmasker'); adult met donker voorhoofd en smalle witte keelvlak, niet voorbij oog reikend
Ondervleugel	Middelste dekveren lichter bruin, geleidelijk overgaand in grote dekveren, en minder contrast op ondervleugel vormend, waarbij meer donkere veren van kleine dekveren donkere voorrand vormend	Middelste en kleine dekveren uniform donkerbruin en samen groot donker vlak vormend, bijna vergelijkbaar met Witvleugelsterren <i>Chlidonias leucopterus</i>
Vleugelvoorrand	Grijsbruin en onduidelijk ten opzichte van rest van vleugel	Juveniel met witte vleugelvoorrand duidelijk contrasterend met rest van donkere vleugel
Randen dekveren van bovensvleugel	Vaak brede, lichtbruine randen aan dekveren maar diffuser begrensd	Scherpe maar smallere witachtige randen aan dekveren
Armpennen bovensvleugel	Vaak duidelijk contrast tussen donkere armpennen en lichtere dekveren	Op bovensvleugel armpennen zelfde kleur als grote dekveren
Mantel	Vrij duidelijke lichte dwarsbandering maar niet altijd even opvallend	Egal en zonder lichte dwarsbandering
Bovenstaartdekveren	Vrij onduidelijk getekende bovenstaartdekveren	Duidelijk getekende bovenstaartdekveren
Schubtekening op onderdelen	Lichte schubben op onderdelen meest duidelijk op buik en flank, minst duidelijk op anaalstreek; schubtekening niet alleen veroorzaakt door lichte randen maar ook door lichtere veerbasis	Schubben gelijkmatig verdeeld op onderdelen; schubtekening door lichte randen

331 Vale Gierzwaluw / Pallid Swift *Apus pallidus*, De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland, 15 november 2014 (*Gerben Mensink*). Vogel bracht meerdere nachten door in vuurtoren en rustte hier overdag ook meerdere keren.

Dankwoord

Gerjon Gelling wordt als archivaris van de CDNA bedankt voor zijn hulp bij het verschaffen van alle details over de gevallen van Vale Gierzwaluw. Peter Adriaens en Hans Larsson worden bedankt voor hun commentaar bij de waarneming van 26 oktober 2019 op Vlieland.

Summary

OCCURRENCE OF PALLID SWIFT IN THE NETHERLANDS The first record for the Netherlands of Pallid Swift *Apus pallidus* was on 20 and 21 October 2006 on Vlieland, Friesland. In 2013-19, the number of records increased sharply to 29 (31 individuals). Noteable influxes were in autumn 2013 (six records) and autumn 2018 (12, 14 individuals) which coincided with high autumn temperatures and strong southerlies. Most birds were found at coastal localities; especially two Wadden Sea islands (Texel, Noord-Holland, and Vlieland) proved to be favourite. All accepted birds were found in late autumn between 13 October and 15 November with a peak in the first half of November. Some (c 25%) stayed more than one day and at least one bird used a building (the lighthouse at the northern tip of Texel) to rest during the night and also at times during the day. They concerned juveniles

while a number were not aged. The main identification criteria are summarised in table 2. Separation from juvenile Common Swift *A. apus* needs careful evaluation of the head markings and underwing pattern, and also body structure, especially of the tail; it is stated that, for acceptance by a rarities committee, these features should be documented by high quality photographs.

Verwijzingen

- Ahmed, R & Adriaens, P 2010. Common, Asian Common and Pallid Swift: colour nomenclature, moult and identification. *Dutch Birding* 32: 97-105.
- Chantler, P & Driessens, G 2000. Swifts: a guide to the swifts and tree swifts of the world. Second edition. Mountfield.
- van Duivendijk, N 2008. Vale Gierzwaluw op Vlieland in oktober 2006. *Dutch Birding* 30: 74-77.
- van Duivendijk, N & Kok, D 2006. DB Actueel: Vale Gierzwaluw op Vlieland: langverwachte nieuwkomer voor Nederland. *Dutch Birding* 28: 408-410.
- Ebels, E B, Blom, H, Buckx, L, Goedbloed, I, Hofland, R, Hoogstra, F J, Kenter, G & van Rijswijk, W 2013. DB Actueel: Vale Gierzwaluwen in veelvoud. *Dutch Birding* 35: 425-428.
- Gelling, G, van der Spek, V, Lidster, J & CDNA 2019. Rare birds in the Netherlands in 2018. *Dutch Birding* 41: 375-400.
- Groenendijk, D 2015. Vale Gierzwaluw in IJmuiden. Eerste waarneming in onze regio. *Fitis* 51: 178-180.
- Haas, M, Slaterus, R & CDNA 2014. Rare birds in the Netherlands in 2013. *Dutch Birding* 36: 365-393.
- Hedenström, A, Norevik, G, Boano, G, Andersson, A, Bäckman, J & Åkesson, S 2019. Flight activity in Pallid Swifts *Apus pallidus* during the non-breeding period. *J Avian Biol* 50: e01972.
- Hoogstra, F J, Faber, A W & van Lubeck, A 2015. Vale Gierzwaluw. Nieuw voor Groningen. *Grauwe Gors* 42: 87-89.
- Larsson, H 2018. The identification of juvenile Common and Pallid Swifts. *Br Birds* 111: 310-322.
- Larsson, H & Wallin, M 2012. Lär dig Skilja på seglarna I fält. *Vår Fågelvärld* 2012 (5): 40-51.
- Liechti, F, Witvliet, W, Weber, R & Bächler, E 2013. First evidence of a 200-day non-stop flight in a bird. *Nat Commun* 4: 2554.
- Rattenborg, N C 2006. Do birds sleep in flight? *Naturwissenschaften* 93: 413-425.

Dick Groenendijk, Doorneberglaan 287, 1974 NK IJmuiden, Nederland
(dickgroenendijk@solconmail.nl)

Jan van der Laan, Roemer Visscherstraat 5, 1814 EL Alkmaar, Nederland
(j.vdlaan@xs4all.nl)

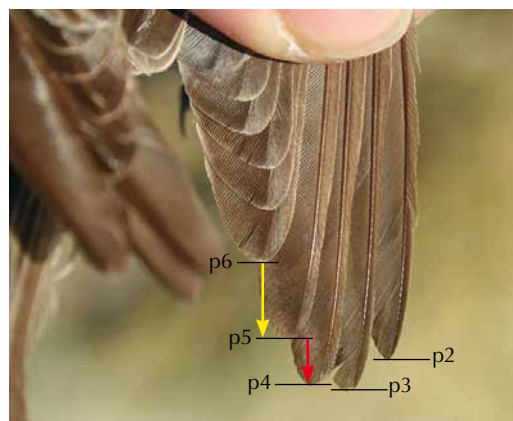
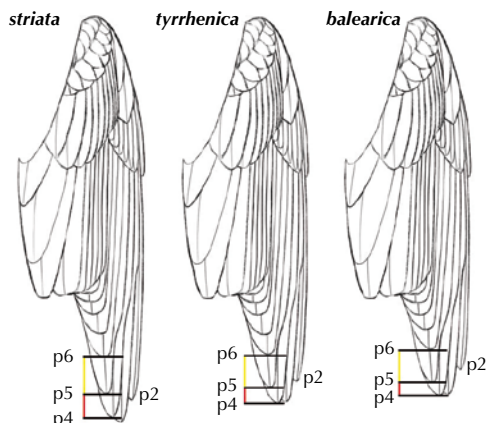
Additional identification character for Mediterranean Flycatcher

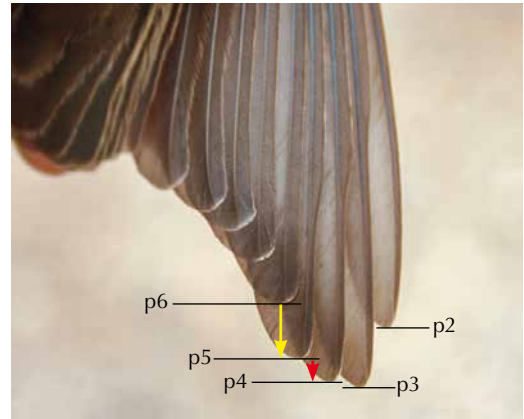
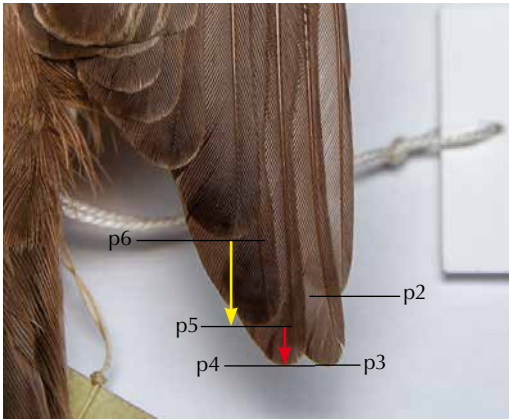
We recently published an extensive paper in Dutch Birding on the identification of Mediterranean Flycatcher *Muscicapa tyrrhenica* (with subspecies Tyrrhenian Flycatcher *M t tyrrhenica* and Balearic Flycatcher *M t balearica*) and Spotted Flycatcher *M striata* (Viganò et al 2019). Summarising the main phenotypic distinguishing characters, the key features are: **1** song (chiefly the maximum frequency kHz); **2** primary projection; **3** relative position of primary p2-5 and wing-tip (p3-4); **4** dark marking/pattern on head and breast; and **5** colour of upperparts and underparts. However, we forgot to include our complete wing-formula measurements (here given in table 1) and wing drawings by Lorenzo Starnini (figure 1), that clearly show other helpful and important differences that may be used for their identification. Therefore, we want to complete our previous paper here.

Primary lengths as well as relative distances between the primary pairs p4-5 and p5-6 are summarised in table 1. As shown in figure 1, the distance between the primary tip of p4 and p5, and between p5 and p6 are different in the three taxa, especially between Spotted Flycatcher and Bale-

aric Flycatcher, which show also the largest plumage differences (Viganò et al 2019). The same differences, although slightly less striking, were recorded between Spotted and Tyrrhenian Flycatcher. In detail: the spacing between the primaries p5-6 is generally slightly shorter in Mediterranean, ie, showing a shorter distance (smaller gap) between the tips of p5 and p6, but still pretty close to the distance found in Spotted; more obviously, the distance between the tips of p4 and p5 is shorter in Mediterranean. Spotted has more evenly and well-spaced tips, with a larger distance between the tips of these primaries, especially between the tips of p4 and p5 if compared with Mediterranean. These differences are visible in the closed wing of perched birds: while in Mediterranean p5 is pretty close to the wing-tip and clearly distant from p6, in Spotted p5 quite evidently falls closer to p6, thus leaving these primaries more evenly spaced. In particular, compared with the length of p2 and its relative position to p3 and p5, considered by us as strongly indicative and one of the main key features (Viganò et al 2019), the spacing between p4, p5 and p6 is relatively easier to spot in the field or from good quality photographs (cf plate 333-334). Therefore, we consider this feature as an additional character to check.

FIGURE 1 Wing-formula of Spotted Flycatcher / Grauwe Vliegenvanger *Muscicapa striata*, Tyrrhenian Flycatcher / Tyrrense Vliegenvanger *M tyrrhenica tyrrhenica* and Balearic Flycatcher / Balearische Vliegenvanger *M t balearica* (Lorenzo Starnini). Note longer distance between tips of p4 and p5 (red) and tips of p5 and p6 (yellow) in Spotted (wing-tip = p3) compared with both Tyrrhenian and Balearic, in which, particularly in latter, distance between these primary tips is shorter. Differences in position of p2 relative to p3 and p5 were already described by Viganò et al (2019). **332** Spotted Flycatcher / Grauwe Vliegenvanger *Muscicapa striata*, adult, Falsterbo, Skåne, Sweden, 22 August 2015 (Marc Illa). Note long distance between tips of p4 and p5 and tips of p5 and p6, with wing-point at p3 (slightly longer than p4) and long p2.

333 Mediterranean Flycatcher / Balearische Vliegenvanger *Muscicapa tyrrrhenica*, adult (collected on Tavolara, Sardinia, Italy, 14 May 1966), Museo Civico di Storia Naturale di Milano, Italy, 20 November 2012 (Michele Viganò). In both Tyrrhenian Flycatcher *M t tyrrrhenica* and Balearic Flycatcher *M t balearica*, p2 is always shorter than p5, p3 is equal to p4 (or slightly longer), and distances between tips of p4 and p5 and tips of p5 and p6 are shorter than in Spotted Flycatcher *M striata*. **334** Balearic Flycatcher / Balearische Vliegenvanger *Muscicapa tyrrrhenica balearica*, adult, Ila de l'Aire, Menorca, Balearic Islands, Spain, 5 May 2015 (Marc Illa). In *balearica*, p2 is visibly shorter than p5, p3 is equal to p4 (or slightly longer), and distances between tips of p4 and p5 and tips of p5 and p6 are shortest of all 'spotted' flycatchers.

TABLE 1 Measurements for Spotted Flycatcher / Grauwe Vliegenvanger *Muscicapa striata*, Tyrrhenian Flycatcher / Tyrrseense Vliegenvanger *M tyrrrhenica tyrrrhenica* and Balearic Flycatcher / Balearische Vliegenvanger *M t balearica* showing mean length (mm), standard deviation and range for all 10 primaries (numbered from outside) and distances between p4 and p5 and between p5 and p6. Individual primary lengths were calculated by subtracting distance of each primary tip to wing-tip (=p3) from standard wing length (maximum chord to tip of p3).

	<i>M striata</i> n=44	<i>M t tyrrrhenica</i> n=17	<i>M t balearica</i> n=17
p1	49.17 ± 1.65 (46-53)	47.36 ± 1.71 (44-50)	44.65 ± 1.69 (42-47)
p2	3.1 ± 1.07 (1-5)	4.75 ± 0.73 (4-6)	4.59 ± 1 (3-6)
p3	62.65 ± 2.11 (58-67)	60.18 ± 1.24 (58-63)	57.94 ± 1.68 (55-61)
p4	1.25 ± 0.69 (0-3)	0.06 ± 0.53 (-1-1)	-0.18 ± 0.39 (-1-0)
p5	5.67 ± 0.82 (4-7)	3.75 ± 0.77 (3-5)	2.65 ± 1.06 (1-4)
p6	12.21 ± 0.87 (10-14)	10.15 ± 1.28 (8-12)	8.53 ± 1.23 (6-10)
p7	16.77 ± 1 (15-19)	14.37 ± 1.14 (13-16)	12.82 ± 1.07 (11-14)
p8	19.92 ± 1.07 (18-23)	17.72 ± 1.09 (16-20)	16.12 ± 1.05 (14-17)
p9	22.77 ± 1.3 (20-26)	20.31 ± 1.13 (19-23)	18.41 ± 1 (16-20)
p10	25.67 ± 1.64 (22-30)	22.54 ± 1.4 (21-26)	20.94 ± 1.03 (19-22)
p4-p5	4.43 ± 0.92 (2-6)	3.69 ± 0.61 (3-5)	2.82 ± 1.24 (1-5)
p5-p6	6.54 ± 0.94 (4-9)	6.41 ± 0.9 (5-8)	5.88 ± 0.93 (4-7)

References

Viganò, M, Corso, A, Illa, M & Starnini, L 2019. Identi-

fication of Mediterranean Flycatcher. Dutch Birding 41: 295-317.

Andrea Corso, Via Camastra 10, 96100 Siracusa, Italy (zoologywp@gmail.com)
Michele Viganò, Via Ongetta 5, 21010 Germignaga, Varese, Italy (mikivigano@yahoo.com)
Lorenzo Starnini, Via Cavour 70, 6019 Umbertide, Perugia, Italy (lorenzo.starnini@gmail.com)

WP reports

This review lists rare and interesting Western Palearctic birds reported mainly from **June to late July 2020**. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by a rarities committee. Observers are requested to submit their records to each country's rarities committee. Corrections are welcome and will be published.

GESE A stable isotope analysis of a **Greylag Goose** *Anser anser* shot on Grand Manan Island, New Brunswick, Canada, in December 2007 confirmed its wild-origin (probably from Greenland), supporting this species' vagrancy potential to North America; previous records concerned a bird at sea on a stationary oil ship 167 km south-east of Newfoundland, Canada, in 2005 and single birds in Connecticut, USA, in 2009 and Nova Scotia, Canada, in 2010 (Waterbirds 43: 107-112, 2020). Reintroduction project rings of at least 17 **Lesser White-fronted Geese** *A erythropus* were found in a nest of a pair of White-tailed Eagles *Haliaeetus albicilla* in Sweden in June 2018 (<https://tinyurl.com/y76ud94r>). Two adult Lesser White-fronted photographed on St Paul, Alaska, USA, on 27 May concerned the third record for North America (previous ones were on Attu in 1994 and on St Paul in 2013).

DUCKS A male **White-winged Scoter** *Melanitta deglandi* was reported at Strandir, Iceland, on 26 June. In Sweden, two males were present at Svenska Högarna, Uppland, between 30 April and 3 June. Also in Sweden, an adult male **Stejneger's Scoter** *M stejneri* stayed at Blågrundsudden, Västerbotten, on 4-31 May and probably another one was at Svenska Högarna on 2-3 June. In Finnmark, Norway, an adult male was seen at Varangerbotn on 9 June. An adult male **Black Scoter** *M americana* at Kvalnes, Norway, on 27-28 June was probably a returning bird. A male at Þvottáskriður, Iceland, from 5 May remained until 9 June. An adult female **Smew** *Mergellus albellus* with a non-flying swimming fledgling was videoed in south-western Friesland, the Netherlands, on 15 July. In 2018, as many as 1935 **Ruddy Shelducks** *Tadorna ferruginea* were counted in four traditional key moulting sites in the Netherlands. There has been an ongoing discussion about these birds' origin as in the entire country no more than 10-30 pairs breed. Sightings and tracking of individuals marked by GPS-GSM transmitters revealed that the majority of the moulting individuals originated from two distinct feral breeding populations, one in Nordrhein-Westfalen, Germany, and one in southern Germany (Bayern and Baden-Württemberg) and Switzerland. The entire German-Swiss breeding popu-

335 Black-browed Albatross / Wenkbrauwalbatros *Thalassarche melanophris*, adult, with Northern Gannets / Janvan-genten *Morus bassanus*, Bampton Cliffs, East Yorkshire, England, 3 July 2020 (Paul French)

lation was an estimated 3600 individuals in 2018. The birds migrate to the specific moulting sites shortly before the onset of primary and secondary moult and depart quickly after wing moult has been completed. Some individuals returned to their Dutch moulting sites annually, while others used an alternative moulting site at Bodensee, southern Germany (Limosa 93: 1-14, 2020). A female **Ferruginous Duck** *Aythya nyroca* with young photographed at Azraq reserve in June constituted the first breeding record for Jordan. In Iceland, two males **Wood Duck** *Aix sponsa* were found at Breiðavík on 24 June.

GROUSE TO FLAMINGOS Gil et al (2020) showed a strong decline of **Western Capercaillie** *Tetrao urogallus aquitanicus* in the Spanish Central Pyrenees of c 58% in 2000-17 based on countings at leks; this mirrors the general decline of the species all over Europe (Ardeola 67: 285-306, 2020). After a 50-year decline, **Grey Partridge** *Perdix perdix* is now extirpated as a breeding species in Switzerland. An unprecedented ringing recovery in the Netherlands concerned a flock of five adult and two second calendar-year **Greater Flamingos** *Phoenicopterus roseus* first turning up at Milsbeek, Limburg, on 10 July and then rediscovered next day 100 km to the north-west at Durgerdam, Noord-Holland; an adult and a young in this flock were colour-ringed (1|VZB and 2|VPB) as a pullus in southern Spain at Lagune de Fuente de Piedra, Málaga, Andalucía, 2000 km south of Durgerdam. The adult was ringed on 7 August 2010 and reported only once since, at the Adriatic coast near Ravenna, Italy, c 1700 km north-east of Málaga, on 16 April 2016. In the late afternoon of 20 July, the seven flew off to the north-east to the newly created Marker Wadden islets in Markermeer, Flevoland, where they stayed into the last week of July.

GREBES TO DOVES An adult **Pied-billed Grebe** *Podilymbus podiceps* stayed at the Villasandino-Grijalba gravel pits, Burgos, Spain, from 28 May into July. Another one was photographed at Lagoa das Furnas, São Miguel, Azores, on 6 June. The long-stayer at Loch Feorlin, Argyll and Bute, Scotland, remained into July. In the Canary Islands, a captive-origin pair of **Speckled Pigeons** *Columba guinea* nested near Tejina ponds, Tenerife, in July. An **Oriental Turtle Dove** *Streptopelia orientalis* at Havøysund, Finnmark, on 3 July was the first in summer for Norway. Recently, photographs turned up of the first **Rufous Turtle Dove** *S o meena* for Belgium at Gierle, Antwerpen, from 3 January to 12 March 2018.

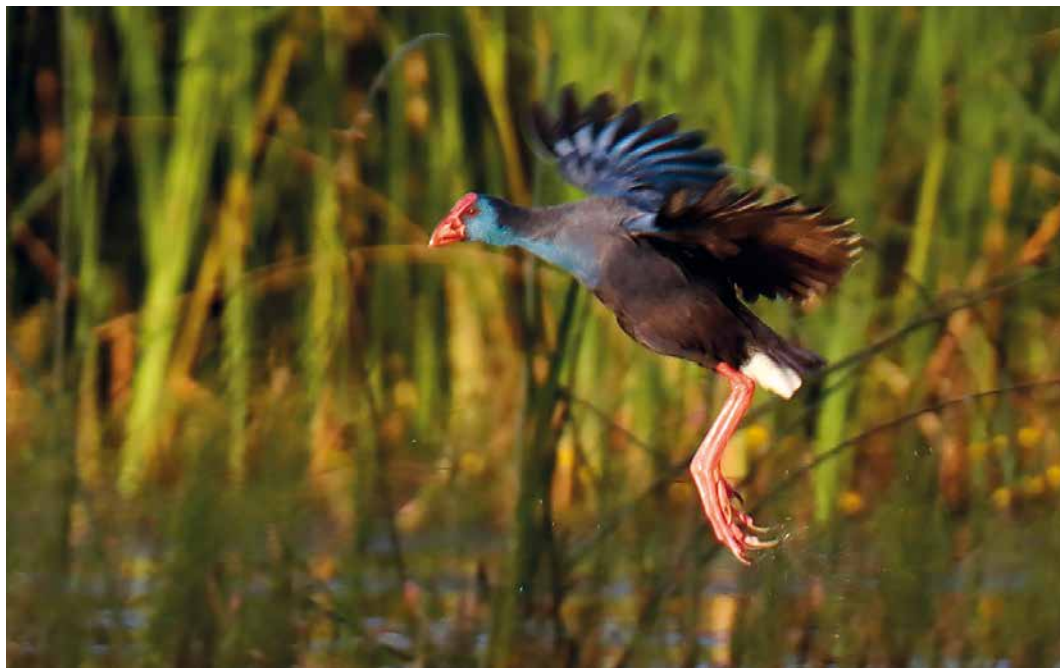
TROPICBIRDS TO SWIFTS A **White-tailed Tropicbird** *Phaethon lepturus* trapped and ringed on Ilhéu de Cima on 6 July was the third for the Cape Verde Islands and fourth for the WP. This spring, a record 125 singing **Nubian (Tamarisk) Nightjars** *Caprimulgus nubicus tamaricis* were counted at Sdom saltmarsh near the Dead Sea, Israel; in 2013-17, there were 53-68 males (<https://tinyurl.com/y8fk4sps>). Eight **Alpine Swifts** *Tachymarptis melba* at Debrecen, Hungary, from 2 May into June were suspected to nest in a large silo. A **White-rumped Swift**

Apus caffer prospecting at Minerve, Hérault, from 14 to at least 20 July was the fourth for France. **Little Swifts** *A affinis* were reported at Forlimpopoli, Forlì-Cesena, Italy, on 12 May and at Potteric Carr, South Yorkshire, England, on 24 May. On 29 May, the first for Denmark was photographed at Tranesterderne, Skagen, Nordjylland. The fourth for the Cape Verde Islands was seen at Santa Maria, Sal, on 24 June.

RAILS TO LOONS Since mid-May, the largest influx of **Corn Crakes** *Crex crex* in Switzerland in half a century took place, with more than 50 recorded all over the country. In early June, up to 17 singing **Baillon's Crakes** *Zapornia pusilla* were counted at Camargue, Bouches-du-Rhône, France. If accepted, a singing **Western Swamphen** *Porphyrio porphyrio* at Chavornay, Vaud, from late June to at least 18 July will be the first for Switzerland; two previous records (in 1933 and 1983) were considered to be of 'doubtful origin'. The fifth **Demoiselle Crane** *Grus virgo* for Hungary was an adult that first stayed at Fertőújlak, Győr-Ménfőcsanak, on 24-27 May, then at Apaj, Pest, from 28 May to 1 June, and then back at Fertőújlak from 28 June onwards; in the meantime, it was also photographed at Apetlon, Burgenland, Austria, on 25-27 May (first record). For its third summer, the adult **Black-throated Loon** *Gavia arctica* stayed at Reykjadalur, Iceland, from 6 June to at least 14 July.

TUBENOSES The fourth **Wilson's Storm Petrel** *Oceanites oceanicus* for Israel was seen off Eilat on 8 July. In England, an adult **Black-browed Albatross** *Thalassarche melanophris* in the Northern Gannet *Morus bassanus* colony at Bempton Cliffs, East Yorkshire, on 2-3 July attracted many twitchers; it was also reported off Howick, Northumberland, on 13 July. If accepted, an **Atlantic Yellow-nosed Albatross** *T chlororhynchos* photographed off Costa Ballena, Cádiz, on 1 June will be the first for Spain; probably the same individual was photographed by fishermen off Sagres, Algarve, Portugal, on 22 June. In the Cape Verde Islands, a returning **Swinhoe's Storm Petrel** *Hydrobates monorhis* was trapped on Ilhéu de Cima in the night of 28/29 June. A female **Cape Verde Shearwater** *Calonectris edwardsii* trapped and satellite-tagged on Montaña Clara, Canary Islands, in 2019 was re-trapped here on 9 July. The first **Short-tailed Shearwater** *Ardenna tenuirostris* for the WP was found exhausted on the beach of Tramore, Waterford, Ireland, on 22 June; it was taken into care but subsequently died. The latest BTO report (July 2020) highlights a long-distance ringing recovery of a **Manx Shearwater** *Puffinus puffinus* that journeyed more than 11 016 km between its nest on Rùm, Inner Hebrides, Scotland, and Las Grutas, Río Negro, Argentina.

STORKS TO DARTERS A **Yellow-billed Stork** *Mycteria ibis* near Keshet, Golan Heights, on 15 July concerned the 29th record for Israel. The sixth **Yellow-crowned Night Heron** *Nyctanassa violacea* for the Azores remained on Faial from 9 April to 27 June. The first for Portugal and mainland Europe at Faro from 19 May was re-found 3 km to the east at Marinha da Garganta on 27 May and stayed

336 Western Swamphehen / Purperkoet *Porphyrio porphyrio*, Chavornay, Vaud, Switzerland, 10 July 2020
(Lionel Maumary)

337 Pied-billed Grebe / Dikbekfuut *Podilymbus podiceps*, adult, Lagoa das Furnas, São Miguel, Azores,
6 June 2020 (Carlos Ribeiro)

338 Brown Booby / Bruine Gent *Sula leucogaster*, adult, Greystones, Wicklow, Ireland, 13 July 2020
(John Murphy)

339 White-tailed Tropicbird / Witstaartkeerkringvogel *Phaethon lepturus*, adult, Ilhéu de Cima, Cape Verde Islands,
6 July 2020 (Projecto Vitó Fogo)

340 White-chinned Petrel / Witkinstormvogel *Procellaria aequinoctialis*, Scapa beach, Mainland, Orkney, Scotland, 25 May 2020 (*Robert Foubister*) cf Dutch Birding 42: 205, 2020 **341** Bearded Vulture / Lammergier *Gypaetus barbatus*, second calendar-year, Howden Edge, South Yorkshire, England, 10 July 2020 (*Mark Sutton*) **342** Yellow-crowned Night Heron / Geelkruinkwak *Nyctanassa violacea*, adult, Marinha da Garganta, Algarve, Portugal, 29 May 2020 (*Thijs Valkenburg*)

until 4 June. The first **Squacco Heron** *Ardeola ralloides* for Latvia was seen at Daugavpils on 1 July, and a record 12 for Poland were reported between late April and late July. In the Balearic Islands, a **Brown Booby** *Sula leucogaster* was seen near Cabrera on 20 June. The third for Ireland was an adult resting on a fishing vessel 135 km south-west of Cape Clear, Cork, on 12-13 July and then on the beach of Greystones, Wicklow, on 13-14 July; it was picked up and taken into care but died on 16 July. If accepted, a **Pygmy Cormorant** *Microcarbo pygmaeus* at Dnepra-Bugski, Dragichyn, on 1 June will be the second for Belarus. Two photographed on Rusné island, Uostadvaris, on 3 July constituted the third record for Lithuania. Two adult **African Darters** *Anhinga rufa* with 11 juveniles at Hour-al-Azeem, Khuzestan, on 3 June were evidence of the first breeding in Iran.

WADERS The second **Senegal Thick-knee** *Burhinus senegalensis* for Israel was photographed at Kfar Ruppin fishponds on 18 July. An adult **Pacific Golden Plover** *Pluvialis fulva* found at La Charca, Gran Canaria, on 26 July was the first for the Canary Islands. The first **Three-banded Plover** *Charadrius tricollaris* for Israel at Ma'ayan Tzvi from 12 April to 25 May was relocated on 7 June c 25 km to the south-east at HaMa'apil fishponds, where it was trapped and ringed on 9 June and remained until at least 25 July. The third **Spur-winged Lapwing** *Vanellus spinosus* for Ukraine was photographed at Katlabukh lake, Odessa, on 28 May; previous ones were also in the Odessa region in 1837 and 2019. On 17 July, the first for Azerbaijan was photographed at Araz river, Nakhchivan. A female **Oriental Plover** *Anarhynchus veredus* photographed at Torslandaviken, Västergötland, from 31 May to 1 June was the first for Sweden and the third for the WP; previous ones were in Finland in May 2003 and in Norway in June-July 2017, while there was one in Greenland in May 1948 as well. The third **Greater Sand Plover** *Aleschenaultii* for Hungary was first seen at Sárkeresztúr, Fejér, on 24 May and rediscovered the same day at 50 km distance at Apaj, Pest. In June-July, three were found in Norway, two in Germany and singles in Finland, France, Scotland and Sweden. In the Azores, a **Hudsonian Whimbrel** *Numenius hudsonicus* was seen again at Cabo da Praia, Terceira, on 6 May. If accepted, one photographed on Île de Sein, Finistère, on 20 May will be the first for France. Another one was reported on Eysturoy, Faeroes, on 28 June. A three-year old satellite-tagged female **Far Eastern Curlew** *N. madagascariensis* (AAJ) made a name for herself by flying non-stop on her first northward migration from Moreton Bay, Queensland coast, Australia (where she had been ringed and tagged 2.5 years earlier), over the western Pacific to the mudflats of Yenyangzhen north of Shanghai, China; she started her c 7500 km journey on 20 April at 23:20 and landed 10 (!) days later at 10:02 local time. The first **Broad-billed Sandpiper** *Calidris falcinellus* for the Faeroes was found at Thorshavn on 27 May. A **Long-toed Stint** *C. subminuta* photographed at Raasio, Siilinjärvi, on 5 June was the second for Finland; the first was in June 2007. During a census in January-February, 49 **Spoon-billed Sandpipers** *C. pygmaea* (13 with markings) were counted at 13 sites

in China and 99 were at Gulf of Mottama, Myanmar (SBS News Bull 22: 7-11, 17-22, 2020). A **Buff-breasted Sandpiper** *C. subruficollis* at Balta Alba on 14 July was the fifth for Romania. A **Terek Sandpiper** *Xenus cinereus* at Qbajjar, Gozo, on 23 May was the fourth for Malta. An adult **Spotted Sandpiper** *Actitis macularia* was seen at Reeser Meer, Nordrhein-Westfalen, Germany, on 25 June. The fifth for the Netherlands was found in Saefinghe, Zeeland, on 23 July. The first **Grey-tailed Tattler** *Tringa brevipes* for Canada was photographed at Kitimat, British Columbia, on 23 June. A **Lesser Yellowlegs** *T. flavipes* at Leveäkari, Pori, on 24 May was the sixth for Finland. The third for Poland was seen at Pietkowskie fishponds, Podlasie, on 28-31 May. A **Wilson's Snipe** *Gallinago delicata* stayed at Karboda, Uppland, from 18 April to 3 May (probably the same individual as the first for Sweden at this site on 13-26 April 2019). **Collared Pratincoles** *Glareola pratincola* were recorded, eg, at Rakvice, southern Moravia, Czechia, on 17-18 May (second record); at Keemu, Matsalu bay, Estonia, on 15 June (second); and at Garður, Iceland, on 26-29 June (second).

AUKS In June-August 2002-06 and 2013-19, a **Horned Puffin** *Fratercula corniculata* in an Atlantic Puffin *F. arctica* colony on Dalrymple Rock in north-western Greenland was the first for the North Atlantic and the northernmost in the High Arctic. Moreover, a **Tufted Puffin** *F. cirrhata* was seen here in 2019 (also the northernmost ever); the only other place where all three *Fratercula* species were ever seen at the same time at the same location was Talan Island, Okhotsk Sea, Pacific Ocean, in 2008 (Polar Res 39: 4458, 2020).

GULLS TO TERNS An adult **Slender-billed Gull** *Chroicocephalus genei* on Rottumerplaat, Groningen, on 17 June concerned the eighth record (13 individuals) for the Netherlands. The seventh **Franklin's Gull** *Larus pipixcan* for Iceland was photographed at Höfn on 29 June. In Switzerland, an **Audouin's Gull** *L. audouini* (with a ring from Croatia) was first seen at Les Grangettes, Vaud, on 14 May and then at Lago Maggiore, Ticino, on 28-31 May. The second for Poland was found at the harbour of Hel, Hel peninsula, Pomerania, on 1-2 June. A fourth calendar-year hybrid **Cape x Great Black-backed Gull** *L. dominicanus vetula x marinus* photographed at Salines de Qualidia, Doukkala, on 24 April 2019 has recently been accepted as the first for Morocco and the WP (Go-South Bull 17: 104-120, 2020). A **Sooty Tern** *Onychoprion fuscatus* at Cemlyn bay, Anglesey, Wales, on 14 June was followed by a string of sightings in July with, eg, one at Minsmere and Sizewell, Suffolk, England, on 8 July, flying past Sy Mary's, Scilly, on 25 July, and in Northumberland at Howick on 29 July. The second **Bridled Tern** *O. anaethetus* for Norway was videoed at Hamningberg, Finnmark, on 19 June. A pair of **Gull-billed Terns** *Gelochelidon nilotica* producing young on the Marker Wadden islets in Markermeer in June was the species' first breeding record for the Netherlands since 2005 (at Balgzand, Noord-Holland, when no young were raised). The third for Iceland was found at Jökul-

343 Audouin's Gull / Audouins Meeuw *Larus audouinii*, third calendar-year, Hel, Hel peninsula, Pomerania, Poland, 1 June 2020 (Zbigniew Kajzer) **344** Oriental Plover / Steppeplevier *Anarhynchus veredus*, female, Torslandaviken, Västergötland, Sweden, 31 May 2020 (Ronny Malm) **345** Atlantic Yellow-nosed Albatross / Atlantische Geelneusalbatros *Thalassarche chlororhynchos*, off Sagres, Algarve, Portugal, 22 June 2020 (Anonymous) **346** Short-tailed Shearwater / Dunbekpijlstormvogel *Ardenna tenuirostris*, Tramore, Waterford, Ireland, 22 June 2020 (Arlo Jacques) **347** Greater Flamingos / Flamingo's *Phoenicopterus roseus*, Polder IJdoorn, Durgerdam, Noord-Holland, Netherlands, 11 July 2020 (Jaap Denée)

sárlón on 29 June. A **Roseate Tern** *Sterna dougallii* on an islet at Préverenges at the northern shore of Lac Léman, Vaud, from 29 June to 4 July was the third for Switzerland; like the second in 2013, it was ringed on Rockabill, Dublin, Ireland (this season, the largest European colony on Rockabill had 1624 pairs). This summer, a mixed pair of **Common Tern** *S. hirundo* and **Arctic Tern** *S. paradisaea* bred at Fanel, Bern, Switzerland. A flock of 12 adult **Arctics** at Świerklaniec reservoir, Silesia, on 25 May was the largest ever for mainland Poland. The first for Thailand (and probably for south-eastern Asia) was photographed at Gulf of Thailand on 6 June. In Ireland, an adult **Forster's Tern** *S. forsteri* was reported at Inishroo, Galway, on 14 June. An adult **Elegant Tern** *S. elegans* stayed again in the Sandwich Tern *S. sandvicensis* colony on Noirmoutier, Vendée, France, from 30 May onwards. If accepted, an adult female **Cayenne Tern** *S. aculeata eurygnatha* (mating with a male Sandwich) at Lady's Island lake, Wexford, Ireland, on 13-25 June will be the first for the WP.

RAPTORS The eighth **Black-winged Kite** *Elanus caeruleus* for Austria was seen at Oichtenriede, Salzburg, on 15-16 May. The seventh for Poland was one at Szkapawa, Pomerania, on 2-9 June. One found at Sumony, Baranya, on 8 June was the third for Hungary and probably the same individual as one reported next day at Cegléd, Pest. In Sweden, one stayed at Gerum, Bohuslän, from 9 June into July. As usual nowadays, several were reported in Belgium, Germany and the Netherlands (until early July six this year). On 29 May, the second **Crested Honey Buzzard** *Pernis ptilorhynchus* for Azerbaijan flew over Baku. The number of territorial pairs of **Bearded Vulture** *Gypaetus barbatus* in the French Pyrenees increased from 16 in 1994 to 44 in 2017 (<https://tinyurl.com/y88vt4lr>). A second calendar-year female (without markings) was photographed in the Netherlands in Drenthe on 30 May and at Druten, Gelderland, on 11 June. Feather details showed it was the same individual as one at several sites in northern France in May and on Alderney, Channel Islands, on 20-21 May. After the bird had lost its tail feathers, it was photographed at Zeist and Utrecht, Utrecht, and Alphen aan den Rijn, Zuid-Holland, on 13 June. Next, this wild-born bird was photographed in Belgium at several sites in West-Vlaanderen on 18 June and at Drongen, Oost-Vlaanderen, on 19 June. Then, the same individual, now easily recognized by its heavily damaged tail, turned up in England: first at Kenilworth, Warwickshire, on 25 June, and then further north in Derbyshire and South Yorkshire from 30 June to at least late July. Only once before, in 2016, a wild-born bird turned up in Britain. The census of **Egyptian Vulture** *Neophron percnopterus* in Spain in 2018 resulted in 1490-1567 pairs, with the largest populations in Castilla y León (341-363), Aragón (237-251) and Castilla-La Mancha (205-213); the Spanish population is the largest in Europe and seems to be stable (<https://tinyurl.com/ycklnoza>). In 2019, a pair produced young for the second time ever in Sardinia (Vulture News 76: 6-19, 2019). As many as c 2000 vultures, mostly **Hooded Vultures** *Necrosyrtes monachus*, were found dead in Guinea-Bissau in March-April; analyses confirm-

ed that the vultures were deliberately poisoned. The first **Rüppell's Vulture** *Gyps rueppelli* for Italy first found at Monti Nebrodi, Sicily, on 2 October 2019 was still present at nearby Militello Rosmarino-Alcara Li Fusi, Messina, in June-July. After strong westerly winds in November 2008, over 100 (mostly juvenile) **Griffon Vultures** *G. fulvus* from mainland Spain arrived on Mallorca and the island has since been colonised; in 2012, the first chicks were born and, by now, c 15 pairs breed (<https://tinyurl.com/yatvle25>). In Belgium and the Netherlands, singles and small groups of up to four were seen in the first half of June. On 14 June, in Belgium, 29 flew over Harrie, Luxembourg, and nine over Antwerpen. On 18-19 June, a flock of up to 14 was seen by many birders over the southern half of the Netherlands and these birds roosted at Helchteren, Limburg, Belgium, on 19/20 June. In the morning of 19 June, 20 flew over Virton, Luxembourg, as well. In late June and July, still singles and flocks of up to five were noted on several days in the Netherlands. In Nordrhein-Westfalen, Germany, as many as 33 were present on 29 June. If accepted, an immature **Lesser Spotted Eagle** *Clanga pomarina* at Slevdalsvann, Farsund, Vest-Agder, on 30 May will be the first for Norway. The second **Steppe Eagle** *Aquila nipalensis* for France at Bailleul, Nord, on 21 May was the same individual as the one later that day in Belgium and on 21-22 May in the Netherlands (cf Dutch Birding 42: 212, 2020). Between 29 May and 25 June, three were reported at Skagen, Denmark. The second **Eastern Imperial Eagle** *A. heliaca* for Belgium was photographed at Heverlee, Vlaams-Brabant, on 19 June (the first was in April this year). In Denmark, a **Bonelli's Eagle** *A. fasciata* at Bardtlund, Mydtyllyland, on at least 19 July was possibly one of two second calendar-years from southern France present in March-May. A pair of **Pallid Harrier** *Circus macrourus* with three nestlings (two males and a female) near Dobřichov, central Bohemia, in June constituted the first breeding record for Czechia. In early July, at least five second calendar-year males were present at various sites in northern Groningen, the Netherlands. The third **Shikra** *Accipiter badius* for Turkey was photographed at Trabzon on 10 June. Analyses of 1054 **White-tailed Eagles** found dead in Germany in 2003-17 showed that 144 were wind turbine victims (J Ornithol 161: 753-757, 2020). Between 1 March and 25 May, 700 810 raptors were counted at Batumi, Georgia, including 282 816 **Black Kites** *Milvus migrans* and 338 419 **Steppe Buzzards** *Buteo buteo vulpinus* (<https://tinyurl.com/ybxcddmp>).

OWLS TO FALCONS A 47-year study of **Tengmalm's Owls** *Aegolius funereus* in western Finland confirmed that abundance of main prey (*Microtus* and *Myodes* voles) and, therefore, the three-year high-amplitude fluctuations in vole populations, are of fundamental importance for their numbers (Br Birds 113: 316-333, 2020). In Iran, three juvenile **Omani Owls** *Strix butleri* were photographed at Rayan valley, Kangan, Bushehr, on 5 June. A pair of **Lapland Owl** *S. lapponica* with young at Čepkeliai marshes this spring concerned the first breeding for Lithuania since 1963. The breeding population of **European Bee-eater** *Merops apiaster* in Sachsen-Anhalt, Germany,

348 Long-toed Stint / Taigastrandloper *Calidris subminuta*, Raasio, Siilinjärvi, Finland, 5 June 2020 (*Kari Hänninen*)
349 Common Grasshopper Warbler / Sprinkhaanzanger *Locustella naevia*, East Chevington, Northumberland, England, 2 June 2020 (*Tom Tams*). Black-billed individual; cf Dutch Birding 41: 256-259, 2019. **350** Black Lark / Zwarte Leeuwerik *Melanocorypha yeltoniensis*, male, Pilsum lighthouse, Krummhörn, Niedersachsen, Germany, 14 May 2020 (*Herald Ihnen*) **351** Blue-cheeked Bee-eater / Groene Bijeneter *Merops persicus*, adult, Dabas, Pest, Hungary, 23 May 2020 (*Bence Kókey*) cf Dutch Birding 42: 215, 2020

increased from c 30 pairs in 2003 to as many as c 1000 in 2018 (<https://tinyurl.com/yc6adjem>). The fifth **Blue-cheeked Bee-eater** *M persicus* for Ukraine was photographed at Shchaslyve near Kyiv on 3-6 July. A nest with eggs of probably the last breeding pair of **European Roller** *Coracias garrulus* in Belarus was found in Cherykau district in June. The first **Lanner Falcon** *Falco biarmicus erlangeri* for the Cape Verde Islands turned up at Santa Maria, Sal, on 23 June. Dixon et al (2020) found as many as 1721 electrocuted **Saker Falcons** *F cherrug* during surveys of power lines in Mongolia in 2013-15 and 2018; 88% were first calendar-year birds (*J Raptor Res* 54: 136-146, 2020).

SHRIKES TO SWALLOWS The first **Long-tailed Shrike** *Lanius schach* for Mongolia was photographed at Otzon Chuluu, Khovd, on 26 May. If accepted, a **Balearic**

Woodchat Shrike *L senator badius* at Reinach, Basel-Landschaft, on 10 June will be the first for Switzerland. In the Canary Islands, two **Pied Crows** *Corvus albus* were found at Arrecife, Lanzarote, on 29 May; on Gran Canaria, two were reported at Taliarte dock on 3 June and five were photographed at Puerto de la Luz, Las Palmas, on 13 July. The first **Bimaculated Lark** *Melanocorypha bimaculata* for the Netherlands was photographed on Rottumerplaat on 17 June. The sixth **Calandra Lark** *M calandra* for Slovenia was reported at Sečovelje salina on 15 April. Others were seen at Greatham Creek, Cleveland, England, on 31 May and on Fair Isle, Shetland, on 22 June. The fourth **Black Lark** *M yeltoniensis* for Germany was a male photographed 20 km from the Dutch border at Pilsum lighthouse, Krummhörn, Niedersachsen, Germany, on 14 May (previous ones were on Helgoland on 27 April 1874, 27 July 1892 and 10 July

352 Lanner Falcon / Lannervalk *Falco biarmicus erlangeri*, juvenile, Santa Maria, Sal, Cape Verde Islands, 23 June 2020 (Uwe Thom)

353 Cayenne Tern / Cayennestern *Sterna acufflavida eurygnatha*, adult female, with Sandwich Tern / Grote Stern *S. sandvicensis*, adult male, Lady's Island Lake, Wexford, Ireland, 19 June 2020 (Killian Mullarney)

354 Asian Desert Warbler / Woestijngrasmus *Sylvia nana*, Holy Island, Northumberland, England, 19 June 2020 (Dave Stewart) **355** Little Swift / Huisgierzwaluw *Apus affinis*, Tranesterne, Skagen, Nordjylland, Denmark, 29 May 2020 (Erik Christophersen) **356** Green Warbler / Groene Fitis *Phylloscopus nitidus*, Jomfruland, Telemark, Norway, 8 June 2020 (Ola Nordsteien)

1909). Ghorbani et al (2020) analysed molecular data across the range of the 'lesser short-toed lark' *Alaudala cheleensis-rufescens-ryatal* complex and, based on 130 individuals of all 18 subspecies except two, suggested that at least four polytypic species should be recognized: **Heine's Short-toed Lark** *A heinei*, **Lesser Short-toed Lark** *A rufescens*, **Sand Lark** *A raytal* and **Asian Short-toed Lark** *A cheelensis*; mitochondrial data also indicate 'Severtsov's Short-toed Lark' *A (cheelensis) leucophaea* as a separate species, although this is not supported by nuclear data (<https://tinyurl.com/y9huuk7f>). In Norway, the first **Asian Red-rumped Swallow** *Cecropis daurica daurica/japonica* for Utsira, Rogaland, was seen on 14 June. If accepted, one photographed at Segerstads, Öland, on 2 July will be the second for Sweden.

LEAF WARBLERS TO GRASSHOPPER WARBLERS Five **Green Warblers** *Phylloscopus nitidus* were found in western Europe between late May and mid-June: at Ellekrattet, Skagen, Nordjylland, Denmark, on 27 May (second record); at Jomfrulund, Telemark, Norway, on 8 June (trapped; first); at Krimbos, Texel, Noord-Holland, Netherlands (second); and in Scotland (two trapped; on North Ronaldsay, Orkney, on 1 June and on Fair Isle, Shetland, on 16 June). On 30 July, an adult trapped at Grindul Chituc, Vadu, Constanța, was the third for Romania. An **Asian Desert Warbler** *Sylvia nana* on Holy Island, Northumberland, on 15-19 June was the 13th for Britain and the first twitchable since 20 years. If accepted, a calling **Dartford Warbler** *S undata* sound-recorded (during Barolo Shearwater *P baroli* acoustic monitoring!) on Montaña Clara between 13 January and 5 February will be the first for the Canary Islands. The second **River Warbler** *Locustella fluviatilis* for Iran was photographed at Baba-Hasan valley, Naghadeh, West Azarbaijan, on 21 May.

REED WARBLERS TO CISTICOLAS The sixth **Booted Warbler** *Iduna caligata* for Poland was found at Hel on 8 June. The third **Sykes's Warbler** *I rama* for Turkey was trapped and ringed at Aras, Kars, on 22 May. If accepted, an **Eastern Olivaceous Warbler** *I pallida* ringed and seen at Gedser, Sjælland, on 17-20 June will be the second for Denmark. The first **Saharan Olivaceous Warbler** *I p reiseri* for Malta was trapped and ringed at Ghadira on 6 June. The second **Basra Reed Warbler** *Acrocephalus griseldis* for the United Arab Emirates stayed at Bab al-Shams desert lake from 29 May to 10 June. Several **Paddyfield Warbler** *A agricola* were trapped this spring in central and western Europe. The one near Přepychy, eastern Bohemia, on 27 June was the fifth for Czechia. The fourth for Lithuania was singing at Papis lake on 10 July. This spring, an unprecedented influx of **Blyth's Reed Warbler** *A dume-torum* in many countries in central and western Europe involved, for instance, at least 43 in Britain, 38 in Denmark and 31 in the Netherlands (where there were 60 up to and including 2019) but (only) singles were found in Belgium, France and Spain. In Germany, 24 turned up between 22 May and 29 June, of which 11 on Helgoland, Schleswig-Holstein (there were 18 previous records on Helgoland). In Poland, at least 110 were sing-

ing between 20 May and 30 June; the annual average for 2014-19 was 34. Two were found in Czechia (fifth and sixth record) and three in Ukraine, and there was also a record influx in Norway with 'three-digit' numbers (<https://tinyurl.com/y9972rce>). A census of **Aquatic Warbler** *A paludicola* in Lithuania revealed 246 singing in June, an increase by 43% since last year. Data from 18 geolocators tagged at the species' breeding grounds in Belarus and Lithuania showed that these stayed for some time in Senegal but then continued deeper south to Mali. Some had exceptional migration routes; for instance, one Lithuanian bird stayed in northern Nigeria (almost 1000 km beyond the other birds) (<https://tinyurl.com/y9pb2lq2>). The fourth **Zitting Cisticola** *Cisticola juncidis* for Denmark was singing at Grenen, Skagen, on 9 July. Three juveniles discovered on Alderney in late July concerned the first breeding for the Channel Islands.

WHITE-EYES TO STARLINGS Babbington et al (2020) showed that the population of '**Mangrove White-eye**' *Zosterops* along a 175 km-stretch of Red Sea coast of Saudi Arabia differs in size and plumage colour from montane Abyssinian White-eye *Z abyssinicus arabs* of south-western Arabia, but genetic analysis showed no clear difference between both populations (<https://tinyurl.com/y8nbk3o7>). A huge influx of **Rosy Starlings** *Pastor roseus* occurred in central and western Europe, for many countries the largest ever except for 2018. For instance, between 24 May and 12 June, c 240 sightings (with a largest flock of 53) occurred in Austria. In France, at least 800 were noted, mainly in the south-east; in June, c 20 pairs started breeding for the first time ever, in an old building in Alpes-de-Haute-Provence and, by mid-July, the first 15 fledglings emerged from c 15 active nests. In central and northern Italy, more than 500 were reported in May-June. For Switzerland, it was also the second largest influx, with more than 100 at 65 sites from late May until late June. The first for the Azores was photographed at Santo Amaro, Pico, on 16 June, and at least five turned up in Iceland.

THRUSHES TO WAGTAILS The fourth **Dusky Thrush** *Turdus eunomus* for Sweden was photographed at Augstens, Gotland, on 22 June. The second **Rufous-tailed Scrub Robin** *Cercotrichas galactotes* for Norway was an **Eastern** *C g familiaris/syriaca* at Nordre Øyeren, Viken, on 11 June. Between April and early July, as many as c 700 **Red-flanked Bluetails** *Tarsiger cyanurus* were counted in Finland. In Sweden, at least 25 were reported at c 20 sites in May-June. The fourth **Common Rock Thrush** *Monticola saxatilis* for the Canary Islands turned up on Lanzarote on 26 May. A second calendar-year female at Færgehavn, Ebeltoft, on 10-20 June was the ninth for Denmark. The third **Pied Bush Chat** *Saxicola caprata* for Finland was a male at Kreulantie, Eurajoki, on at least 4-17 July. Two **Northern Wheatears** *Oenanthe oenanthe* tagged by geolocators north of Fairbanks, Alaska, USA, flew over the Bering Sea and through northern Russia and Kazakhstan before crossing the Arabian desert to wintering areas in Sudan, Uganda and Kenya; the average round-trip distance of c 30 000 km is the longest

357 Yellow-breasted Bunting / Wilgengors *Emberiza aureola*, male, Hel, Hel peninsula, Pomerania, Poland, 28 June 2020 (Michał Zawadzki) **358** Rosy Starling / Roze Spreeuw *Pastor roseus*, male, Santo Amaro, Pico, Azores, 16 June 2020 (Nuno Gonçalves) **359** Seeborn's Wheatear / Seeborn's Tapuit *Oenanthe seebohmii*, male, Bohoyo, Gredos national park, Ávila, Spain, 19 June 2020 (Antonio Ceballos) **360** Seeborn's Wheatear / Seeborn's Tapuit *Oenanthe seebohmii*, male, Campo Imperatore, Abruzzo, Italy, 14 May 2020 (Eliseo Strinella) cf Dutch Birding 42: 217, 2020 **361** Dusky Thrush / Bruine Lijster *Turdus eunomus*, male, Augstens, Gotland, Sweden, 22 June 2020 (Mats Svensson Pavval) **362** Saharan Olivaceous Warbler / Saharaanse Vale Spotvogel *Iduna pallida reiseri*, Ghadira, Malta, 6 June 2020 (Raymond Galea)

363 Pied Bush Chat / Zwarte Roodborstapuit *Saxicola caprata*, second calendar-year male, Kreulantie, Eurajoki, Finland, 6 July 2020 (*Kalle Haapala*)

364 Eastern Rufous-tailed Scrub Robin / Oostelijke Rosse Waaierstaart *Cercotrichas galactotes familiaris/syriaca*, Nordre Øyeren, Viken, Norway, 11 June 2020 (*Andreas Gullberg*)

365 Red-headed Bunting / Bruinkopgors *Emberiza bruniceps*, male, Røst, Nordland, Norway, 30 June 2020
(Steve Baines)

366 Savannah Sparrow / Savannahgors *Passerculus sandwichensis*, Jastarnia, Hel peninsula, Pomerania, Poland,
26 June 2020 (Waldemar Pótorak)

known migration of any songbird (<https://tinyurl.com/y9by33u7>). An adult male **Seebohm's Wheatear** *O seebohmii* at Bohoyo, Gredos, Ávila, from 19 June to at least 7 July was the first for Spain. In Morocco, a flock of **Sudan Golden Sparrows** *Passer luteus* was found at Oued Chiaf, c 60 km north of Aousser, Western Sahara, on 21 February. A female **Pied Wagtail** *Motacilla yarellii* feeding one juvenile at Kuźnica, Pomerania, on 5 June constituted the first breeding record for Poland. The possible **Amur Wagtail** *M leucopsis* at Strypsche Wetering, Zuid-Holland, from 16 April was still present on at least 30 July.

FINCHES TO AMERICAN WARBLERS A **Trumpeter Finch** *Bucanetes githagineus* at Holmögadd, Västerbotten, from 14 June into July was (already) the 11th for Sweden. In France, one was seen at Serre Chevalier, Hautes-Alpes, on 27 July. A **Savannah Sparrow** *Passerculus sandwichensis* photographed at Jastarnia, Hel peninsula, on 26 June was the first for Poland and seventh for the WP. A **White-throated Sparrow** *Zonotrichia albicollis* was found in a garden at Cwrtnewydd, Ceredigion, Wales, on 24 June. In Norway, an adult male **Red-headed Bunting** *Emberiza bruniceps* was photographed on Røst, Nordland, on 30 June and again on 12 July (all 16 previous records were considered to be 'category D/E'). A male **Black-headed Bunting** *E melanocephala* at Chobot, Małopolska, on 12 June and a female at Hel on 13 June concerned the fourth and fifth for Poland. In June, two different breeding colonies of the endangered **Jankowski's Bunting** *E jankowskii* were discovered in south-eastern Mongolia, where this species was known only as a vagrant. The fifth **Yellow-breasted Bunting** *E aureola* for Poland was a singing male at Hel on 28 June. The first **Brown-headed Cowbird** *Molothrus ater* for China was photographed at Fujian on 1 June. In Scotland, a **Black-and-white Warbler** *Mniotilta varia* was reported at Aithsetter, Mainland, Shetland, on 28 May.

RARE BIRDS IN ITALY Records of firsts listed in a new report of the Italian rarities committee (COI) concerned **Pied Crows** (two records: Apulia in 2008 and Sicily in 2018; both accepted as possibly ship-assisted), **Brown-necked Raven** *C ruficollis* (Sicily in 2017), **Asian Desert Warbler** (Apulia in 2018) and **Black-throated Accentor** *Prunella atrogularis* (Apulia in 2014), and the first breeding of **Booted Eagle** *A pennata* (Basilicata in 2018) (*Avocetta* 43: 176-187, 2019). The updated Italian checklist is available at <https://tinyurl.com/y7o6ck3o>.

WINDMILL VICTIMS IN EUROPE The Vogelschutzwarte of Umwelt Brandenburg, Germany, has been collecting data of more than 280 species which fell victim of wind-

mills in Europe (Spain, Germany, Belgium and France were best monitored and, consequently, had the highest totals). In Germany, in the past c 15-20 years (until 6 April 2020), the minimum totals of windmill victims involve, eg, 158 **Common Swifts** *A apus*, 24 **Common Cranes** *G grus*, 75 **White Storks** *Ciconia ciconia*, 31 **Western Ospreys** *Pandion haliaetus*, 21 **European Honey Buzzards** *P apivorus*, six **Lesser Spotted Eagles**, 47 **harriers** *Circus*, 179 (!) **White-tailed Eagles**, 49 **Black Kites**, 550 (!) **Red Kites** *M milvus*, 638 **Common Buzzards** *B buteo*, 18 **Eurasian Eagle-Owls** *Bubo bubo*, 135 **Common Kestrels** *F tinnunculus*, 22 **Peregrine Falcons** *F peregrinus*, 26 **Red-backed Shrikes** *L collurio*, 170 'crests' *Regulus regulus* and *R ignicapilla* and 37 **Corn Buntings** *E calandra*. Striking totals available for Spain include eg, 115 **Red-legged Partridges** *Alectoris rufa*, 23 **Alpine Swifts**, 66 **White Storks**, 96 **Western Cattle Egrets** *Bubulcus ibis*, 19 **Egyptian Vultures**, 64 **Short-toed Snake Eagles** *Circaetus gallicus*, 1892 (!) **Griffon Vultures**, 26 **Montagu's Harriers** *C pygargus*, 71 **Black Kites**, 18 **Eurasian Eagle-Owls**, 62 **Lesser Kestrels** *F naumanni*, 273 **Common Kestrels**, 287 *Galerida* larks, 75 **Calandra Larks**, 96 **Spotless Starlings** *Sturnus unicolor* and 252 **Corn Buntings**.

For a number of reports Birdwatch, British Birds, Global Rare Bird Alert Facebook, Go-South Bulletin, Sovonnieuws, www.bird-guides.com, www.clanga.com, www.dutchavifauna.nl, www.magornitho.org, www.rarebirdalert.co.uk, www.rarebirdspain.net, www.tarsiger.com, www.waarneming.nl and many others were consulted. We wish to thank Per Alström, Mohamed Amezian, Paul Archer, Steve Baines, Amir Ben Dov, Patrick Bergier, Mike Blair, Paul Bradbeer, Mika Bruun, Geoff Carey, Inês Casinhas, Rommert Cazemier, Antonio Ceballos, Erik Christophersen, José Luis Copete, Magnus Corell, Andrea Corso, Jaap Denee, Kris De Rouck, Jochen Dierschke, Philippe Dubois, Nils van Duivendijk, Jon Dunn, Enno Ebels, Robert Flood, Robert Foubister, Paul French, Raymond Galea, Eduardo Garcia-del-Rey, Marcel Gil Velasco, Nuno Gonçalves, Marcello Grussu, Andreas Gullberg, Ricard Gutiérrez, Kalle Haapala, Kari Hänninen, Herald Ihnen, Arlo Jacques, Josh Jones, Zbigniew Kajzer, Abolghasem Khaleghizadeh, Leander Khil, Diederik Kok, Bence Kókay, Ben Koks, Yann Kolbeinsson, Christopher König, Diederik Koppenol, Richard Kvetko, André van Loon, Daniel López-Velasco, Ronny Malm, Nicolas Martinez, Hans Matheve, Derek Matthews, Lionel Maumary, Geir Mobakken, Killian Mullarney, John Murphy, Ola Nordsteien, Tor Olsen, Gerald Oreel, Gert Ottens, Gerard Ouweneel, Yoav Perlman, Waldemar Póltorak, René Pop, Nikos Probonas, Projecto Vitó Fogo, Pedro Ramalho, Carlos Ribeiro, Colin Richardson, Magnus Robb, Jiri Sirek, Tom van Spanje, Vincent van der Spek, Dave Stewart, Rasmus Strack, Eliseo Strinella, Mark Sutton, Mats Svensson Paval, Ehsan Talebi, Tom Tams, Uwe Thom, Hugo Touzé, Thijs Valkenburg, André Vieira, Sam Viles, Roland van der Vliet, Peter de Vries and Michał Zawadzki for their help in compiling this review.

Łukasz Ławicki, West-Pomeranian Nature Society, Pionierów 1/1, 74-100 Gryfino, Poland
(izuza@interia.pl)

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands
(arnoud.b.vandenberg@gmail.com)

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland beslaat voornamelijk de periode **mei-juni 2020**. De vermelde gevallen zijn deels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig.

GANZEN EN EENDEN **Zwarte Rotganzen** *Branta nigricans* werden nog voornamelijk in het Waddengebied waargenomen. Op 17 mei werd een trekker gezien op achtereenvolgens de Noord-Hollandse telposten IJmuiden aan Zee, Castricum aan Zee en Camperduin. Op vier locaties werden (mogelijk) ongeringde **Ross' Ganzen** *Anser rossii* waargenomen: van 4 tot 9 mei in de Oostvaardersplassen, Flevoland; op 10 mei in het Verdrongen Land van Saefinghe, Zeeland; op 12 mei bij Noorderlee, Friesland; en op 15 mei bij Marum, Friesland. Op 5 mei vloog een vermoedelijke escape (vanwege beschadigde handpennen) noordwaarts mee met vier Nijlganzen *Alopochen aegyptiaca* langs de Noord-Hollandse telposten Castricum aan Zee, Egmond aan Zee en Camperduin. Na het succesvolle, eerste broedgeval van **Ijseend** *Clangula hyemalis* vorig jaar op de Marker Wadden, Flevoland, was hier dit jaar alleen een paartje zonder jongen aanwezig. Van de overige waarnemingen zijn twee exemplaren op 9 en 16 mei op het Lingemeer bij Lienden, Gelderland, vermeldenswaardig. Daarnaast bleef de longstayer van

29 oktober 2019 tot 21 mei in de Kennemerduinen bij Bloemendaal, Noord-Holland. Op 26 juni vloog nog een vrouwtje langs Rottumerplaat, Groningen. Het bekende mannetje **Koningseider** *Somateria spectabilis* van Texel, Noord-Holland, werd tot 11 juni gemeld op de Waddenzee. De vogel verbleef het meest bij de IJzeren Kaap, waar hij zich soms van dichtbij liet zien. Vanaf 6 juni werd het mannetje **Buffelkopeend** *Bucephala albeola* weer waargenomen op het Spaarbekken Petrusplaat in de Brabantse Biesbosch, Noord-Brabant. Dit is het vijfde jaar op rij dat hij de zomer hier gaat doorbrengen. Het mannetje **Kokardezaagbek** *Lophodytes cucullatus* van Ameide, Utrecht, werd voor het laatst gemeld op 31 mei. Het mannetje **Ringsnaveleend** *Aythya collaris* van de Krabbeplas bij Vlaarding, Zuid-Holland, werd gezien tot 16 mei. Daarnaast werd op 22 mei een mannetje gefotografeerd in een haven bij Kerkdriel, Gelderland. Het vrouwtje **Kleine Topper** *A. affinis* werd nog gezien tot 5 mei op het Nuldernauw bij Nijkerk, Gelderland. Op 20 mei werd een **Blauwvleugeltaling** *Spatula discors* gevonden in de Sophiapolder bij Oostburg, Zeeland, waarschijnlijk hetzelfde mannetje als op 17 april op dezelfde plek. De lang aanwezige **Amerikaanse Smient** *Mareca americana* in de Workumerwaard, Friesland, bleef tot 21 mei.

367 Kwartelkoning / Corn Crane *Crex crex*, Renvogelveld, Texel, Noord-Holland, 8 mei 2020
(René Pop)

KOEKOEKEN TOT IBISSEN Een juveniele **Kuifkoekoek** *Clamator glandarius* werd op 18 juni gefotografeerd in de Grootte Peel, Limburg. Dit is het 29e geval en het eerste in juni, en bovendien de vroegste juveniel ooit. **Kwartelkoningen** *Crex crex* laten zich doorgaans beter horen dan zien. Uitzonderlijk was dan ook het exemplaar dat zich van 8 tot 13 mei open en bloot vertoonde op het Renvogelveld bij De Cocksdorp, Texel. **Kleine Waterhoenders** *Zapornia parva* waren schaars met waarnemingen tot uiterlijk 19 juni op twee locaties in de Weerribben, Overijssel, en op 17 juni in de Onlanden, Drenthe. **Kleinste Waterhoenders** *Z. pusilla* werden op c 10 locaties gehoord, waaronder twee verschillende in de Weerribben. Daarnaast werden de roepjes van twee trekkers vastgelegd in Beijum, Groningen, op 13 mei en in Driel, Gelderland, op 19 mei. Een **Vaal Stormvogeltje** *Hydrobates leucorhous* vloog op 25 mei langs de Volharding, Texel. In totaal 27 **Noordse Stormvogels** *Fulmarus glacialis* werden gezien vanaf telposten, met name in Noord-Holland. Harde aanlandige wind zorgde in juni voor 12 **Noordse Pijlstormvogels** *Puffinus puffinus*, alle in Noord-Holland. **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* werden waargenomen in 140 uurhokken, met name in de oostelijke helft van het land. Het maximum was zes overvliegers op 14 juni over Maasbree, Limburg. Na bijna twee weken niet meldt te zijn werd de **Roze Pelikaan** *Pelecanus onocrotalus* weer gezien op 12 mei in het Reestdal, Drenthe/Overijssel. De vogel begon na 28 mei te zwerven en verscheen op 3 juni in de Rottige Meente, Friesland, en later op de dag alweer een stuk noordelijker in de Alde Feanen. Op 4 juni zat de pelikaan weer in Overijssel, bij Oldemarkt, maar daarna kon hij het niet laten om Friesland weer in te vliegen waar hij van van 8 tot 13 juni op verschillende locaties werd gemeld. Op 14 juni dook hij op in het Ooievaars-buitenstation De Lokkerij in het Reestdal, waar af en toe werd meegegeten met de opgevangen Ooievaars *C. ciconia*, hetgeen hun onderlinge relatie weer versterkte. In de doorgaans beste periode voor **Ralreiger** *Ardeola ralloides* waren er slechts drie vluchtige waarnemingen: op 27 mei boven het Drontmeer bij Elburg, Gelderland; op 13 juni in Meijndel bij Wassenaar, Zuid-Holland; en op 16 juni aan de Zeeuwse kant van het Markiezaat, Zeeland. Op 9 mei trok een groep van 10 **Koereigers** *Bubulcus ibis* over telpost Bakkerswaal bij Lekkerkerk, Zuid-Holland. Dit was het op één na hoogste aantal op een telpost; het record staat met 14 op 23 september 2017 op naam van telpost Slikken van de Heen bij Sint Philipsland, Zeeland. **Zwarte Ibben** *Plegadis falcinellus* liepen op acht plaatsen rond; telkens was er sprake van een solitair individu.

STELTLOPERS De enige **Griël** *Burhinus oedicnemus* zat op 16 en 17 mei bij Elst, Utrecht, en werd druk bezocht. Voor het derde achtereenvolgende jaar was een adult zomer **Amerikaanse Goudplevier** *Pluvialis dominica* aanwezig in de Dollard, Groningen, van 10 tot 12 mei. Een andere adult zomer stond kortstondig op 10 juni in gebied Nummer Een bij Slikplaat, Zeeland, alvorens in oostelijke richting weg te vliegen. Dit betreft het vijfde juni-geval; de beste maanden voor deze soort zijn mei en

oktober. Een **Aziatische Goudplevier** *P. fulva* verbleef op 29 mei in de Ezumakeeg, Friesland. Op 26 en 27 juni liep een adult zomer in de Harger- en Pettemerpolder, Noord-Holland. Dit is alweer de zevende waarneming in deze omgeving. Het was een goed voorjaar voor **Morinelplevier** *Charadrius morinellus*. Op negen locaties pleisterden 10 of meer exemplaren. De hoogste aantallen kwamen van de bekende hotspots bij Anjum, Friesland (maximaal 35) en Texel (30), maar ook mooie aantallen werden buitendijks in Friesland aangetroffen bij Oude Bildtzijl (29) en Ferwert (Ferwerd) (25). In totaal werden 32 trekkers op telposten waargenomen. Naast een aantal **Breedbekstrandlopers** *Calidris falcinellus* in het Waddengebied, waar de soort jaarlijks wordt gezien, werden er ook twee gemeld in het binnenland: op 29 mei bij Groenekan, Utrecht, en op 1 juni op de Strabrechtse Heide, Noord-Brabant. Een **Blonde Ruiter** *C. subruficollis* werd gevonden op 16 mei bij de Punt van Reide in de Dollard, en verbleef daar tot ten minste 22 mei. Er werden twee **Gestreepte Strandlopers** *C. melanotos* gemeld: van 16 tot 19 mei in het Zuidlaardermeergebied, Groningen, en op 21 en 22 mei in de Lauwersmeer, Groningen. Van 26 tot 29 mei werd een **Poelsnip** *Gallinago media* gezien in Braakman Noord bij Terneuzen, Zeeland. De waarneming werd pas later bekendgemaakt. **Terekruiters** *Xenus cinereus* liepen van 11 tot 17 mei in de Dollard; op 17 mei in de Waverhoek bij Vinkeveen, Utrecht; op 19 en 20 mei in De Blikken bij Groede, Zeeland; en van 14 tot 20 juni in de Ezumakeeg. **Poelruiters** *Tringa stagnatilis* werden gemeld van c 10 locaties, met een maximum van drie van 13 tot 25 juni in de Ezumakeeg.

JAGERS TOT STERNS Pleisterende adulte **Kleinste Jagers** *Stercorarius longicaudus* in zomerkleed zijn erg schaars. Op 15 juni zat er één kortstondig op de dijk bij Westkapelle, Zeeland. Op 23 juni liet een exemplaar zich bewonderen nabij Alkmaar, Noord-Holland. Waarschijnlijk dezelfde vloog die avond naar zuid over de Zuidpier bij IJmuiden, Noord-Holland. Op telposten werden vijf **Middelste Jagers** *S. pomarinus* en vijf **Grote Jagers** *S. skua* genoteerd. Het was verrassend dat de **Vorkstaartmeeuw** *Xema sabini* die zich tot eind maart ophield bij Koehool, Friesland, hier op 7 mei opnieuw, buitendijks, werd waargenomen. Een adult zomer **Dunbekmeeuw** *Chroicocephalus genei* werd gevonden op 17 juni op Rottumerplaat, tijdens het vieren van de vondst van een uiterst zeldzame leeuwerik... Dit is het achtste geval (13e exemplaar). Een **Lachmeeuw** *Larus atricilla* kwam in de avond van 31 mei slapen op een zandwininput bij Ellertshaar, Drenthe, en vertrok alweer de volgende ochtend. In verband met een kwetsbare broedvogel in dit gebied is hier geen ruchtbaarheid aan gegeven. Dit is pas het vierde geval. Op de Ventjagersplaten in het Haringvliet, Zuid-Holland, bracht een zuiver paar **Geelpootmeeuw** *L. michahellis* (mannetje afkomstig uit Duitsland, vrouwtje uit Zwitserland) drie jongen voort. Een tweede-kalenderjaar **Kleine Burgemeester** *L. glaucoides* vloog op 5 mei met een viskotter mee in noordelijke richting en werd zowel gezien op telpost De Vulkan, Den Haag, Zuid-Holland, als telpost

368 Vaal Stormvogeltje / Leach's Storm Petrel *Hydrobates leucorhous*, Volharding, Texel, Noord-Holland, 25 mei 2020 (*René Pop*) **369** Dougalls Stern / Roseate Tern *Sterna dougallii*, derde kalenderjaar (op basis van ring), De Putten, Camperduin, Noord-Holland, 3 juli 2020 (*Harvey van Diek*) **370** Lachmeeuw / Laughing Gull *Larus atricilla*, subadult, Ellertshaar, Drenthe, 31 mei 2020 (*Thom Schroot*)

Recente meldingen

371 Poelsnip / Great Snipe *Gallinago media*, Braakman, Zeeland, 26 mei 2020 (*Dirk Verroken*) **372** Aziatische Goudplevier / Pacific Golden Plover *Pluvialis fulva*, adult zomer, Camperduin, Noord-Holland, 27 juni 2020 (*Fred Visscher*) **373** Terekrutter / Terek Sandpiper *Xenus cinereus*, Ezumakeeg, Friesland, 17 juni 2020 (*Wim van Zwieten*) **374** Dunbekmeeuw / Slender-billed Gull *Chroicocephalus genei*, adult zomer, Rottumerplaat, Groningen, 17 juni 2020 (*Christian Brinkman*) **375** Dougalls Stern / Roseate Tern *Sterna dougallii*, tweede-kalenderjaar, De Putten, Camperduin, Noord-Holland, 30 juni 2020 (*Fred Visscher*) **376** Amerikaanse Goudplevier / American Golden Plover *Pluvialis dominica*, adult zomer, Nummer Een, Zeeland, 10 juni 2020 (*Maarten Sluiter*)

Berkheide, Wassenaar. Nog een tweedejaars vloog op 9 mei noordwaarts langs de Tweede Maasvlakte, Zuid-Holland. De derde-kalenderjaar **Grote Burgemeester** *L. hyperboreus* van de haven van Vlissingen, Zeeland, bleef de gehele periode. Op 13 juni trok een tweedejaars langs telpost Breskens, Zeeland. Zeer bijzonder is het geslaagde broedgeval (één kuiken) van een paartje **Lachsterns** *Gelochelidon nilotica* op de Marker Wadden. Het is voor het eerst sinds 1958 dat een broedgeval succesvol was. In 2005 was er nog wel een broedpoging op het Balgzand, Noord-Holland. Aan de 19 trekkers in de vorige periode konden er nog negen worden toegevoegd. Daarnaast waren er nog waarnemingen van c 10 andere plekken. **Witwangsterns** *Chlidonias hybrida* werden melding uit niet minder dan 45 uurhokken. Uiteraard werden de hoogste aantallen gezien in het broedgebied in het Zuidlaardermeergebied. Uit 40 uurhokken kwamen meldingen van **Witvleugelsterns** *C. leucopterus*. Een uitzonderlijk grote groep van maximaal 61 verbleef op 9 mei slechts enkele uren in de Ezumakeeg. Alleen in 2007 zijn grotere groepen ter plaatse gemeld, zoals 158 op 16 mei bij Blauwestad, Groningen. Wie nog geen **Dougalls Stern** *Sterna dougallii* op zijn Nederlandse lijst had, kreeg ruimschoots de gelegenheid om daar verandering in te brengen. Op 24 mei werd een geringde adult met een geheel zwarte snavel gevonden in de kolonie Grote Sterns *S. sandvicensis* in het Wagejot, Texel. Daarna werd dit exemplaar hier van 30 mei tot 11 juni met enige regelmaat waargenomen. Zeer waarschijnlijk dezelfde vogel, te herkennen aan een beschadiging in de handvleugel, werd (nu met een rode snavelbasis en eveneens geringd) op 18 juni teruggevonden in de Putten van Camperduin. Hier ontpopte hij zich als een ware visdief door stelselmatig voedsel van Visdieven *S. hirundo* te ontfutselen. Uniek is de vondst hier van een geringde tweedejaars op 29 juni, waargenomen tot 1 juli. Het is voor het eerst dat dit kleed in Nederland is vastgesteld.

ROOFVOGELS EN UILEN Net als in de vorige periode deden drie **Grijze Wouwen** *Elanus caeruleus* ons land aan, het voorlopige jaartotaal op zes brengend. Op 22 mei was een exemplaar aanwezig bij Valkenswaard, Noord-Brabant; op 23 mei in het Rijnstrangebied bij Loo, Gelderland; en op 26 en 27 mei bij Amerongen, Utrecht. Een onvolwassen **Lammergier** *Gypaetus barbatus* verplaatste zich over de volgende locaties: op 30 mei over Borger, het Drouwenerzand en Gasselte, Drenthe; op 11 juni over Druten, Gelderland; op 13 juni over Alphen aan den Rijn, Zuid-Holland; en over Utrecht en Zeist, Utrecht. In de loop der tijd begon de vogel zijn staartpennen te ruïen en was daardoor gemakkelijk individueel herkenbaar, getuige waarnemingen in Noord-Frankrijk, België en Engeland. Het aantal waarnemingen van **Slangenarend** *Circus gallicus* lijkt nog steeds te stijgen. Er waren meldingen van 13 exemplaren, waaronder pleisteraars op de bekende plekken: Hoge Veluwe, Gelderland; Fochteloërveen, Drenthe; en Strabrechtse Heide. Ook **Vale Gieren** *Gyps fulvus* blijven maar komen. Er waren meldingen uit niet minder dan 88 uurhokken, voor een groot deel betrekking hebbend op een

groep van maximaal 16 die op 29 en 30 mei Noord-Holland en Zuid-Holland doorkruiste en een groep van maximaal 14 die op 18 en 19 juni in de provincies Utrecht, Gelderland, Overijssel en Noord-Brabant rondzwierf. Op 28 mei werd een mogelijke **Schreeuwend** *Clanga pomarina* waargenomen bij Zelhem, Gelderland. Het wordt het beste jaar ooit voor **Dwergarend** *Aquila pennata*, met in deze periode een indrukwekkend aantal van negen. Het ging om een (twitchbare) lichte vorm van 21 tot 24 mei op Vlieland, Friesland; donkere vormen op 22 mei bij Heeze, Noord-Brabant; op 23 mei bij Raalte, Overijssel; en eveneens op 23 mei bij Maastricht, Limburg; en lichte vormen op 3 juni bij Roosteren, Limburg; op 6 juni bij Eys, Limburg; op 12 en 13 juni in Meijndel en Berkheide bij Wassenaar; en later op 13 juni dezelfde boven de Amsterdamse Waterleidingduinen bij Zandvoort, Noord-Holland; op 13 juni in het Dwingelderveld, Drenthe; en waarschijnlijk dezelfde op 14 juni bij Vries, Drenthe; en op 20 juni bij Beesd, Gelderland. Op 13 mei kwam een melding van een **Stepparend** *A. nipalensis* boven het Veluwemeer, Flevoland, gefotografeerd vanuit een boot. Later bleek dat dit exemplaar eerder die dag was gefotografeerd boven het Deelensche Veld, Hoge Veluwe, maar vervolgmeldingen bleven uit. Een herkansing kwam op 21 mei toen een (andere) Stepparend vanuit België werd aangekondigd, vliegend richting Nederland. Deze werd opgepikt boven Middelburg, Zeeland, en koerste richting het oosten, om tussen Wolphaartsdijk en Wilhelminadorp, Zeeland, te landen. Hier was hij de rest van de avond en ook de volgende ochtend tot c 11:00 te zien. Dit waren het vijfde en zesde geval, en laatstgenoemde was het eerste twitchbare sinds 1984. Op 20 mei vloog een onvolwassen **Steenarend** *A. chrysaetos* hoog in zuidwestelijke richting over de tuin van een vogelaar in Middelburg, diens imposante huislijst verder spekkend. Een ontsnapte vogel (met chip en riempje) bij Antwerpen in België in dezelfde week geeft aan dat deze soort helaas ook als escape kan opduiken. De laatste Steenarend die zich toonde aan een groot publiek was van 2002. Met nog 10 **Steppiekendieven** *Circus macrourus* op telposten erbij komt het voorjaarstotaal van deze soort op 48 uit. **Grauwe Kiekendief** *C. pygargus* bleef vooralsnog algemener, met 38 erbij, waardoor dit voorjaar de eindscore voor telposten op 80 komt. Dit beeld wordt bevestigd door de verspreiding van alle waarnemingen van 1 maart tot 30 juni: 'Steppiekieken' in 112 uurhokken versus 'Grauwe Kieken' in 243. Op 1 juni vloog een **Dwergooruil** *Otus scops* tegen een raam in Oudemirdum, Friesland. Het slachtoffer werd met een dierenambulance naar vogelopvang De Fûgelhelling gebracht, waar hij op het moment van schrijven goed herstelt van een gekneusde vleugel. Er zijn 12 eerdere gevallen.

HOPPEN TOT VALKEN In de Amsterdamse Waterleidingduinen bracht een paar **Hoppen** *Upupa epops* (waarvan één een buitenlandse ring droeg) vijf jongen groot. Een vervolgbroedsel mislukte. Het laatste succesvolle broedgeval (dat bekend is gemaakt) was in 2012 in Noord-Limburg. Daarnaast kwamen meldingen uit 51 uurhokken, de meeste in Noord-Brabant, Gelderland en

377 Vale Gieren / Griffon Vultures *Gyps fulvus*, Sloterdijk, Amsterdam, Noord-Holland, 29 mei 2020
(Guido Klerk)

378 Dougalls Stern / Roseate Tern *Sterna dougallii*, tweede-kalenderjaar (rechts), met Visdieven / Common Terns
S. hirundo, De Putten, Camperduin, Noord-Holland, 28 juni 2020 (Leo J R Boon)

379 Stepperearend / Steppe Eagle *Aquila nipalensis*, tweede-kalenderjaar, met Kauwen / Western Jackdaws *Corvus monedula*, Wilhelminadorp, Zeeland, 22 mei 2020 (Alex Bos) **380** Hoppen / Eurasian Hoopoes *Upupa epops*, adult en juveniel, Amsterdamse Waterleidingduinen, Noord-Holland, 10 juni 2020 (Vincent van der Spek/Waternet) **381** Scharrelaar / European Roller *Coracias garrulus*, Marnewaard, Lauwersmeer, Groningen, 26 juni 2020 (Folkert Jan Hoogstra)

382 Steenarend / Golden Eagle *Aquila chrysaetos*, onvolwassen, Middelburg, Zeeland, 20 mei 2020 (*Lenn van de Zande*) **383** Dwergarend / Booted Eagle *Aquila pennata*, tweede kalenderjaar, Berkheide, Katwijk aan Zee, Zuid-Holland, 12 juni 2020 (*Jacques van Goeverden*) **384-385** Bergkalanderleeuwerik / Bimaculated Lark *Melanocorypha bimaculata*, Rottumerplaat, Groningen, 17 juni 2020 (*Christian Brinkman*)

Overijssel. Een totaal van 48 **Bijeneters** *Merops apiaster* werd vastgesteld op telposten, waar de 18 op 17 mei over telpost Loozerheide bij Weert, Limburg, een substantieel deel van uitmaakten. Die 18 betekenden de tweede dag ooit op een telpost; de beste dag is 1 september 2015 toen er 23 telpost Aan de Majoor bij Koningsbosch, Limburg, passeerden. Verder waren er in deze periode waarnemingen uit 95 uurhokken; eventuele broedgevallen zijn nog niet openbaar gemaakt. Op 26 juni werd twee uur lang een **Scharrelaar** *Coracias garrulus* gezien in de Marnewaard, Groningen. Juni is de beste maand voor deze soort, met 29 van de 71 gevallen. Met waarnemingen in 61 uurhokken (72 exemplaren) van **Roodpootvalk** *Falco vespertinus* was er toch wel sprake van een bescheiden influx. Het hoogste aantal, vier, werd aangetroffen op de Strabrechtse Heide.

KLAUWIJEREN TOT RIETZANGERS **Roodkopklauwieren** *Lanius senator* waren goed vertegenwoordigd met zes

exemplaren: op 9 mei in de duinen ten noorden van Katwijk aan Zee, Zuid-Holland; van 10 tot 16 mei in de Schoorlse Duinen bij Schoorl, Noord-Holland; op 12 en 13 mei bij Hoogeveen, Drenthe; van 6 tot 11 juni bij Veghel, Noord-Brabant; op 14 juni bij Pijnacker, Zuid-Holland; en op 20 juni, gevonden tijdens het zoeken naar Roze Spreeuwen *Pastor roseus*, bij Brummen, Gelderland. Bij Den Hoorn op Texel werd op 30 mei een mannetje **Kleine Klapster** *L minor* gefotografeerd maar dat nieuws kwam pas een paar dagen later naar buiten. Een **Kortteenleeuwerik** *Calandrella brachydactyla* bevond zich op 15 mei op het Trintelzand, langs de Houtribdijk, Flevoland. Deze is reeds aanvaard als het 66e geval; mei is met 31 gevallen verreweg de beste maand. Dé soort van deze periode is ongetwijfeld de **Bergkalanderleeuwerik** *Melanocorypha bimaculata* die op 17 juni op Rottumerplaat werd ontdekt. Ondanks eerdere gevallen in Noordwest-Europa kwam deze nieuwe soort toch onverwacht. Na de negen **Roodstuit-**

386 Westelijke Baardgrasmus / Western Subalpine Warbler *Sylvia inornata*, mannetje, Robbenjager, De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland, 10 mei 2020 (Diederik Kok) **387** Bergfluitier / Western Bonelli's Warbler *Phylloscopus bonelli*, Leenderbos, Leende, Noord-Brabant, 4 mei 2020 (Bram Roobol) **388** Roodkopkluwier / Woodchat Shrike *Lanius senator*, Coepelduynen, Katwijk aan Zee, Zuid-Holland, 9 mei 2020 (René van Rossum) **389** Kleine Vliegenvanger / Red-breasted Flycatcher *Ficedula parva*, eerste-zomer mannetje, Tuintjes, De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland, 1 juni 2020 (Jeroen de Bruijn)

zwaluwen *Cecropis daurica* van april kwamen er nog vier bij: op 5 mei langs Nieuwvliet-Bad, Zeeland en Breskens; op 6 mei langs telpost De Vulkaan; dezelfde dag langs Siddeburen, Groningen; en op 7 mei een pleisteraar bij Exloo, Drenthe. In de vroege ochtend van 10 juni werd een zingende **Groene Fitis** *Phylloscopus nitidus* ontdekt langs het fietspad in het Krimbos, Texel. De vogel liet zich horen en zien tot ongeveer 13:00, tot vreugde van de twitchers die op tijd waren. Het betreft het tweede geval na het, inmiddels aanvaarde, geval van 24 juni 2019 in Vlaardingen, Zuid-Holland. Deze werd als **Gauwe Fitis** *P. trochiloides* gemeld, maar werd diezelfde dag nog, op basis van de zang, gedetermineerd als Groene. Hierna kon de vogel niet meer worden teruggevonden. De soort lijkt de laatste jaren wat vaker te worden waargenomen in Noordwest-Europa, met dit jaar tot nu toe een handvol andere gevallen. De eerste

twee meldingen van **Gauwe Fitis** dit jaar werden bekend op dezelfde dag, 30 mei, zo'n vijf minuten na elkaar, de eerste in de stad Groningen, Groningen, en de tweede bij de Hanenplas op Texel. Daarna volgde er nog één van 6 tot 24 juni op Schiermonnikoog, Friesland, en één op 12 juni in Zwijndrecht, Zuid-Holland. Van de drie **Bergfluiters** *P. bonelli* zong er één langdurig van 3 tot 18 mei bij Leende, Noord-Brabant. De overige werden gemeld op 19 mei bij Boxtel, Noord-Brabant, en van 27 mei tot 1 juni bij Nunspeet, Gelderland. De fanatiek zingende **Iberische Tjiftjaf** *P. ibericus* van Haarlem, Noord-Holland, bleef de gehele periode. Op drie plekken waren in juni **Siberische Tjiftjaffen** *P. tristis* aan het zingen. Dat is opmerkelijk, want dat gebeurde maar één keer eerder in juni. Bijzonder is ook het tweede-kalenderjaar vrouwtje **Sperwergrasmus** *Sylvia nisoria* op 2 juni bij het Renvogelveld op Texel. In de database van

390 Groene Fitis / Green Warbler *Phylloscopus nitidus*, Krimbos, De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland, 10 juni 2020 (Jeroen de Bruijn)

391 Grauwe Fitis / Greenish Warbler *Phylloscopus trochiloides*, Hanenplas, De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland, 30 mei 2020 (Diederik Kok)

392 Iberische Tjiftjaf / Iberian Chiffchaff *Phylloscopus ibericus*, Haarlem, Noord-Holland, 4 mei 2020 (Leo / R Boon)
393 Sperwergrasmus / Barred Warbler *Sylvia nisoria*, tweede-kalenderjaar vrouwtje, Renvogelveld, De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland, 2 juni 2020 (Diederik Kok) **394** Roodmus / Common Rosefinch *Erythrura erythrura*, adult mannetje, Slikken van Flakkee, Zuid-Holland, 21 mei 2020 (Chris van Rijswijk/birdshooting.nl)

395 Struikrietzanger / Blyth's Reed Warbler *Acrocephalus dumetorum*, Voorschoten, Zuid-Holland, 9 juni 2020 (Leo / R Boon) **396** Struikrietzanger / Blyth's Reed Warbler *Acrocephalus dumetorum*, Kekerdom, Gelderland, 27 mei 2020 (Edwin Winkel) **397** Struikrietzanger / Blyth's Reed Warbler *Acrocephalus dumetorum*, Banckspolder, Schiermonnikoog, Friesland, 1 juni 2020 (Jaap Denee) **398** Krekeltzanger / River Warbler *Locustella fluviatilis*, Woldlakebos, Weerribben, Overijssel, 5 juni 2020 (Wim van Zwieten)

399 Roodkopklauwier / Woodchat Shrike *Lanius senator*, vrouwtje, Schoorlse Duinen, Noord-Holland, 13 mei 2020 (*Mattias Hofstede*) **400** Rode Rotslijster / Common Rock Thrush *Monticola saxatilis*, eerste-zomer mannetje, Heerde, Gelderland, 16 mei 2020 (*Teunis van den Brink*) **401** Roze Spreeuw / Rosy Starling *Pastor roseus*, mannetje, De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland, 8 juni 2020 (*Jeroen de Bruijn*)

402 Roze Spreeuw / Rosy Starling *Pastor roseus*, mannetje, Hall, Gelderland, 17 juni 2020
(Harvey van Diek)

403 Mogelijke Amoerkwikstaart / possible Amur Wagtail *Motacilla leucopsis*, Strypsche Wetering, Rockanje,
Zuid-Holland, 27 juni 2020 (Kris De Rouck)

www.waarneming.nl staan nu vijf juniwaarnemingen. Op 18 mei werd een vrouwtje **baardgrasmus** *S inornata/subalpina/cantillans* gefotografeerd op de Zuidpier van IJmuiden en deze is inmiddels aanvaard als het 43e geval van deze verzamelsort. Verder zijn er momenteel 38 gevallen van **Balkanbaardgrasmus** *S cantillans* en zeven van **Westelijke Baardgrasmus** *S inornata*, waarvan het achtste zich aandiende op 10 mei als nieuwe soort voor Texel. Een **Provençaalse Grasmus** *S undata* werd op 7 mei gevonden op de Kalmthoutse Heide bij Woensdrecht, Noord-Brabant, en is reeds aanvaard als de 14e en de eerste voor mei. Het was een goed voorjaar voor **Krekeltzanger** *Locustella fluviatilis* met vijf zingend: van 19 mei tot 12 juni in de Weerribben; van 19 mei tot 3 juni in het Cirkelbos bij Almere, Flevoland; van 23 mei tot 9 juni bij het Ketelmeer, Overijssel; van 7 tot 16 juni in de Onlanden, Groningen; en op 20 juni in de Rottige Meente. Het was, na 2019, opnieuw een uitstekend voorjaar voor **Orpheusspotvogel** *Hippolais polyglotta*. Uit niet minder dan 27 uurhokken kwamen waarnemingen, terwijl bovendien een aantal geheim is gehouden. Het zwaartepunt lag, traditioneel, in Noord-Brabant en Limburg, maar er waren ook veel meldingen van de Zeeuwse en Hollandse kusten. Alleen het noordoosten kwam er bekaaid van af, hoewel er twee zongen in de Marnewaard, Groningen, van 20 tot 28 juni. Op basis van de nu beschikbare informatie moeten er minimaal 20 territoria geweest zijn. De vroegste melding was op 3 mei te Spaarnwoude, Noord-Holland. Op 31 mei werd een **Veldrietzanger** *Acrocephalus agricola* gevangen in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Indien aanvaard is dit het 42e geval. Vanaf 24 mei voltrok zich een ongekende influx van minimaal 31 **Struikrietzangers** *A dumetorum*. Het totale aantal gevallen (60 tot dit jaar) werd daarmee met ongeveer een factor anderhalf vergroot; het aantal voorjaarsgevallen met een factor drie. De meeste werden in de kuststreek aangetroffen, met een nadruk op het (ruime) gebied rond de Waddenzee. De influx leek twee piekjes te hebben: het eerste eind mei tot begin juni (op 1 juni waren negen exemplaren aanwezig!) en het tweede in de tweede decade van juni. Ongeveer driekwart bleef maar één dag, maar er waren ook longstayers, zoals de veel bezochte vogels bij Kekerdom, Gelderland (26 mei tot 27 juni); op Schiermonnikoog (31 mei tot 13 juni; drie verschillende); en bij Voorschoten, Zuid-Holland (3 tot 12 juni). **Graszangers** *Cisticola juncidis* werden zoals altijd vooral gemeld uit Zeeuws-Vlaanderen, Zeeland, waar zich meerdere territoria bevonden bij Nieuwvliet-Bad en in het Verdronden Land van Saefinghe. Buiten Zeeland zongen er twee in Zuid-Holland: van 22 mei tot 1 juni in de Kagerplassen bij Zevenhuizen en van 17 tot 19 juni in de Sliedrechtsche Biesbosch.

WATERSPREEUWEN TOT KWIKSTAARTEN Er kwamen dit jaar maar liefst drie paren **Roodbuikwaterspreeuw** *Cinclus cinclus aquaticus* tot broeden in Zuid-Limburg, het hoogste aantal in een jaar ooit. Intrigerend is voorts de melding van een vliegvlug jong op 28 mei in het Deelerwoud op de Veluwe, Gelderland. De vanuit Zuidoost-Europa aangekondigde influx van **Roze Spreeuw** zorgde vanaf 1 juni voor minimaal 22 waarnemingen

van adulte in zomerkleed. De meeste waren slechts korte tijd aanwezig maar de twee in Hall, Gelderland, verbleven van 16 tot 20 juni en werden massaal bezocht. Er waren twee **Noordse Nachtegale** *Luscinia luscinia* op Texel: één op 21 mei bij de vuurtoren van De Cocksdorp en één van 8 tot 11 juni bij Dorpzicht. Het waren de zesde en zevende voor het eiland, waaronder drie ringvangsten in de Korverskooi bij De Koog. Ook werd een exemplaar geringd op 31 mei in de Kennemerduinen en tot 11 juli meerdere keren teruggevangen. **Roodsterblauwborsten** *L svecica* werden op verschillende plekken gemeld, maar waarschijnlijk ging het steeds om zogenaamde 'oranjesterblauwborsten', waaronder twee langdurig aanwezige vogels bij Batenburg, Gelderland, en in het Fochteloërveen. Van **Kleine Vliegenvangers** *Ficedula parva* waren er op 17 mei een zingend mannetje bij Heeze; van 21 tot 26 mei een zingend adult mannetje in de Veluwezoom bij Dieren, Gelderland; op 1 juni een tweede-kalenderjaar in De Tuintjes bij De Cocksdorp; en op 10 juni een zingend mannetje in het Noordhollands Duinreservaat bij Castricum, Noord-Holland. Intrigerend is de vangst op 21 mei van een mogelijke **Balkanvliegenvanger** *F semitorquata*, een tweede-kalenderjaar mannetje, bij Beek-Ubbergen, Gelderland. Er zijn foto's en biometrie van de vogel maar helaas geen DNA zodat het de vraag is of hij aanvaard zal worden. Van 10 tot 14 zong een **Withalsvliegenvanger** *F albicollis* bij Schaarsbergen, Gelderland. Op 16 mei werd een mannetje **Rode Rotslijster** *Monticola saxatilis* gevonden bij Heerde, Gelderland, en inmiddels aanvaard als 15e geval. Opmerkelijk is dat op 25 april 2000 ook al een mannetje bij Heerde is gezien. Op 18 mei was er bovendien een mannetje bij Hoorn op Terschelling, Friesland. Op 25 mei werd door een scherp oplettende vogelaar een eerste-zomer mannetje **Aziatische Roodborsttapuit** *Saxicola maurus* gevonden bij Westkapelle. Indien Stejnegers Roodborsttapuit *S stejnegeri* met zekerheid kan worden uitgesloten is dit alweer het 52e geval, maar pas het derde in het voorjaar. Op 6 mei vestigde telpost Breskens een nieuw record voor **Engelse Kwikstaart** *Motacilla flavissima* met 115 trekkers. Een vermoedelijke **Witkeelkwikstaart** *M cinereocapilla* werd op 13 mei gevonden bij Kropswolde, Groningen; op basis van opnames van de roep gaat het waarschijnlijk om een **Iberische Kwikstaart** *M c iberiae*, een nieuw taxon voor Nederland. Een mannetje **Citroenkwikstaart** *M citreola* werd op 9 mei gevonden in de Ezumakeeg. Het betreft alweer het vierde geval van 2020. Het beste jaar is 2011 met zes gevallen. Op 27 mei werd een mogelijke **Amoerkwikstaart** *M leucopsis* (eerste-zomer vrouwtje) gevonden bij Rockanje, Zuid-Holland. De determinatie is nog niet rond, maar mocht het geval aanvaard worden, betekent dit een nieuwe soort. Later bleek dat deze vogel hier voor het eerst op 16 april is gemeld.

PIEPERS EN GORZEN De enige **Grote Pieper** *Anthus richardi* werd op 5 mei opgenomen bij Grevenbicht, Limburg. Er was maar een handvol meldingen van **Duinpieper** *A campestris*. Trekkers vlogen op 1 mei over Westdijk, Zuid-Holland, en op 6 mei over telpost Wanteskuip op Noord-Beveland, Zeeland. Pleisteraars

waren er op 10 mei (kortstondig) bij Castricum aan Zee; op 18 mei op de Punt van Reide in de Dollard; en op 29 mei in de Veluwezoom. Er waren zes waarnemingen van **Roodkeelpieper** *A cervinus*, waarvan enkele 'aan de grond' zaten, zoals die van 9 tot 15 mei bij Netterden, Gelderland. Een foto van een zeer late **Sneeuwgorz** *Plectrophenax nivalis*, op 15 juni 'ergens in Zuidoost-Friesland' gemaakt, verscheen op sociale media. Er staan in de database van www.waarneming.nl maar zes juniwaarnemingen. Op 17 mei werd een **Witkruingors** *Zonotrichia leucophrys* gefotografeerd in een tuin in Hunsel, Limburg. Omdat het enige geval recent van de Nederlandse lijst is verwijderd, zou dit een nieuwe soort betekenen. Kennelijk vonden veel vogelaars de omstandigheden verdacht want er werd de volgende ochtend slechts door drie man zonder succes gezocht. Een

mannetje **Zwartkopgorz** *Emberiza melanocephala* op 13 juni bij Oostvoorne, Zuid-Holland, is aanvaard als de 19e. Met negen gevallen is juni de beste maand. Normaal gesproken is mei een goede maand voor **Ortolaan** *E hortulana*; dit voorjaar waren er echter slechts drie waarnemingen: op 1 mei in Groningen, Groningen; op 5 mei bij Eys; en op 6 mei op telpost Bloedberg bij Monster, Zuid-Holland. Op 1 juni vloog nog een exemplaar langs telpost Berkheide.

We danken Arnoud van den Berg, Lonnie Bregman, Lazar Brinkhuizen, Christian Brinkman, Diedert Koppenol, Vincent van der Spek en Andries Zijlstra voor informatie die bijdroeg aan het samenstellen van deze rubriek. We maakten dankbaar (en ruim) gebruik van de websites www.dutchavifauna.nl, www.dutchbirdalerts.nl, www.sovon.nl, www.trektellen.nl en www.waarneming.nl.

Hans Groot, Duinmeiershof 15, 1901 ZT Castricum, Nederland (hans.groot@dutchbirding.nl)
Tim Schipper, Duindoornstraat 123, 9741 PM Groningen, Nederland (tim.schipper@dutchbirding.nl)
Koen Stork, De Dageraad 53, 1797 SK Den Hoorn, Nederland (koen.stork@dutchbirding.nl)

Corrigenda

In WP reports in het vorige nummer (Dutch Birding 42: 217, 2020) werd de verkeerde wetenschappelijke naam voor Eastern Orphean Warbler gegeven. De juiste naam is *Sylvia crassirostris* (niet *Sylvia hortensis*). REDACTIE

In last issue's WP reports (Dutch Birding 42: 217, 2020) the wrong scientific name of Eastern Orphean Warbler was given. The correct name is *Sylvia crassirostris* (not *Sylvia hortensis*). EDITORS

TANZANIA BIRDING
AND BEYOND SAFARIS
BIRDING • WILDLIFE • PHOTOGRAPHY
Tanzania|Kenya|Uganda|Malawi,
Zambia|Namibia and South Africa.

"Top Local
Bird Guides"

www.tanzaniabirding.com
tours@tanzaniabirding.com | tours@birdingsafaris.co.tz

SCOPAC PLUS

SCOPAC - een comfortabel en gebruiksvriendelijk systeem om telescoop en statief te dragen en te vervoeren. Ideaal voor op reis, in het veld of op de fiets.

- Nu met een grotere tas
- 2 extra banden voor meer stabiliteit op de rug
- Geschikt voor bijna alle statieven en alle telescopen

€70,-
incl. verzendkosten
binnen Nederland

Zie www.scopac.co.uk voor foto's. Nu direct leverbaar in Nederland, voor bestellingen en vragen stuur een e-mail naar scopacnederland@gmail.com

'Scopac, die telescoop blijft nooit meer in de auto' Pim Wolf

SCOPAC®
THE ORIGINAL TRIPOD CARRIER

More discoveries.

Seeing beyond

NEW: **ZEISS Victory SF 32**

Nature is about more. Richard Porter, ornithologist and conservationist, understands it takes more than just good optics to experience the most fascinating of observations – it takes innovative products that have been specially designed with birders in mind. The new ZEISS Victory SF 32 is one such innovation. With its brilliant colour reproduction, extremely wide field of view and perfect ergonomic design, it is the ultimate choice for any situation you may face.

zeiss.com/morediscoveries

Foto Rooijmans

www.fotorooijmans.nl
Markt 10 - 6021CD - Budel
tel. 0495-494890
h.rooijmans1@chello.nl

SWAROVSKI

Al vele jaren is Foto Rooijmans het adres voor **Swarovski** verrekijkers, Spottingscopes en toebehoren.

Met gedegen advies en eindeloos geduld staan we u terzijde in uw keuze voor het juiste **Swarovski** produkt.

Een produkt dat beschouwd mag worden als de "Rolls Royce" onder de optiek. De "SWAROVISION"-serie wordt op 140 punten op kwaliteit gecontroleerd. Daardoor ontstaat een produkt waarop met een gerust hart 10 jaar garantie wordt gegeven.

DE ULTIEME KIJKERVARING...BTX

De nieuwe BTX oculairmodule vormt een uniek samenspel tussen optische kwaliteit en optimaal kijkcomfort met als doel je een zo lang mogelijke kijkervaring te bieden.

Deze unieke oculairmodule combineert de voordelen van een telescoop met die van een verrekijker. Het binoculaire systeem stelt je in staat om dingen op natuurlijke wijze, met beide ogen te zien en presenteert een uitzonderlijk levendig, natuurlijk beeld voor de meest intense kijkervaring ooit.

Vanzelfsprekend zijn er geen compromissen gesloten op het vlak van optische kwaliteit. De kristalheldere Swarovision technologie geeft zelfs de kleinste details weer met behoud van scherpte tot aan de rand van het gezichtsveld.

Het assortiment van **Swarovski** omvat meer dan 30 kijkers en telescopen.

